

TV Studio Thys Vermeulen

Studio Roma

i.s.m.
Sven Sterken KU Leuven
Util Strukturstudies
Henk Pijpaert Engineering

Haalbaarheidsonderzoek herbestemming
Parochiekerk OLV Onbevlekt Ontvangen Peizegem

Deel 1
Voorstel vijf scenario's

Deel 2
Concluderend model

Deel 3
Raming

TV Studio Thys Vermeulen

Studio Roma

i.s.m.

Sven Sterken KU Leuven

Util Strukturstudies

Henk Pijpaert Engineering

Haalbaarheidsonderzoek herbestemming
Parochiekerk OLV Onbevlekt Ontvangen Peizegem

Deel 1
Voorstel vijf scenario's
15.05.2019

Inleiding

Kerkgebouwen bekleden een bijzondere plaats in de samenleving. Mensen delen er hun religieuze overtuiging, vieren er fundamentele levensmomenten of nemen er afscheid van dierbaren. Kerken hebben ook de groei van onze dorpen en steden gestructureerd, en symboliseren waarden en normen die de culturele identiteit van Europa vorm gaven. Het verdwijnen van deze evidenties betekent een grote uitdaging voor de Kerk, beleidsmakers en ontwerpers.

Deze bundel schetst een aantal opties omtrent een mogelijke, nieuwe toekomst voor de Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen in Peizegem. De geschetste opties zijn (nog) geen ontwerpen maar scenario’s die een gesprek tussen bouwheer, architect en zoveel mogelijk andere betrokkenen tot stand kan brengen. Dat is een noodzakelijke eerste stap in elk ontwerpproces. Elk scenario kan verder evolueren of veranderen; het is net de combinatie van groeiend inzicht, feedback en programmatorische overwegingen die een project letterlijk en figuurlijk vorm geven. Wij bieden als ontwerpers in dit stadium dan ook geen pasklare oplossingen maar willen eerder een aanzet geven om de vraag aan het gebouw scherp te stellen. Deze bundel heeft daarom tot doel alle betrokkenen te helpen met een klare blik naar de Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen in Peizegem te kijken en er zo de (onvermoede) mogelijkheden van te ontdekken en te benoemen.

Tom Thys

Sofie Beyen

Sven Sterken

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma
i.s.m. Sven Sterken KU Leuven
Util Struktuurstudies
Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53
1080 Brussel
België

T +32 (0)219 07 63
E tom.thys@studiothysvermeulen.be
BTW BE 0871 029 415

Inhoud

Inleiding	
1. Opgave, Ambitie en Methodiek	
1.1 Opgave	8
1.2 Ambitie	10
1.3 Methodiek	12
2. Analyse van de bestaande kerk	
2.1 Beschrijving kerk	16
2.2 Bouwgeschiedenis	26
2.3 Interieur	28
2.4 Kerkhof en kerkhofmuur	34
2.5 De architect	36
2.6 Omliggend erfgoed	38
3. Analyse van de omgeving	
3.1 Peizegem in het grotere landschap	42
3.2 Historische evolutie van de dorpskern voor de komst van de spoorlijn	44
3.3 De spoorlijn en het ontstaan van de parochie	46
3.4 Evolutie van de dorpskern in de 2de helft van de 20e eeuw	48
3.5 Campus karakter van de kerksite	50
3.6 Betekenisvolle buitenruimtes in de dorpskern	54
3.7 Publieke functies in de dorpskern	56
3.8 Snelle en trage verbindingen	60
4. Scheppen van een nieuw kader	
4.1 Openen kerk	64
4.2 Indelen kerk	68
4.3 Decorum	72
4.4 Verbindingen van de kerk met de school en met het dorp	76
5. Voorstel vijf scenario's	
5.1 Scenario 1: Grote open ruimte, met flexibele indeling	82
5.2 Scenario 2: Verkleinde kerk aan het plein, grote zaal aan tuin	98
5.3 Scenario 3: Gemeenschapscentrum met variatie aan zalen	110
5.4 Scenario 4: Klassen lagere school	128
5.5 Scenario 5: Collectief wonen voor ouderen	144
5.6 Samenvatting	154
Colofon	

1. Opgave, Ambitie en Methodiek

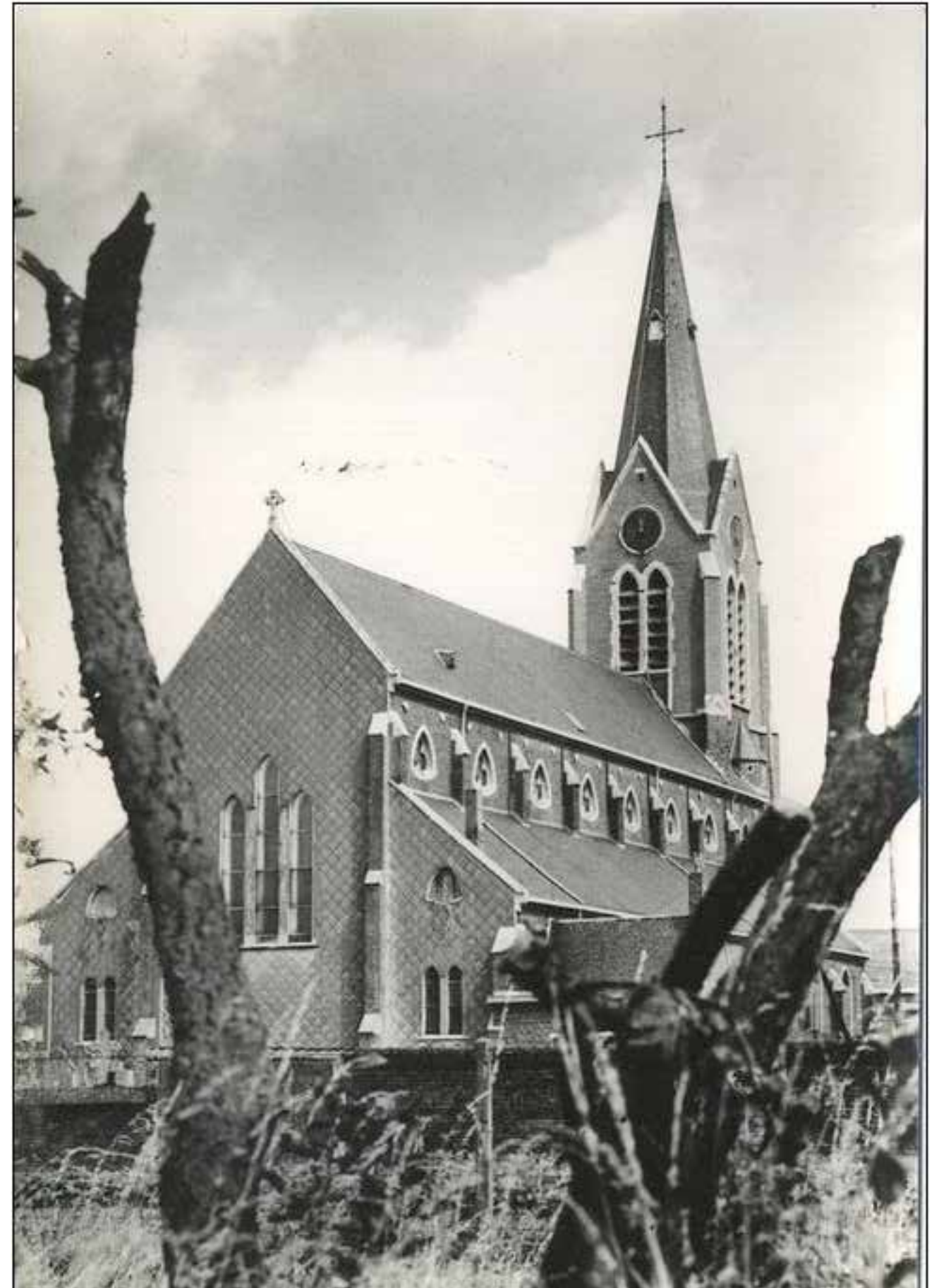
1.1 Opgave

Het debat over de parochiekerken ontstaat vaak pas in een context van urgentie: de kosten voor onderhoud en instandhouding worden te hoog; de pastorale rol is uitgespeeld; de parochiewerking dooft uit, etc. Dit bevestigt de idee van het kerkgebouw als een sacraal object dat enkel een rol speelt omwille van zijn 'buitenwereldse' karakter. Wij zien het als doel van deze studie om net dat vooroordeel onderuit te halen; door het kerkgebouw uit de louter religieuze sfeer te halen willen we het (terug) een grotere maatschappelijke betekenis geven. Dit onderzoek vertrekt daarom van de vraag hoe we vandaag een gegeven kerkgebouw, met al zijn architecturale kwaliteiten en gebreken, kunnen herontdekken als een ruimtelijk baken, een sociaal knooppunt of een economische troef.

Wij denken dat drie pijlers fundamenteel zijn voor het slagen van een dergelijk opzet: een verlichte opdrachtgever, een weloverwogen ruimtelijke ingreep en een sterk draagvlak. Hier is dat laatste misschien wel het belangrijkste: zonder breed en lokaal verankerd draagvlak hebben parochiekerken geen toekomst. De transformatie van een parochiekerk is voor ons daarom steeds een project 'op maat'; in deze context is geen plaats voor generieke concepten. Onze rol als ontwerper zien we als een klankbord dat de vraag van de opdrachtgever kritisch tegen het licht houdt, polijst of tegenspreekt, als een bemiddelaar bij het smeden van coalities en allianties.

Links:
Zicht op kerk (inventaris.onroerendergoed.be)
Rechts:
Historische foto, zicht op zuid- en westgevel kerk,
1952. (www.delcampe.net)

1.2 Ambitie

In de Westerse wereld staan de traditionele religies – met het Katholicisme op kop – steeds meer onder druk: doordat de zondagspraktijk erodeert en er onvoldoende bedienaars zijn, worden steeds meer kerken gesloten. Wij willen dit fenomeen als een kans aangrijpen om kerkgebouwen – al dan niet met behoud van hun religieuze functie – opnieuw een rol te laten spelen in de maatschappelijke en culturele uitdagingen van vandaag. Daarnaast is de toekomst van de kerkgebouwen ook een ruimtelijk probleem; schaarste aan middelen en grond dwingen tot verdichting en recycleren van het bestaande. Dat vraagt strategieën waarbij gebouwen – en parochiekerken in het bijzonder – als een vliegwiel dienen om culturele, ruimtelijke of sociale dynamieken plaats en vorm te geven. Architectuur is hier echter niet louter een middel; wij willen deze oefening koppelen aan een reflectie in de diepte over ontwerpen, typologie, expressie en symboliek. Zo willen we een architectonische taal ontwikkelen die niet alleen uitdrukking kan geven aan, maar ook kan bijdragen aan een vernieuwde en zin-volle culturele en collectieve identiteit. Voor ons als ontwerpteam zien we hierbij drie rollen weggelegd: een mediator die de belanghebbenden samenbrengt en op elkaar afstemt; een ontwerpend onderzoeker die onvermoede potenties van een gebouw of plek zoekt en benoemt; en een auteur die een wervend verhaal kan brengen voor een zo breed mogelijke doelgroep.

Rechts:
Historische interieurfoto 1976, zicht naar koor (KIK-
IRPA, Brussels, cliché M244739)

2. Analyse van de bestaande kerk

2.1 Beschrijving kerk

- Links:
1. Zicht op voorgevel kerk (oost), 2018

2. Zicht op zijgevel kerk (zuid), 2018
- Rechts:
3. Grondplan bestaande toestand kerk
(plannen, snede en gevels opgemaakt door RealVisuals)

4. Zicht op zijgevel kerk (noord), 2017

5. Zicht op achtergevel kerk (west), 2018

De parochiekerkOnze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen te Peizegem, is een niet-georiënteerde vrijstaande neogotische kerk met basicale opbouw¹. Zij is gebouwd in opdracht van de kerkfabriek naar ontwerp van provinciaal bouwmeester Gustave Hansotte en is kadastraal geregistreerd in 1880.

De kerk is opgebouwd uit roodbruine baksteen gecombineerd met elementen in witsteen en blauwe hardsteen, zoals voor het inkomportaal, de raamomlijstingen en de dekstenen. De daken zijn bedekt met leien. Het schip bestaat uit een middenbeuk en twee zijbeuken. Het vormt samen met het koor één doorlopend volume. Het schip telt acht traveeën, waarvan twee in het verlengde van de middenbeuk dienst doen als koor. Het volume wordt aan de buiten-zijde verbonden door versneden steunberen die het ritme van de acht traveeën volgen. Het koor wordt aan de zuidzijde geflankeerd door een later toegevoegde sacristie, die zich onder een zadeldak bevindt. De gevels worden afgelijnd door een dubbele overhoekse muizentand en kennen openingen tussen de steunbe-
ren.

Deze openingen benadrukken het ritme van de traveeën. Ter hoog-te van de lagere zijbeuken zijn de vensters opgevat als spitsboog-vensters; in de middenbeuk bestaan zij uit druppelvormige oculi met maaswerk in drielobmotief.

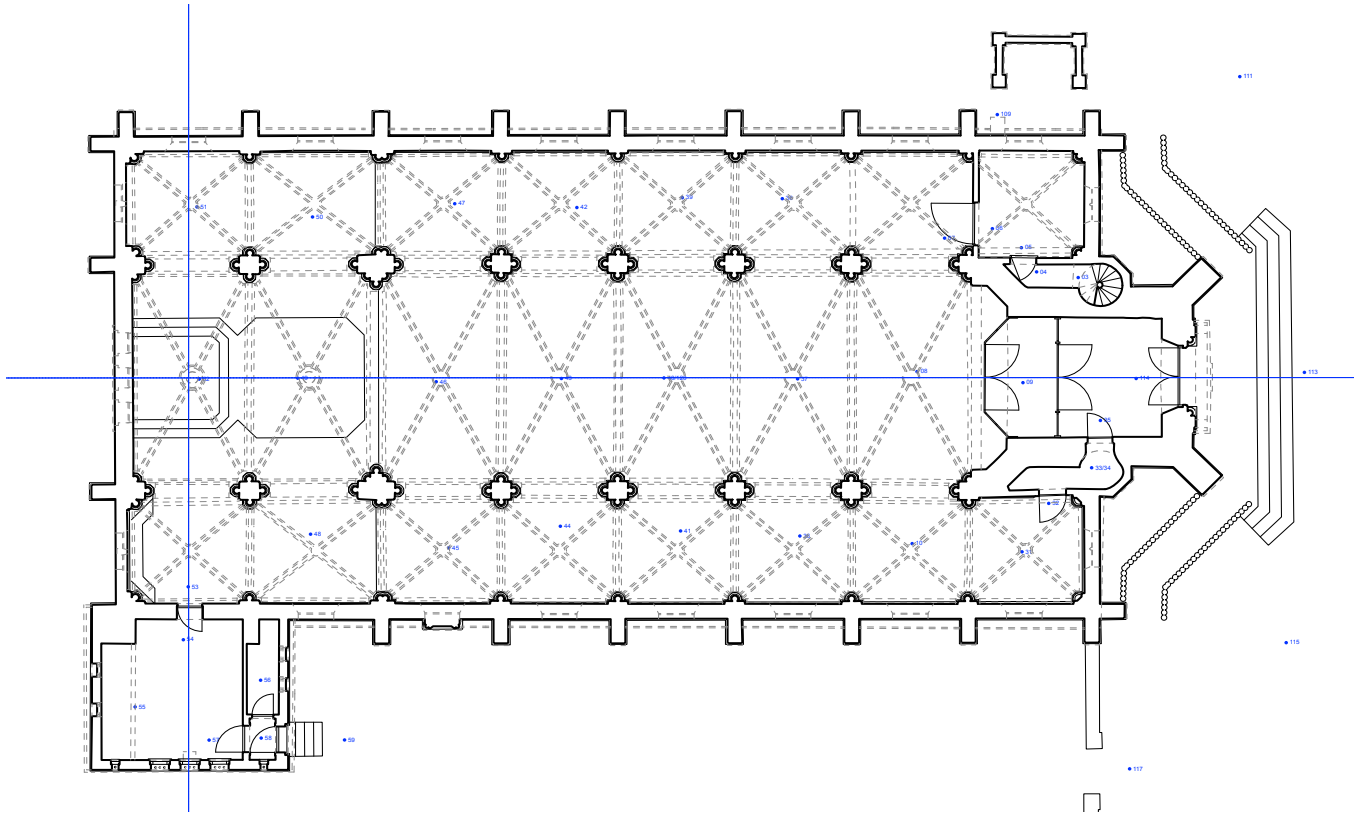
De symmetrische voorgevel die naar het oosten gericht is, wordt centraal gemarkeerd door een deels ingebouwde tweeledige toren die vier torenuurwerken en een witstenen spitsboogportaal bevat. De torengevel wordt geopend door een groot spitsboogvenster in neogotisch maaswerk en dubbele spitsbogige galmgaten.

De torenspits, in de vorm van een tentdak, is bekleed met leien. De achtergevel, westelijk georiënteerd, is volledig bekleed met kunst-stof leien en is in een slechte staat.

Recent werden een aantal ingrepen uitgevoerd ivm de toegankelijk-
heid. De toegang van de kerk werd uitgebreid met een verhoogd
ingangplatform met links en rechts een hellend vlak voor
andersvaliden.

De kerk is erkend als historisch waardevol sinds 6 juni 2014 door de Provincie Vlaams-Brabant, maar maakt geen deel uit van een beschermd dorpsgezicht of beschermd landschap. De kerk is opgenomen in de vastgestelde inventaris van onroerend erfgoed. Zie <https://id.erfgoed.net/erfgoedobject/303850>.

¹ We baseerden ons voor de beschrijving van de kerk voornamelijk op de Inventaris van Onroerend Erfgoed (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobject/303850>) en op het Kerkenbeleidsplan van Merchtem van 27 juni 2017

1

3

4

2

5

Links:

1. Zicht op voorgevel kerk, spitsboog portaal met onversierd timpaan, 2018
2. Zicht op aangebouwde sacristie, 2018
3. Detail voorgevel, kolom met knop- en bladkapiteel, 2018
4. Eén van de hellende vlakken (noordzijde), 2018
5. Detail zuidgevel, 2018

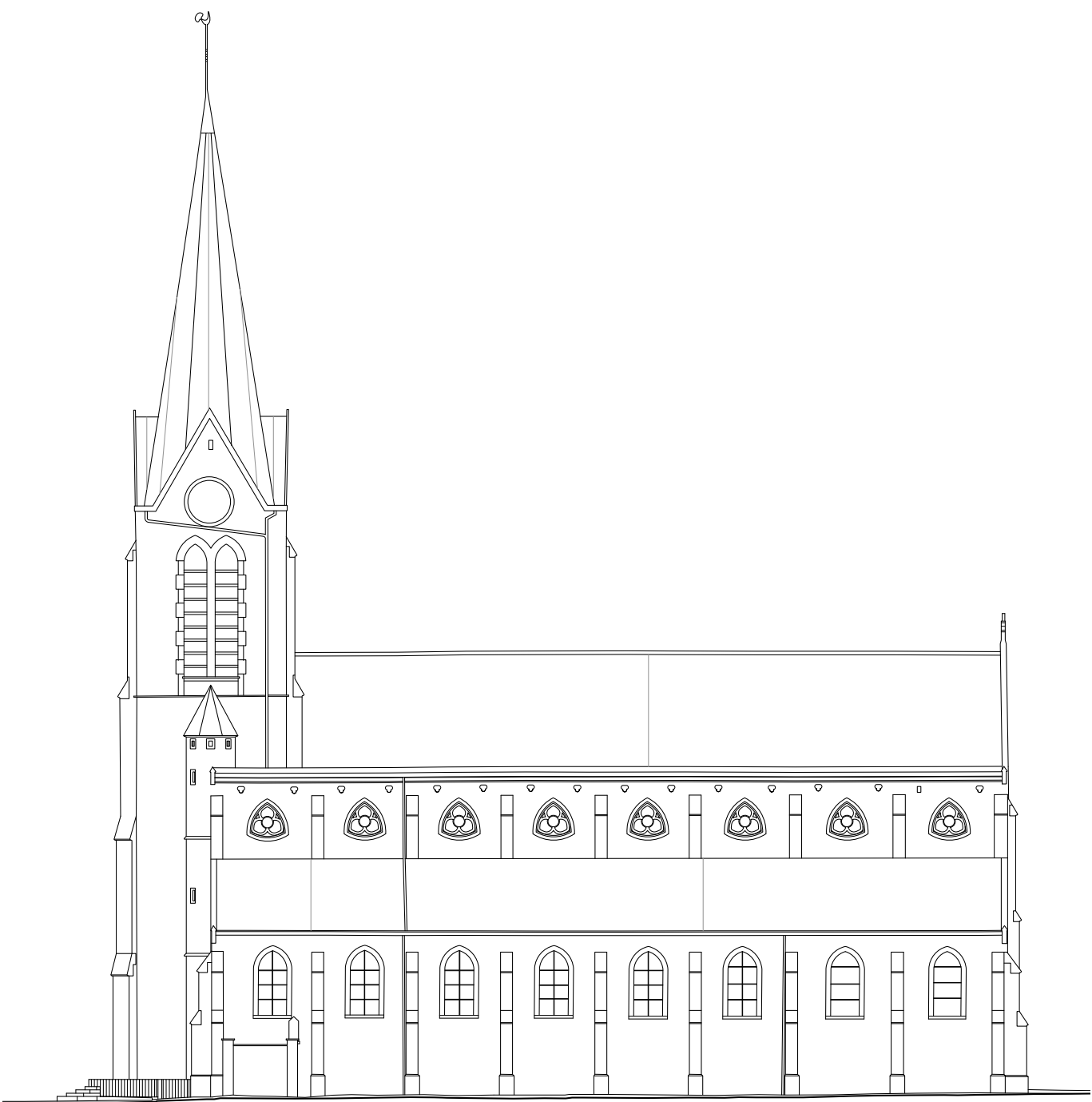
Rechts:

6. Zicht op zuidgevel vanuit de tussenruimte (tussen school en parochie-zaal), 2018

6

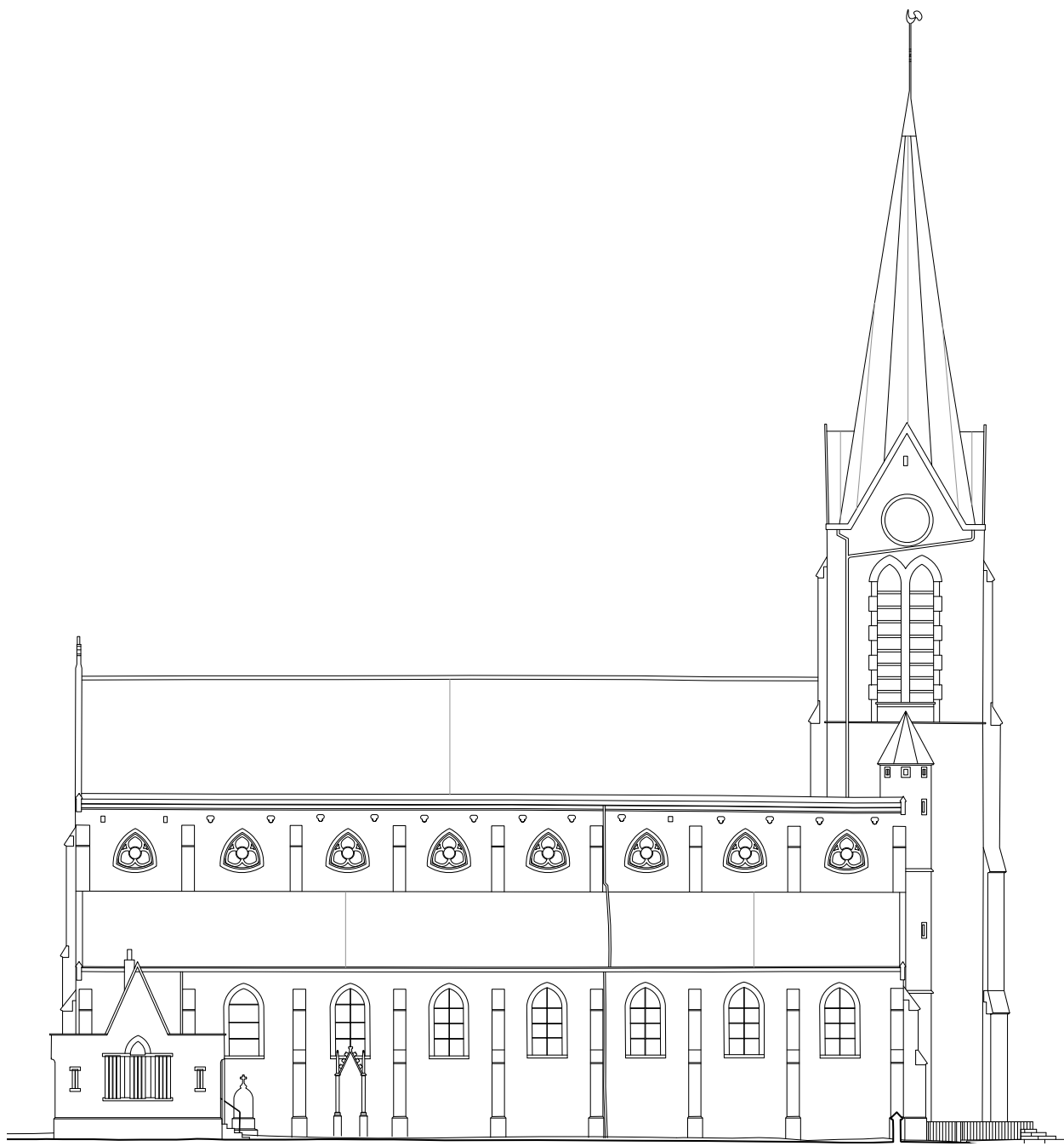
Geveltekeningen bestaande toestand

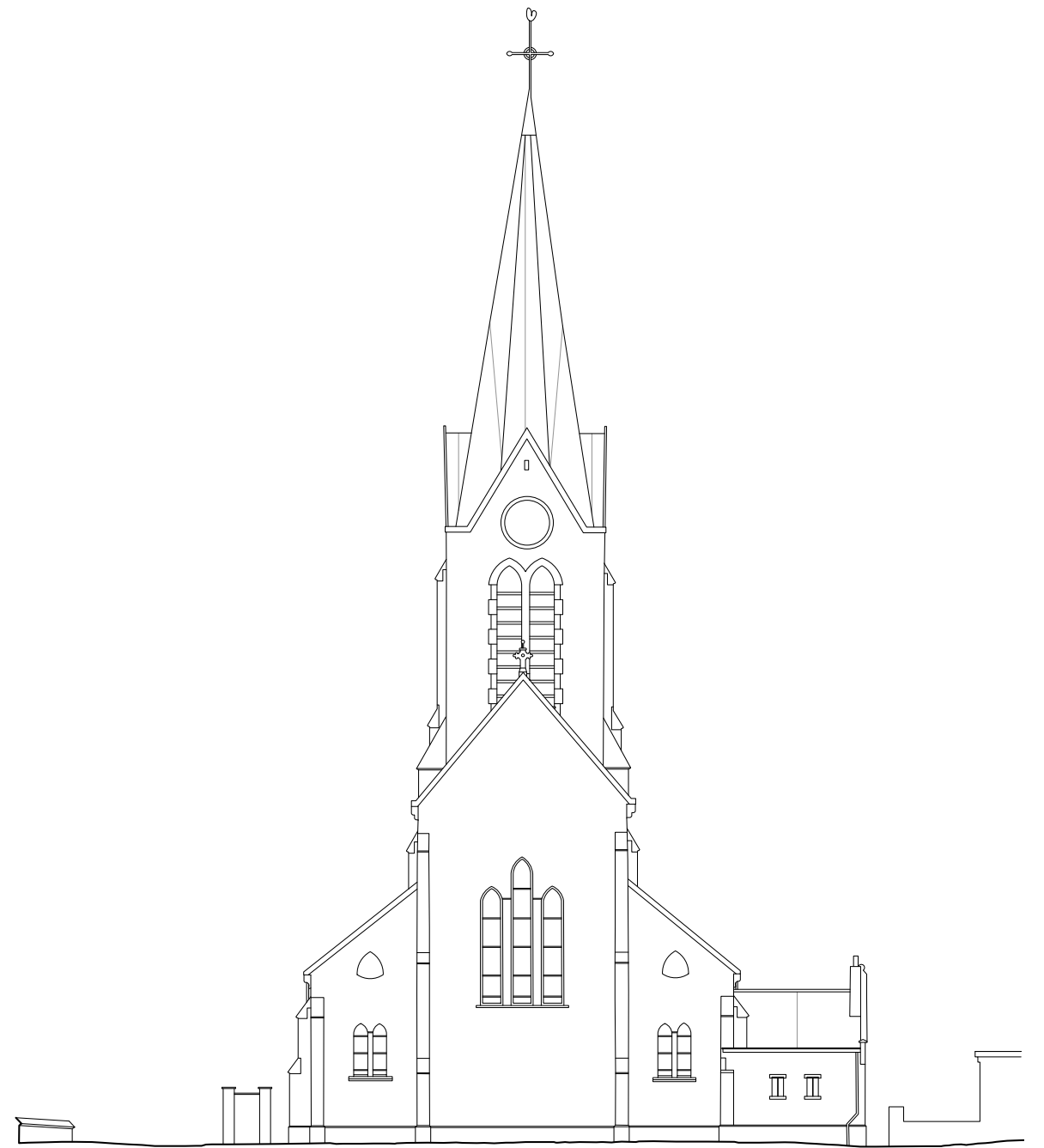
Links:
Gevel noord

Rechts:
Gevel oost
(plannen, snede en gevels opgemaakt door RealVisuals)

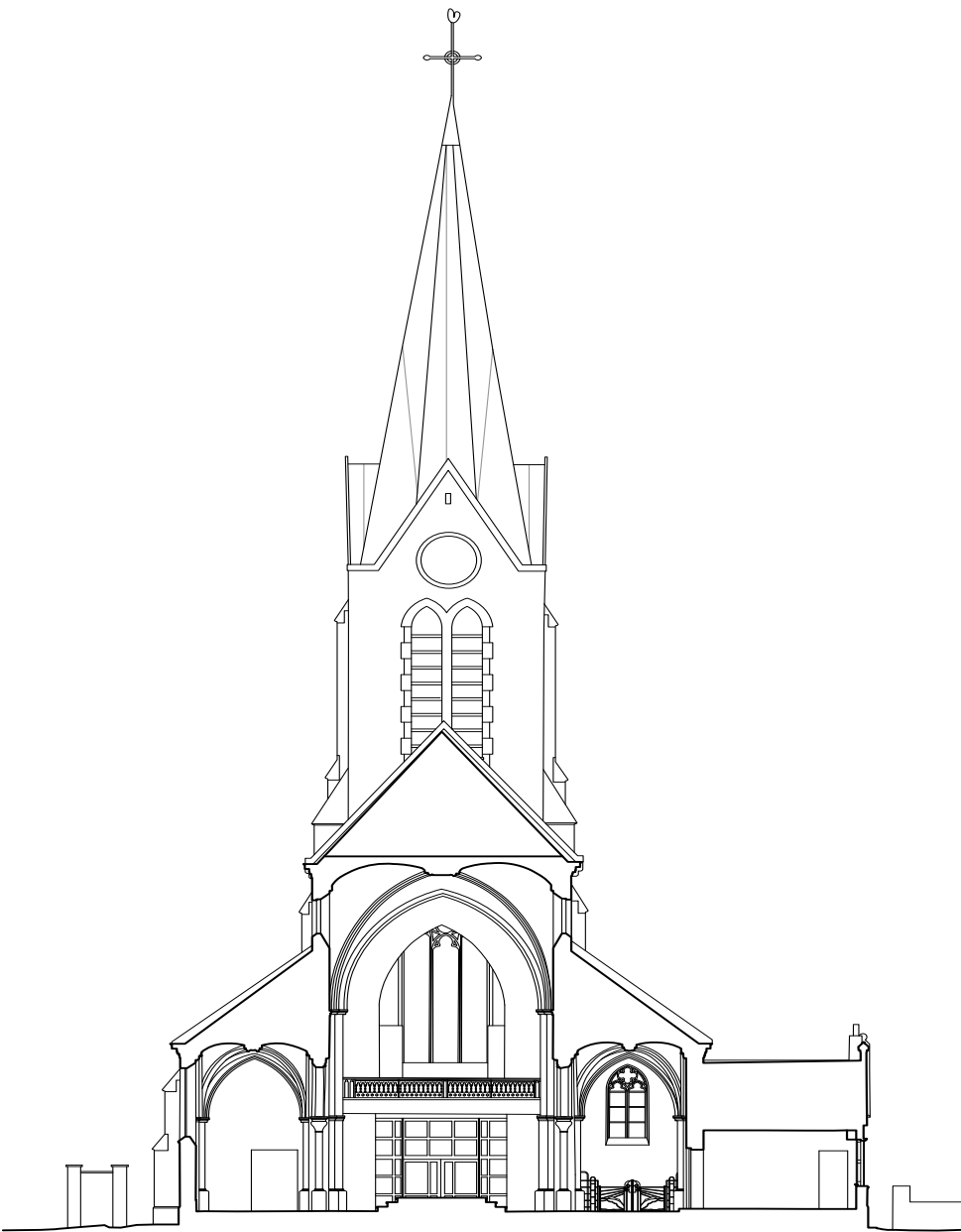

Links:
Gevel zuid

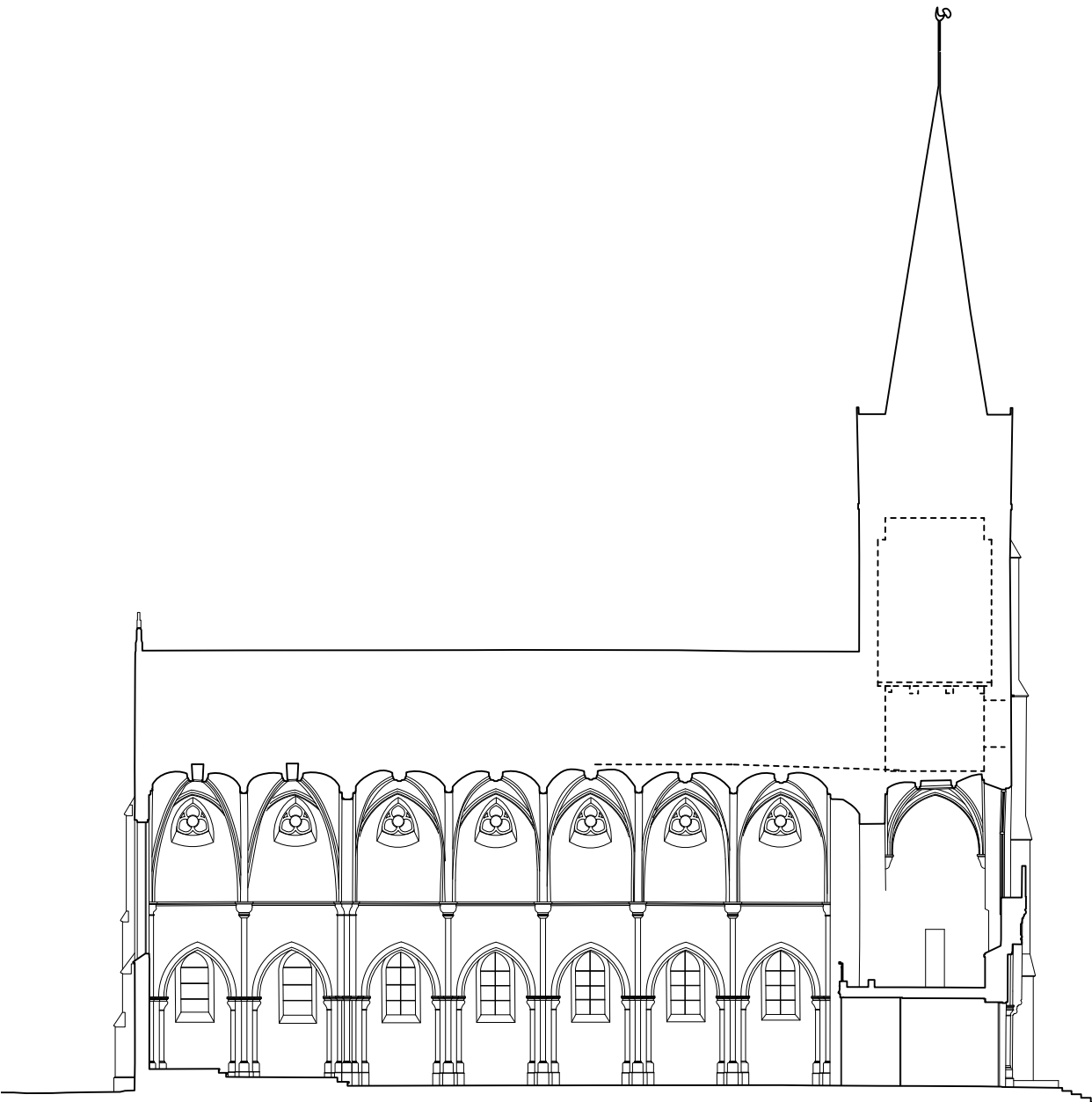

Rechts:
Gevel west
(plannen, snede en gevels opgemaakt door RealVisuals)

Snedes bestaande toestand

Links:
Sede BB

Rechts:
Sede AA
(plannen, snede en gevels opgemaakt door RealVisuals)

2.2 Bouwgeschiedenis

Tegen 1870 was de bevolking van Peizegem gegroeid tot ongeveer 1200 inwoners, waardoor de nood aan een eigen parochie zich steeds sterker deed voelen¹. Een jaar later volgde de stichting van de parochie Merchtem-ten-Bosch (het huidige Peizegem). Er werd een zaal (ten zuidoosten van de huidige kerk) gebouwd die dienst deed als voorlopige kapel. Ook werd een klein omhaagd kerkhof aangelegd. Op initiatief van Laurent van Zeebroeck, de eerste pastoor van de parochie, zou behalve een pastorie, klooster en school ook een definitieve kerk gebouwd worden en dit naar het ontwerp van provinciaal bouwmeester Gustave Hansotte. In de lente van 1878 startten de werken onder de leiding van aannemer De Goeyse. De kerk werd ingeplant op een deel van de pastorietaan en het kerkhof werd uitgebreid tot de volledige oppervlakte rondom het kerkgebouw. De kerk werd samen met het kerkhof ingewijd op 9 september 1879. Door een problematische financiering konden in eerste instantie enkel de beuken worden afgewerkt en werden de werken pas nadien voltooid.

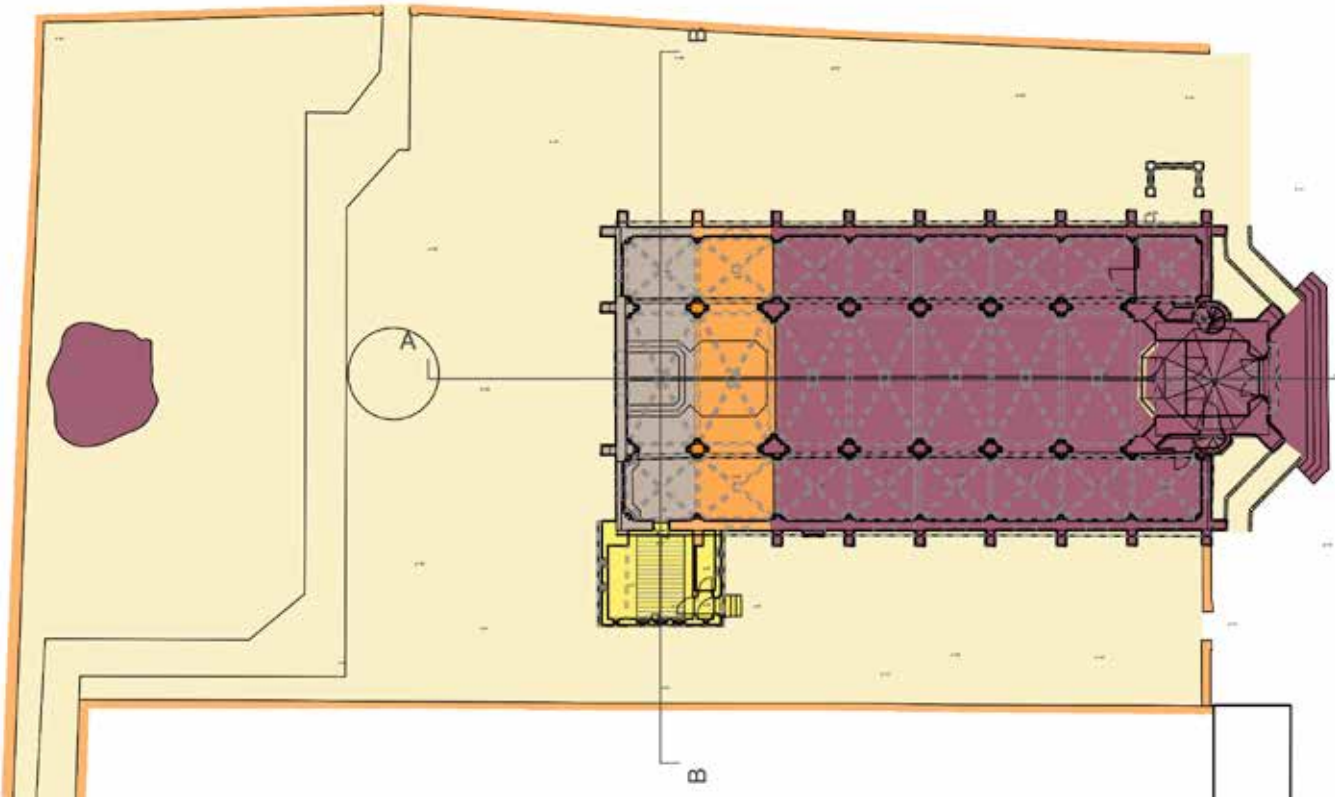
In de jaren 1890 waren er al verschillende herstellingswerken nodig. De nood tot voltooiing van de kerk met koor zette zich door. De torenuurwerken en het orgel werden in deze periode aangekocht (respectievelijk in 1896 en 1899) en de kerkhofmuur werd in 1897 voltooid. In 1903 werd de kerk vergroot met één travee aan de zijde van het koor volgens de ontwerpplannen van architecten Struyven en Dankelman uit Brussel. Rond 1905 werden er twee glasramen in het transept en drie glasramen in het koor vervaardigd door de Brugse glazenier Jules Dobbelaere.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de kerk zwaar gebombardeerd, waarna er in 1920 en in 1935 herstellingswerken plaatsvonden naar het ontwerp van architect Charles Thomisse.

In 1951 werd de voormalige toegangsportiek gesloopt en werd een nieuwe sacristie gebouwd tegen de zuidkant van het koor. Deze werken gebeurden volgens het ontwerp van architect Jean De Roy. Volgens de aanduidingen op de bouwplannen werd bij deze verbouwing een deel van het oorspronkelijke materiaal gerecupereerd, meer bepaald de witstenen elementen. In de jaren '50 werden er twee altaren en vijf nieuwe glasramen geplaatst. Vervolgens verdwenen de twee scheidingsmuurtjes in het koor in 1954. Wederom vonden er ook herstellingswerken plaats, door architect De Roy. In de jaren '60 kreeg het parochiaal leven opnieuw een boost door de bouw van nieuwe parochielokalen met een feestzaal. De oude parochiezaal, die ingericht was als voorlopige kapel, werd gesloopt. Ook vonden er herstellingswerken aan de toren plaats.

In 2008 werd het kerkhof ontruimd omdat het sinds 1968 nog maar sporadisch werd gebruikt. Een uitzondering daarop vormt de achterin gelegen Lourdesgrot en enkele graftekens van pastoors en oorlogsslachtoffers. Het kerkhof werd herbestemd als groenzone met wandelpad. De bakstenen ommuring onder een ezelsrug werd bewaard. Op 6 juni 2014 werd de kerk erkend als historisch waardevol ingevolge een beslissing van de bestendige deputatie van de provincie Vlaams-Brabant. In 2016 werden er opnieuw belangrijke herstellings- en verstevigingswerken uitgevoerd aan de toren onder leiding van architectenbureau Van Severen.

¹ We baseerden ons voor de bouwgeschiedenis van de kerk voornamelijk op de Inventaris Onroerend Erfgoed (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobject/303850>) en op het Kerkenbeleidsplan Merchtem, 27 juni 2017

Kaart vermoedelijke bouwfasen gereconstrueerd op basis van tekst: zie bronvermelding

- 1871-1890
- 1890-1902
- 1903
- 1950
- Recent

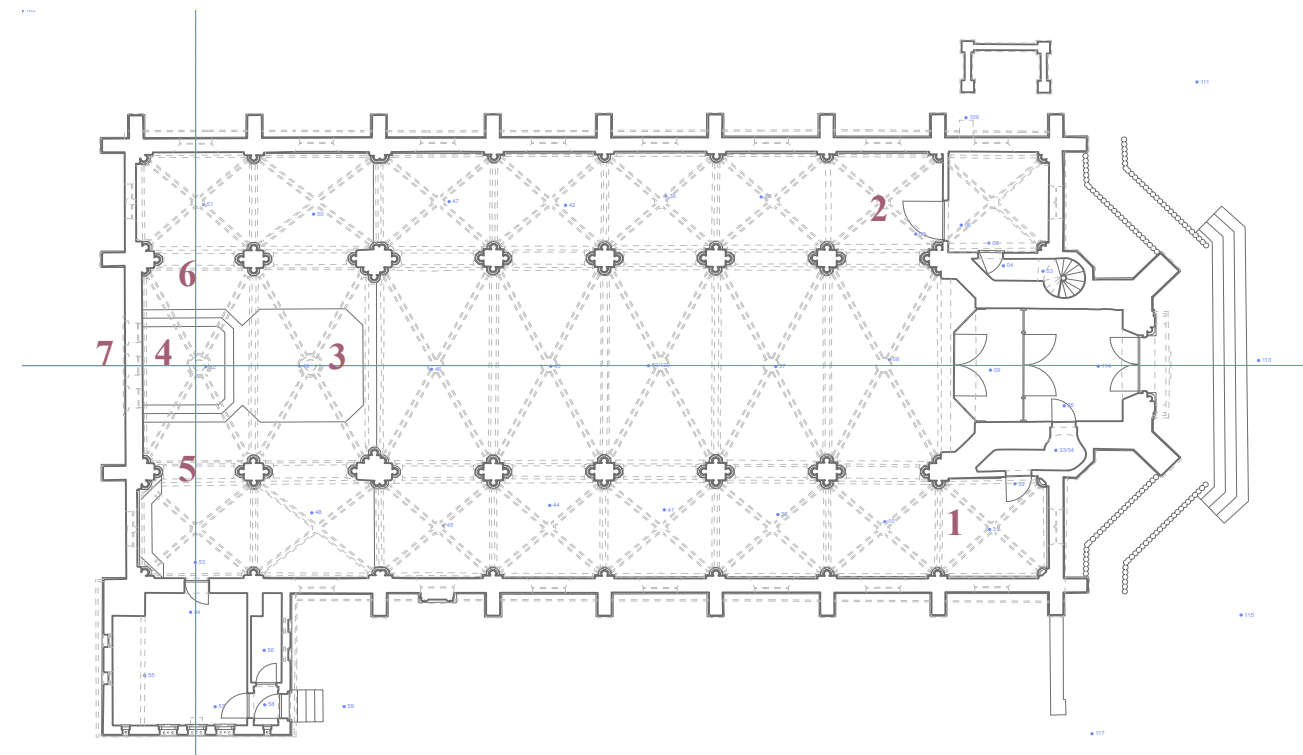
Links:
Kerk met omliggend kerkhof, 1897. Bron: KIK m244738
Rechts:
Kaart met vermoedelijke bouwfasen

2.3 Interieur

Interieur¹

De ruimte van het schip bestaat uit een reeks spitsboogarcades op bundelpijlers met knoppenkapiteel. De ruimte is overkapt met kruisribgewelven, die een sluitsteen met bladmotief bevatten. Het interieur is homogeen bepleisterd en wit geschilderd en is daardoor erg sober maar zeer licht. Er zijn nauwelijks beelden aanwezig, noch schilderijen en altaren. De vensters in het transept, de koorpartij en de voormalige doopkapel, zijn verlevendigd met figuratieve, gebrandschilderde glas-in-loodramen. Het koor wordt centraal verlicht door drie hoge verticale glasramen in de westgevel. In 1905-1906 zijn twee glasramen in het transept en drie glasramen in het koor vervaardigd door de Brugse glazenier Jules Dobbelaere. De glasramen gedenken de familieleden van pastoor Van Zeebroeck en sommige de parochianen. De overige glasramen dateren van 1951. De zijbeuken, die vier meter breed zijn, zijn lager en hierdoor kan licht ongehinderd binnenvallen in het schip. De vloer van het schip is gelegd in een geometrisch patroon, bestaande uit witte en zwarte zeshoekige tegels. Het verhoogde koor is voorzien van een tegelvloer uit de tweede helft van de

¹ We baseerden ons voor de beschrijving van het interieur voornamelijk op de Inventaris Onroerend Erfgoed (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobject/303850>) en het Kerkenbeleidsplan Merxtem, 27 juni 2017

Links: grondplan met aanduiding meubilair en mobilaar:

1. Smeedijzeren hek
2. Preekstoel
3. Platform met houten altaar
4. Marmeren altaar met tabernakel
5. Marmeren doopvont
6. Elektrisch orgel
7. Figuratieve glas-in-loodramen van Jules De Dobbelaere

Meubilair

Links van het portaal bevindt zich de doopkapel die afgesloten is door een smeedijzeren hek met de uitbeelding van twee herten. In de noordoostelijke hoek van de kerk staat een neogotische, eikenhouten preekstoel, die dateert uit het einde van de 19de eeuw. Op de kuip bevindt zich een voorstelling van Christus Zaligmaker en de Evangelisten. In de zijbeuken zijn drie neogotische, houten biechtstoelen geplaatst. De mis wordt opgedragen op een houten altaar, dat zich bevindt op een verhoogd houten platform. Achteraan het koor staat het marmeren altaar waarop zich het tabernakel bevindt. Onder de drie hoge glasramen bevindt zich een taferel aangebracht in tegels thans niet meer zichtbaar. De marmeren doopvont, die zich voordien in de doopkapel bevond, staat opgesteld in het koor. Het elektrische orgel bevindt zich rechts van het koor.

Rechts:
Interieur middenbeuk naar voorgevel, 2018

1

2

3

4

Links:

1. Zicht middenbeuk vanuit het koor, 2018
2. Zicht noordelijke zijbeuk, 2018
3. Zicht zuidelijke zijbeuk, 2018
4. Detail bundelpijler met knopkapiteel, 2018

Rechts:

5. Zicht middenbeuk naar koor, 2018
6. Zicht middenbeuk naar koor, 1897. Bron: KIK

5

6

1

3

2

4

5

6

7

8

11

Links:

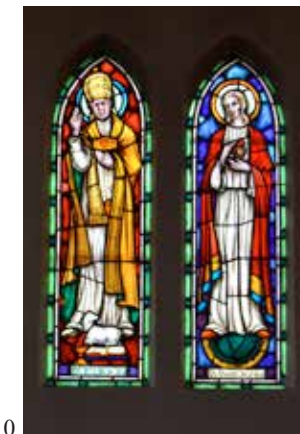
1. Zicht op het smeedijzeren hek van de doopkapel, 2018
2. Biechtstoel, noordelijke zijbeuk, 2018
3. Houten preekstoel, 2018
4. Biechtstoel, noordelijke zijbeuk, 2018

Rechts:

5. Houten altaar in zijbeuk, 2018
6. Marmeren altaar met tabernakel
7. Doopvont, 2018
8. Houten altaar, 2018
9. Figuratieve glas-in-loodramen, 2018
10. Figuratieve glas-in-loodramen, 2018
11. Houten elektrisch orgel, 2018

9

10

2.4 Kerkhof en kerkhofmuur

De parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt is omringd door een ontruimd kerkhof en een kerkhofmuur¹. Achterin op het voormalige kerkhof, is een Mariagrot uit de 19de eeuw bewaard gebleven, evenals een recent oorlogsmonument.

In 1871 werd de parochie Merchtem-ten Bosch (het huidige Peizegem) gesticht. Naast de zaal (ten zuidoosten van de huidige kerk) werd er een klein omhaagd kerkhof aangelegd.

In 1878, bij aanvang van de werken van de kerk, werd het kerkhof uitgebreid tot de volledige oppervlakte rondom het kerkgebouw. De kerkhofmuur werd gebouwd in 1897.

Sinds 1968 werd het kerhof nog maar sporadisch gebruikt ten voordele van een nieuwe gemeentelijke begraafplaats in Leireken. Uiteindelijk werd het kerhof in 2008-2009 ontruimd, op uitzondering van de achteringelegen Lourdesgrot en enkele graftekens van pastoors en oorlogsslachtoffers (drie tegen de zuidgevel van de kerk en twee tegen de oostkant van de sacristie). Meest vermeldenswaard is een rijkelijk in neogotische stijl uitgewerkt grafmonument ter nagedachtenis van Joannes Franciscus Claes, onderpastoor van de parochie vanaf 1875. Sommige graftekens werden overgebracht naar de nieuwe begraafplaats. Ten noorden van de kerk is een gedenkplaat aangebracht met de namen van diegenen die op het oude kerhof begraven lagen. Het kerkhof werd herbestemd als groenzone met wandelpad. De bakstenen ommuring werd bewaard.

De Mariagrot met calvarie werd ingewijd op 8 oktober 1889. De immitatiegrot (in cementmortel) was bedoeld als familiegraf van de familie van Zeebroeck, die een grote financiële steun leverde voor het bouwen van de kerk. De ingang van de grot werd afgeschermd door een ijzeren hek (heden niet meer aanwezig). Binnenin is een hardstenen gedenkplaat aanwezig, waarin de namen van de overleden familieleden staan gebeiteld. Voor de grot staat een beeld van een knielende Bernadette op een hardstenen sokkel.

Tussen het koor en de Mariagrot van de kerk bevindt zich een oorlogsmonument ter nagedachtenis van de gesneuvelde soldaten en burgerslachtoffers van WOI en WOII.

Het ontwerp van Jef Cochez integreert vier gerecupereerde grafstenen van oorlogsslachtoffers, die zich op het oude kerkhof bevonden, met centraal een geweer met loop in de grond en bekroond door een soldatenhelm. Dit monument werd ingehuldigd op 11 november 2010.

¹ We baseerden ons voor de beschrijving voornamelijk op de Inventaris Onroerend Erfgoed (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobject/303850> en 303848) en het Kerkenbeleidsplan Merchtem, 27 juni 2017

- Rechts:
- 1. Ommuring voormalig kerkhof, 2018
 - 2. Mariagrot met knielende Bernadette, 2018
 - 3. Oorlogsmonument, 2018
 - 4. Zuidgevel kerk met overgebleven graftekens, 2018
 - 5. Overzichtsfoto herbestemd voormalig kerkhof, 2018

2.5 De architect

De Onze-Lieve-Vrouw-Onbevlekt Ontvangenkerk is gebouwd naar ontwerp van Gustave Hansotte, provinciaal bouwmeester van Brabant.

Gustave Hansotte (Parijs, 1827-Vilvoorde, 1886) studeerde in de periode 1847-1852 aan de de Ecole des Beaux-Arts in Parijs als leerling van Louis-Hippolyte Lebas (1782-1867). Hij kwam wellicht rond de jaren 1855 naar België waarna hij in dienst trad van de provincie Brabant. Als provinciaal architect voor het arrondissement Brussel (1869-1886) creëerde hij een omvangrijk oeuvre waarbij, naar gelang het bouwtype, werd geopteerd voor de gangbare neostijl, gaande van neoclassicisme, neotraditioneel tot neogotiek.

Hij realiseerde tal van scholen, gemeentehuizen en pastorieën. Daarnaast bouwde, verbouwde en restaureerde hij verschillende kerken. De meest gekende en omvangrijkste religieuze nieuwbouwprojecten zijn de verzorgd gedetailleerde, neogotische Sint-Servatiuskerk in Schaarbeek (1871-76) en de in 1993 gesloopte Sint-Gertrudiskerk van Etterbeek (1885), omwille van plots ontstane scheuren. Bescheidener van volume en opzet zijn de eveneens in neogotische stijl opgetrokken parochiekerken zoals het schip en het koor van de Sint-Medardus- en Gildarduskerk van Rossem (1873-74), de O.-L.-Vrouwkerk van Kampenhout (1874) en de op de kerk van Peizegem gelijkende Sint-Jozef en Sint-Franciscuskerk (1886-88) in Halle (M.B. 23.02.2001). Sinds 1872 was hij ook actief als corresponderend lid van de Koninklijke Commissie voor Monumenten.

1 Nota van Greta Paesmans uit Beschermingsdossier DB002304, o.m. gebaseerd op art. Hansotte, Gustave in Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden, Antwerpen, 2003, p. 338. www.inventaris.onroerendergoed.be

Rechts:
1. Sint-Jozef en Sint-Franciscuskerk, 2013, foto P. Van Acker.
Bron: www.onroerendergoed.be, ID39574
2. De O.-L.-Vrouwkerk van Kampenhout, foto P. Van Acker.
Bron: www.onroerendergoed.be, ID 39818

2.6 Omliggend erfgoed

Elektriciteitscabine

De elektriciteitscabine in art-decostijl is gebouwd op een stuk grond van de pastorietaan (afgestaan door de kerkfabriek aan de gemeente) in 1934. Het bakstenen gebouw heeft een rechthoekige plattegrond en een plat dak. Het volume is verlevendigd door decoratief metselwerk en beschilderde, gecementeerde lateien en vlakken. De twee rechthoekige vensters zijn afgeschermd door ijzeren traliewerk met een opvallend art-decovormgeving. Boven de vensters zijn twee mozaïeken aangebracht met de vermelding “C.G.” (links) en “G.E.” (rechts) in zwarte tegeltjes op een witte achtergrond. (Bron: www.inventarisonroerenderfgoed.be ID40284)

Koutermolen

Windmolen van het bovenkruiertype waarvan enkel de romp bewaard bleef, gebouwd omstreeks 1876 ter vervanging van een houten standaardmolen. Aan de straatzijde staat een molenaarswoning, uitgebreid tijdens het interbellum en aangepast tot zijn huidige vorm in 1953. De molenromp bestaat uit witgekalkte bakstenen en is ingeplant op een aarde motte met grasbegroeiing. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de molen in brand gestoken door Belgische soldaten. De molenaarswoning werd aangepast tot zijn huidige vorm omstreeks 1953. De activiteit van de molen viel stil omstreeks 1980, waarbij het binnenwerk werd verkocht aan de maalderij in Bambrugge. Inwendig zijn slechts enkele restanten van de moleninrichting bewaard, namelijk de steenzolderenvloeren en een paar maalstenen. In 2001 werd het exterieur van de molenromp hersteld, kreeg het een nieuw dak. Op speciale gelegenheden, zoals monumentendag, is de romp geopend voor het publiek. (Bron: www.inventarisonroerenderfgoed.be ID40289)

Hoeve Hof ten Houte

Hof ten Houte is een hoeve met geplaveide binnenplaats, die dateert van uit de 18de eeuw. Deze hoeve bevat nog een resterende middeleeuwse donjon uit de 14de eeuw. De typische inplanting van de hoeve is bewaard gebleven. In oorsprong was dit een hoeve met losse bestanddelen, maar waar de gebouwen grotendeels werden herbouwd en vernieuwd omstreeks 1934. Het woonhuis werd vervangen eind jaren tachtig. De tweebeukige langsschuur van drie travéeën is voorzien van een gevelniskapel aan de straatzijde. (Bron: www.inventarisonroerenderfgoed.be ID303849)

Links:

1. Kaart met aanduiding omliggend erfgoed

Rechts:

2. Zicht op Koutermolen en woning. Bron: inventaris onroerend erfgoed

3. Zicht op Koutermolen met agrarische omgeving. Bron: inventaris onroerend erfgoed

4. Zicht op molenromp. Bron: inventaris onroerend erfgoed

5. Zicht op donjon van Hof ten Houte, 2015. Bron: inventaris onroerend erfgoed

6. Zicht op Hof ten Houte, 2015. Bron: inventaris onroerend erfgoed

7. Zicht op donjon van Hof ten Houte, 2015. Bron: inventaris onroerend erfgoed

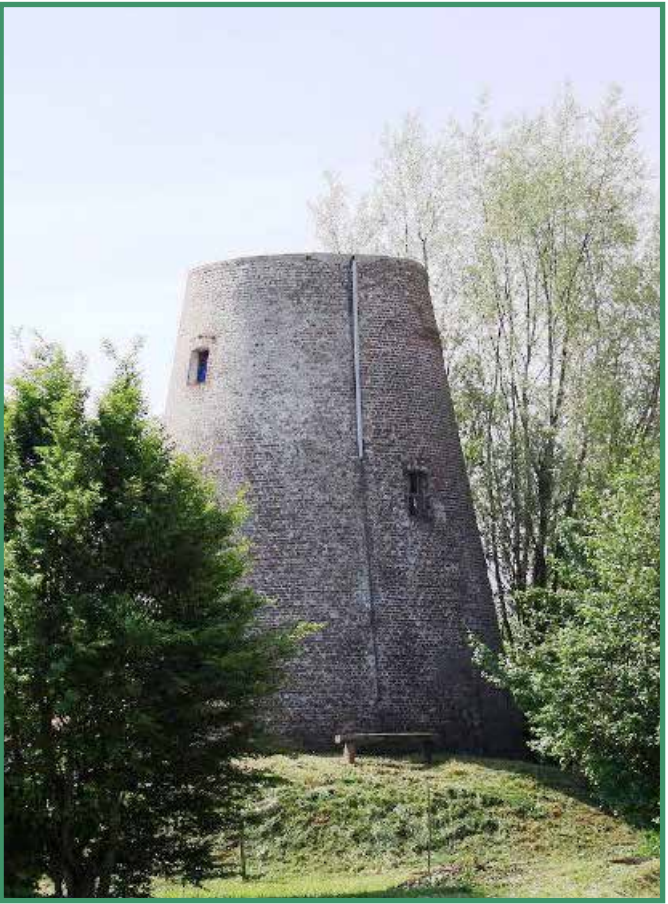
8. Elektriciteitscabine in art-decostijl, 2015. Bron: inventaris onroerend erfgoed

2

3

4

5

6

7

8

3. Analyse van de omgeving

3.1 Peizegem in het grotere landschap

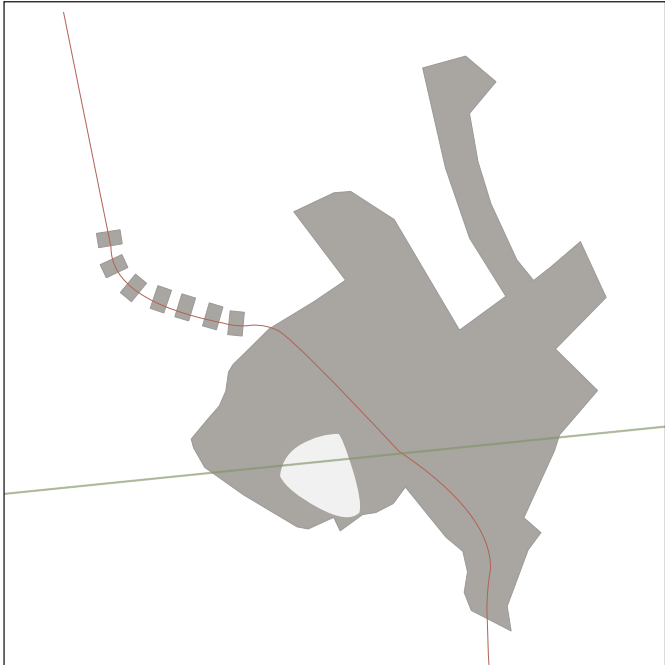
Peizegem ligt in een landelijke omgeving, temidden een zeer vruchtbaar landbouwgebied, en is vrij geïsoleerd van de andere dorpskernen in de omgeving. Het kent slechts één belangrijke as, namelijk de Nieuwbaan en in het verlengde hiervan Kouter. Samen met Brussegem wordt Peizegem beschouwd als belangrijkste kernen in het buitengebied rond het hoofddorp Merchtem, dat verder nog een aantal kleinere kernen telt zoals Ossel, Hamme en Bollebeek.

De gemeente Merchtem kent sterke geografische verschillen tussen noord en zuid. Het noordelijke gedeelte is gelegen in de zandleemstreek en het zuidelijke gedeelte ligt in de leemstreek. Peizegem ligt noordelijk ten opzichte van Merchtem en is daardoor redelijk vlak, in tegenstelling tot het zuidelijk gedeelte van de gemeente dat gekenmerkt wordt door zijn vele heuvels.

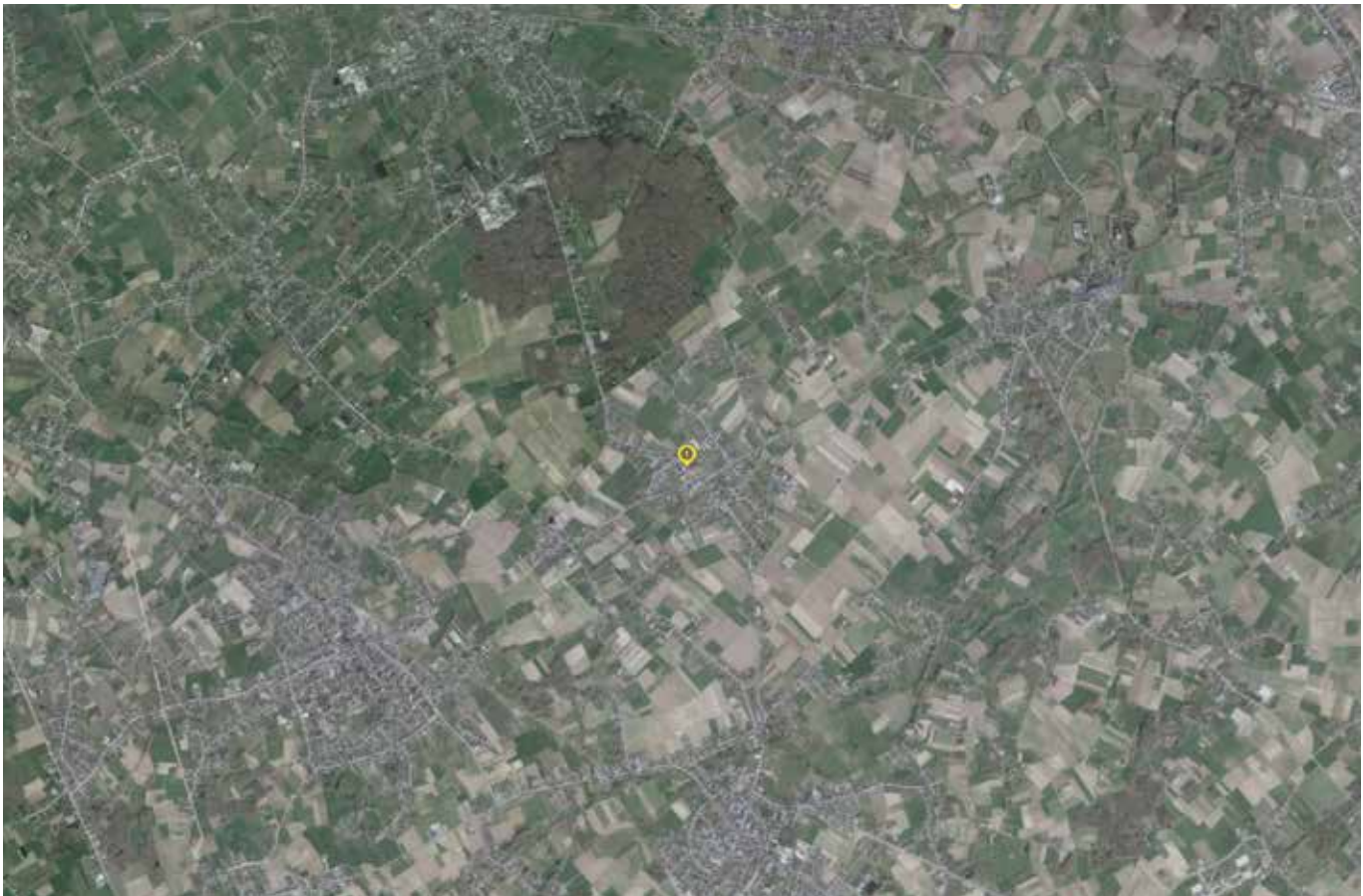
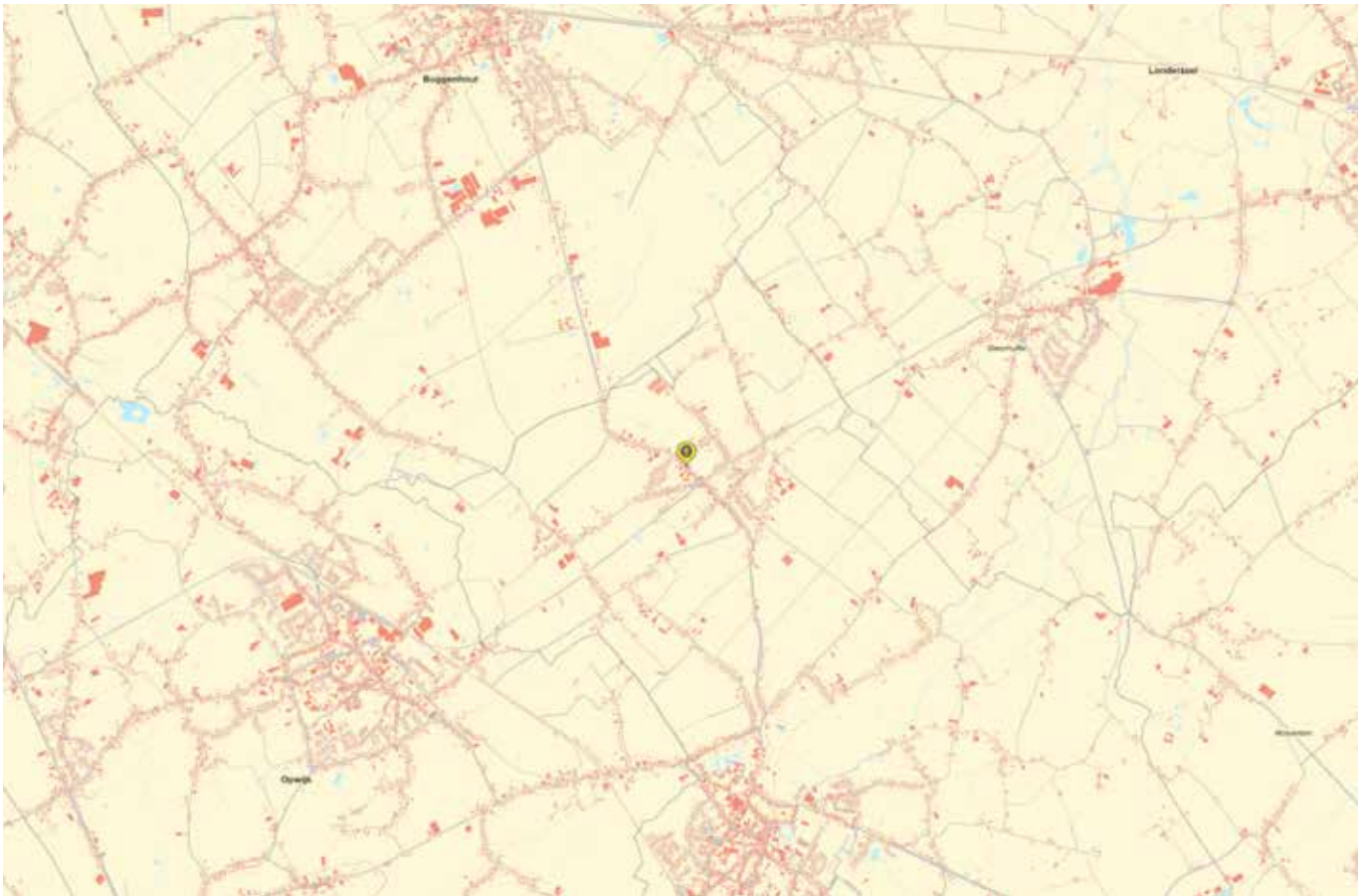
Peizegem dateert uit de vroege middeleeuwen en is toen ontstaan onder de naam ‘Pensogaheim’. ‘Pensogaheim’ verwijst vermoedelijk naar de woonplaats van de afstammelingen van Penso, een Germaan die in de streek woonde. Aanvankelijk werd de benaming louter gehanteerd als verwijzing naar een aantal landerijen in de omgeving van het toenmalige Hof ten Penscenghem. Van de 12de tot de 14de eeuw leefde in dit gebied de adellijke familie de Penscenghem.

Wat begon als een gehucht met enkele hoeves en een beperkt inwonersaantal is het doorheen de jaren uitgegroeid tot een vrij groot dorp dat vandaag ongeveer 2500 inwoners kent. De kern zal ook in de toekomst blijven groeien omwille van de woonuitbreidingsgebieden die gelegen zijn rondom het centrum.

- Links:
1. Schema voornaamste bebouwing in Peizegem
- Rechts:
2. Ferrariskaart, 1777; Bron: www.geopunt.be
3. Luchtfoto Peizegem en omgeving, 2018. Bron: www.geopunt.be

- Legende:
- Voornaamste bebouwing Peizegem
 - Nieuwbaan
 - Leireken

3.2 Historische evolutie van de dorpskern voor de komst van de spoorlijn

1706 - Kaart Parochiekaartboek
Het gehucht werd opgetekend in het parochiekaartboek van Jan Van Acoleyen, een landmeter uit Steenhuffel. Peizegem vertoonde op dat moment een erg verspreide bebouwing en kende een heel lage densiteit. De voornaamste historische sites zijn duidelijk afleesbaar: de omwalde Hof te Pensceghem (thans verdwenen), gesitueerd ter hoogte van de huidige Groenstraat en het Koolhof met cirkelvormige wal, ter hoogte van Peisegemstraat nr 57. Tussen beide hoeves was een loodrechte as aanwezig, die het tracé bepaalde van de latere Nieuwbaan. Deze as leidde tot het Buggenhoutse bos. De verbinding met Merchtem, heden via de Kouter, was op dat moment nog niet aanwezig. Op de kaart zien we ook Hof ten Houte aangeduid en de Koutermolen. Hof ten Houte was via een Dries en vervolgens de Sint-Huybrechtsstraat verbonden met het Hof te Pensceghem. De Koutermolen ten zuiden van de kern, was aanvankelijk een houten windmolen die omstreeks 1876 zou worden vernield en vervangen door een stenen molen.

1777 - Ferrariskaart
Het gehucht 'Peyseghem' werd aangeduid als landelijke kern met verspreide bebouwing. Op deze kaart wordt het Hof ten Houte en de Koutermolen (Moulin de Merchtem) expliciet vermeld.

Vandermaelenkaart (1836), Atlas der Buurtwegen (1843-1845) en de Poppkaart (1860).
De vorige toestand werd lange tijd bewaard. De Nieuwbaan ontwikkelde zich vanaf midden 19de eeuw verder tot hoofdas en werd verlengd tot Merchtem via de Kouter. Op deze kaarten zijn de belangrijkste hoeves (die eerder vermeld werden) aangeduid. Ook worden een aantal deelgehuchten vermeld: Mertemsche Driesch ten westen, Holbeek ten zuidwesten en Boschkant en Peyseghem centraal.

Bronnen: www.inventarisonroerenderfgoed.be ID303845 en www.peizegem.be

- 1. Kerk
- 2. Hof Ten Houte
- 3. Hof Ten Peiseghem
- 4. Koolhof
- 5. Nieuwbaan
- 6. Sint-Huybrechtsstraat

Links:
1. Schema historische evolutie dorpskern voor spoorlijn
2. Parochiekaartenboek door Jan Van Acoleyen, 1706.
Bron: www.peizegem.be
Rechts:
3. Ferrariskaart, 1777. Bron: www.geopunt.be
4. Vandermaelenkaart, 1836. Bron: www.geopunt.be
5. Atlas der Buurtwegen, 1843-1845. Bron: www.geopunt.be
6. Poppkaart, 1860. Bron: www.geopunt.be

3.3 De spoorlijn en het ontstaan van de parochie

In 1870 groeide de bevolking van het gehucht uit tot ongeveer 1200 inwoners, waardoor de nood aan een eigen parochie en dorpskern met kerk en school zich steeds sterker deed voelen. De parochie werd opgericht bij Koninklijk Besluit van 24 september 1871 onder de naam ‘Merchtem-ten-Bosch’. Tijdens de jaren 1870 en vroege jaren 1880 werd het dorpscentrum uitgebouwd met achtereenvolgens een gemeentelijke school, een pastorie, een kerk en een meisjesschool met klooster, allen gelegen aan de Nieuwbaan.

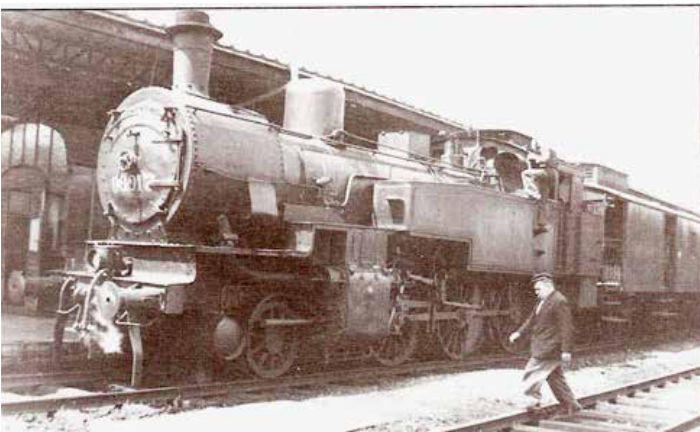
Een andere belangrijke ontwikkeling voor het gehucht was de aanleg van de spoorlijn 61 tussen Antwerpen-Zuid en Aalst omstreeks 1877-1878. Hierdoor werd het tracé van de Sint-Huybrechtsstraat verlegd. De spoorlijn kennen we vandaag als de straat Leireken. Deze straat vormt een belangrijke as in het gehucht Peizegem. Zij doorsijdt het gehucht van zuidwest naar noordoost en kruist de hoofdas (Nieuwbaan) ter hoogte van het dorpscentrum. Het gehucht kreeg vanaf 1885 een stopplaats voor de trein, zogenaamd ‘Boschkant’. Maar met de bouw van een stationsgebouw en telegraafkantoor (1898) wijzigde de naam van de stopplaats tot ‘Peisegem’. De vormgeving van het gebouw is volledig identiek aan het bewaard station van Londerzeel (Brouwerijstraat 29). Om verwarring te voorkomen, werd ook de naam van het gehucht omgevormd bij Koninklijk besluit van 6 februari 1901. Naast het station werden er ook nog drie bareelwachtershuisjes voorzien, nl. aan de Dries, Nieuwbaan en Peisegemstraat.

De spoorlijn deed dienst voor personen- en goederenverkeer en kende een grote bloei tijdens de jaren 1920. Vanaf de jaren 1930 begon de neergang, totdat in 1952 het personenvervoer tussen Londerzeel en Opwijk werd stopgezet en nadien al het treinverkeer tussen deze gemeenten ten einde kwam. Het station en bareelwachtershuisjes werden gesloopt in 1963. De oude spoorwegbedding werd in 1977 omgevormd tot een fiets- en wandelpad.

Bron: www.inventarisonroerendergoed.be ID303845 en www.peisegem.be

- 1. Kerk
- 2. Hof Ten Houte
- 3. Leireken spoorlijn
- 4. Koolhof
- 5. Nieuwbaan
- 6. Sint-Huybrechtsstraat

Voormalig tracé Sint-Huybrechtsstraat
Huidig tracé Sint-Huybrechtsstraat
Leireken

- Links:
- 1. Schema historische evolutie dorpskern ontstaan van de spoorlijn
- Rechts:
- 2. Luchtfoto met aanduiding van het verlegd tracé van de Sint-Huybrechtsstraat en Leireken. Bron: www.geopunt.be
 - 3. Het oude station van Peisegem. Bron: www.peisegem.be
 - 4. Foto boekenkast, Leireken door Louis De Bond & Phillip Callaert. Bron: www.peisegem.be
 - 5. Stoomtrein op lijn 61, 1951. Bron: www.peisegem.be

3.4 Evolutie van de dorpskern in de 2e helft van de 20e eeuw

De bebouwing verdichtte langs de hoofdassen. Er kwamen moderne verkavelingen tot stand, waardoor de landelijke architectuur onder druk kwam te staan. De spoorlijn bleef actief tot 1950. In 2015 groeide het inwonersaantal uit tot 2700. Vandaag bestaat de kern van het gehucht Peizegem uit de Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt-Ontvangenkerk, de ingrijpend verbouwde pastorie en achterliggend een nieuw schoolgebouw. Deze kern wordt omgeven door 20ste eeuwse lintbebouwing langs de hoofdassen van het gehucht. Rond de kern bevinden zich enkele sociale woonwijken, nl. De Heide (1975), Huibout (1990), en een woonwijk in aanbouw aan de Nieuwbaan. De rand van het gehucht wordt voornamelijk gekenmerkt door het voormalige landelijke karakter van Peizegem. Verspreide restanten van agrarische activiteit komen er voor, evenals alleenstaande 20ste-eeuwse woningen. In het gehucht staan ook nog enkele kapelletjes: Onze-Lieve-Vrouwekapel, Sint-Huybrechtskapel, Maria ter noodkapel, ...

Bron: www.inventarisonroerendergoed.be ID303845 en www.peizegem.be

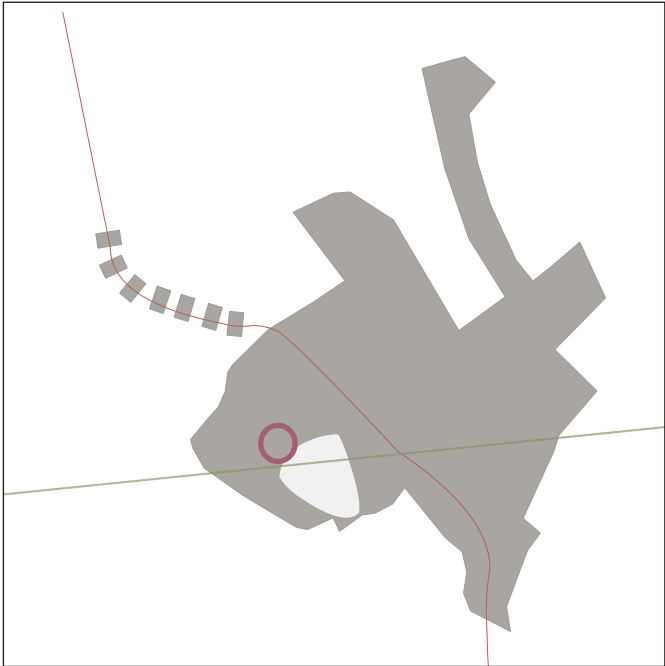
Links:
Luchtfoto,2018. Bron: google maps
Rechts:
Kaart met woonwijken

3.5 Campus karakter van de kerksite

De dorpskern heeft een sterk campus-gehalte. Het is niet zoals een typische samenkomst van straten waar in het midden de kerk staat. Het gaat hier eerder over een kavel, waarbij tussen de kerk en de belendende gebouwen veel open ruimte aanwezig is. Hierdoor is er een ontspannen relatie tussen de kerk, de kerktuin en de ernaast gelegen pastorie en schoolgebouwen.

- Links:
1. Schema voornaamste bebouwing in Peizegem
- Rechts:
2. Ferrariskaart, 1777. Bron: www.geopunt.be
3. Luchtfoto Peizegem en omgeving, 2018. Bron: www.geopunt.be

- Legende:
- Voornaamste bebouwing Peizegem
 - Nieuwbaan
 - Leireken

3.6 Betekenisvolle buitenruimtes in de dorpskern

Het centrum van Peizegem concentreert zich langsheen de Nieuwbaan en zijstraten ervan. Hieraan ligt ook de kerk met kerkplein, dat voornamelijk parkeergelegenheid biedt. De publieke ruimte is er weinig kwalitatief ingericht. Dit plein strekt zich uit van kerk tot pastorie. Rondom de kerk, in het verlengde van het kerkplein, ligt het voormalige kerkhof met kerkhofmuur, dat werd omgevormd tot een ommuurd parkje. Kenmerkend voor het dorp is het Leirekenspad dat er dwars doorheen loopt. Dit is een erg populaire groene fiets- en wandelroute die gelegen is op de plaats van de vroegere spoorweg. Het pad doorkruist de groene omgeving en loopt langs enkele mooie bossen en vijvers uit de buurt.

Bron: www.inventarisonroerendergoed.be ID303845 en www.peizegem.be

- Links:
- 1. Zicht op plein voor de kerk, 2018
 - 2. Zicht op groenzone achter de kerk, 2018
 - 3. Zicht op de speelplaats van de school, 2018

- Rechts:
- 4. Kaart met buitenruimtes

3.7 Publieke functies in de dorpskern

Het merendeel van de publieke functies ligt rondom en in de buurt van de kerk. Zo vinden we rechts naast de kerk de pastorie uit 1882, die werd gerenoveerd en gedeeltelijk geïntegreerd in de nieuwe school ‘Ten Bos’ die erachter ligt. Een deel van de pastorie wordt door de kerkfabriek nog steeds als dusdanig gebruikt. Verderop in de Nieuwstraat, naast de school, ligt het kinderdagverblijf Infano. In het oostelijk deel van Peizegem is de middelbare tuinbouwschool gelegen. Het kerkhof van Peizegem is gelegen tussen de velden, langsheen de as Leireken, meer in noordoostelijke richting van het centrum. In de Processiebaan, een zijstraat van de Nieuwbaan, ligt een sportcentrum waar vooral petanque en voetbal wordt gespeeld. Ook de sportfaciliteiten van de tuinbouwschool even verderop worden door de inwoners van het dorp gebruikt.

Parochiezaal

De parochiezaal bevindt zich naast de gemeentelijke basisschool Ten Bos. De oude parochiezaal deed bij de stichting van de parochie in 1871 dienst als voorlopige kapel. Pastoor Van Zeebroek wou in datzelfde jaar op eigen initiatief en op zijn grond een katholieke meisjesschool oprichten. Eerst werd er gezocht naar een voorlopig gebouw. Dit werd het vrijgekomen lokaal dat dienst deed als voorlopige kapel in de oude parochiezaal. De Zusters van Steenhuffel kwamen hier de meisjes onderrichten. In 1967 was de oude parochiezaal erg vervallen, waardoor ze werd afgebroken. Er werd een nieuwe zaal en nieuwe lokalen gebouwd. De nieuwe infrastructuur bood heel wat nieuwe mogelijkheden aan de Peizegemse verenigingen. In 2013 werd de parochiezaal geheel vernieuwd door enkele vrijwillers. De keuken werd in een moderner en hygiënischer kleedje gestoken. De feestzaal kan nu tot 200 personen ontvangen en kan opgesplitst worden door een schuifwand. De zaal beschikt ook over een podium met een uitgeruste geluidsinstallatie. Aan de receptieruimte voor zo’n 100 mensen is een bar verbonden met koelafdelingen. De feestzaal wordt intensief gebruikt voor huwelijksfeesten, eetfestijnen, verenigingen enz...

Jeugdhuis Tronk

Het jeugdhuis bestaat al sinds 1980 en is sinds 2013 gevestigd in het voormalige café ‘Bij Wares’.

Bron: www.peizegem.be

- Links:
- 1. Gemeentelijke basisschool ‘Ten Bos’, 2018
 - 2. Zicht op de parochiezaal, 2018
 - 3. Zicht op jeugdhuis Tronk, 2018

- Rechts:
- 4. Kaart met dorpskernfuncties

1

2

3

4

Gemeentelijke basisschool 'Ten Bos'

Voor 1870 bestond er in Peizegem geen georganiseerd onderwijs. In 1871 werd een gemengde gemeenteschool opgericht, die al vlug een school alleen voor jongens werd doordat één van de twee onderwijzers verhuisde. Pas in 1879 zouden de meisjes opnieuw naar school kunnen. Bij de schoolstrijd, in dat jaar, werd een afzonderlijke meisjesschool opgericht door toedoen van pastoor Van Zeebroeck. De school werd toevertrouwd aan de Zusters van Onze Lieve Vrouw van zeven Weeën van Steenhuffel. De meisjes liepen school in de gebouwen van de toenmalige parochiezaal, maar dat was niet naar de zin van de overheid die subsidieerde. En dus werd er een afzonderlijke school voor meisjes gebouwd. Geleidelijk groeide de schoolbevolking zowel in de jongensschool als in de meisjesschool. Er werden geleidelijk aan meer onderwijzers aangesteld. Bij de meisjesschool waren dat meestal zusters. In de geest van die tijd was het normaal dat godsdienstondericht een belangrijk deel uitmaakte van het onderwijs. Geleidelijk aan nam die invloed af. De meisjesschool, die deel uitmaakte van het Vrij Katholiek Onderwijs werd uiteindelijk ook ondergebracht in het Gemeentelijk Onderwijs. Nog later, in de jaren negentig van de vorige eeuw, voltrok de cirkel zich en kregen ze in Peizegem opnieuw een gemengde gemeentelijke school met de benaming 'Ten Bos'.

Op 24 juni 2011 startten de werken van de nieuwbouwconstructie en renovatie voor de gemeentelijke basisschool Ten Bos onder leiding van Van Doorn architecten. De pastorie werd omgevormd naar een onderdeel van de school. In augustus 2013 werden de oude gebouwen van de meisjesschool gesloopt.

Bron: www.peizegem.be

Links:

1. Meisjesschool. Bron: www.delcampe.be
2. Jongensschool. Bron: www.delcampe.be
3. Situatie school, 2009. Bron: www.peizegem.be
4. Voorstel project nieuwe school, 2013. Bron: www.peizegem.be

Rechts:

5. Zicht op de kerk, met links vooraan het nieuwe schoolgebouw en rechts vooraan de gerenoveerde pastorie, 2018

5

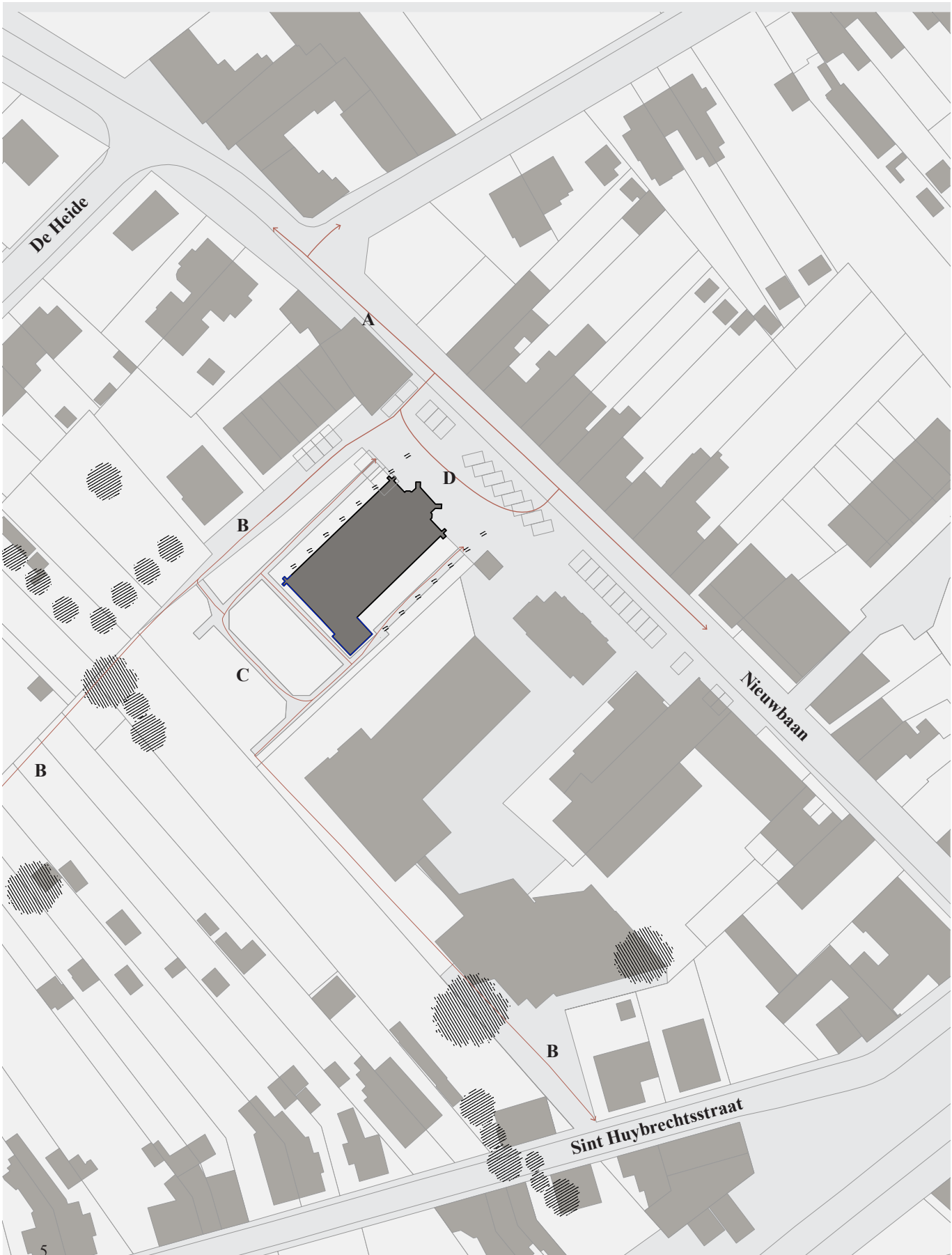
3.8 Snelle en trage verbindingen

Zoals eerder vermeld is de Nieuwbaan (A) de belangrijkste verkeersinfrastructuur van het dorp. Deze verbindt Peizegem met Merchtem en andere dorpen van de buurt. Verder is Leireken (B) de belangrijkste route voor zwakke weggebruikers. Via dit pad kan er van Steenuffel tot Baardegem worden gefietst. De as loopt doorheen Peizegem en verbindt het met de dorpen Opwijk en Steenhuffel. Interessant is het padennetwerk rondom de kerk en de school (B). Deze paden verbinden kerk en school met het achterliggende woonweefsel. Een pad langsheen de kerk loop via achtertuinen door tot De Heide. Loodrecht hierop is er een belangrijk verbindingspad naar de Sint Huybrechtsstraat. De ingang van de school takt aan op dit pad. Op het voormalige kerkhof achter de kerk zijn het de aangelegde tuinpaden (C) die de verbinding vormen tussen het grotere netwerk. Voor de kerk ontstaat, door de bredere open ruimte tussen de gebouwen, een soort van pleingevoel. De inrichting ervan laat echter te wensen over; het plein wordt voornamelijk als parking gebruikt. (D).

Bronnen: www.inventarisonroerendergoed.be ID303851, ID303845, ID303848

- Links:
- 1. Foto van het Leireken fietspad, vanaf 1989. Bron: www.peizgem.be
 - 2. Foto wandelpad langs kerk, 2018
 - 3. Foto wandelpad achter kerk, 2018
 - 4. Foto wandelpad achter de school, 2018

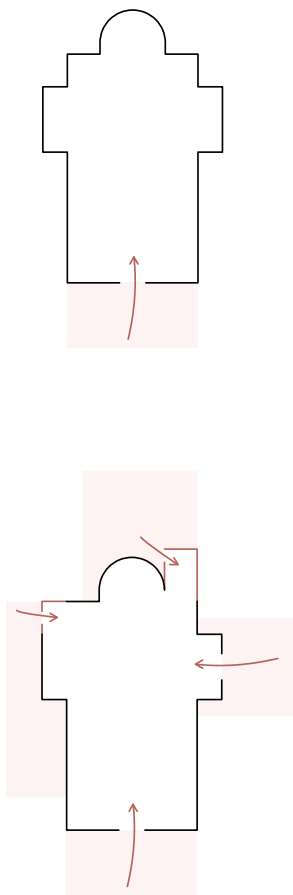
- Rechts:
- Kaart met verbindingen
- A: Nieuwbaan, hoofdas
 - B: Wandelpad langs de ommuuring van de kerk, Nieuwbaan
 - C: Wandelpaden in groenzone op voormalig kerkhof
 - D: Plein gelegen voor de kerk

4. Scheppen van een nieuw kader

4.1. Openen Kerk

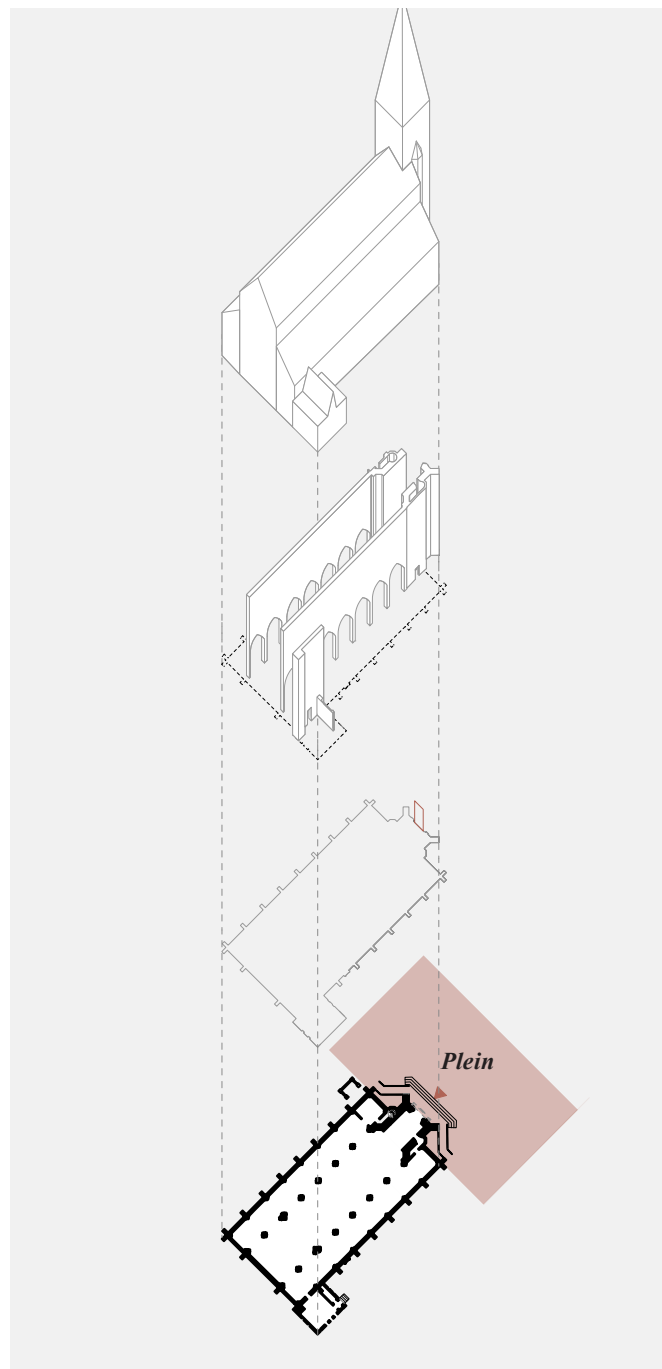
Een ruimte wordt in belangrijke mate gestructureerd en ervaren door er in te bewegen. De centrale inkom, symmetrische opbouw en axiale structuur van de meeste kerkgebouwen versterken het symbolische, religieuze karakter van het interieur door de maximale oriëntatie op het altaar. Een eenvoudige ingreep op dit circulatiepatroon kan het karakter van een kerkruimte al ingrijpend veranderen. Hetzelfde voor de buitenruimte: in het klassieke kerkenplan wordt enkel de publieke ruimte vóór de kerk geactiveerd; de eventueel aangebouwde koren en kapellen vervullen hier vaak geen rol. Door het creëren van nieuwe toegangen of het zorgvuldig toevoegen van nieuwe buitenvolumes kunnen nieuwe plekken ontstaan met een onderscheiden karakter: een informeel buurtpleintje, een logistiek punt met sorteerstraat, een nieuwe zijdelingse as, enz.

Links:
1. Schema toegangen met publieke pleinen

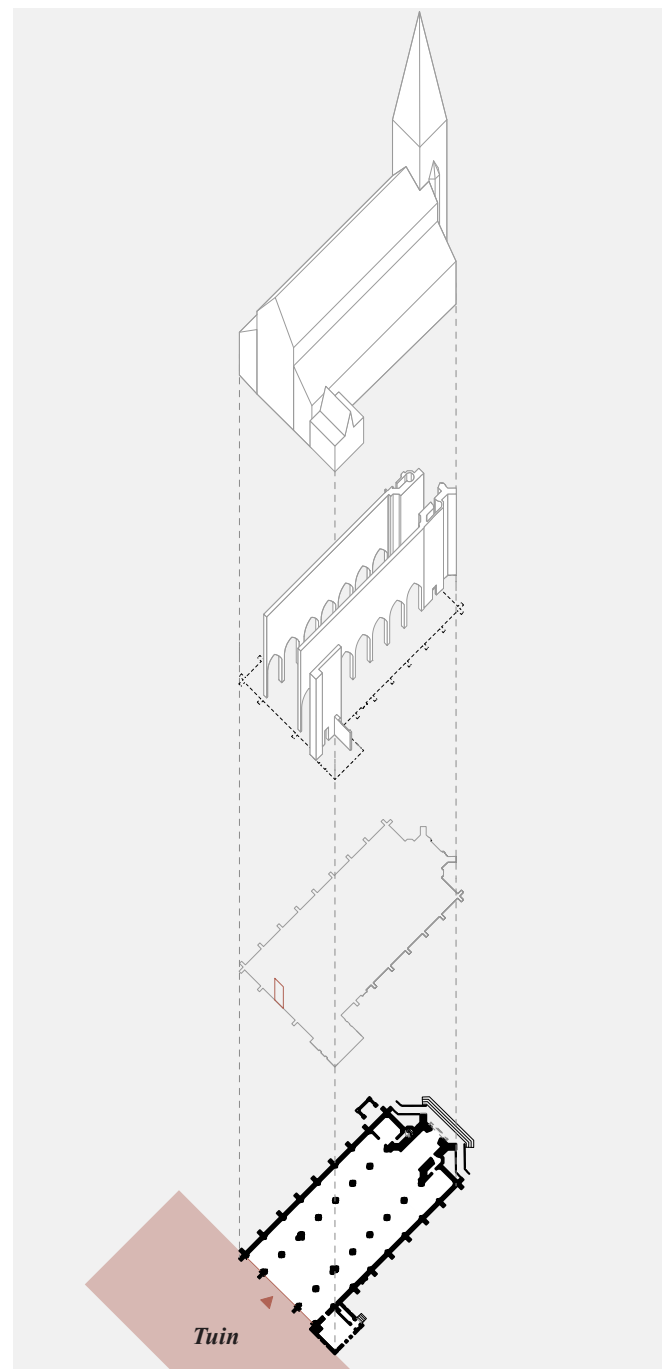
Rechts:
2. Beeld van een denkbeeldig gotisch interieur zonder aankleding, eerste helft van de 17de eeuw.
Bron: Divine Interiors: Experience Churches in the Age of Rubens, p. 127
3. Dirck van Delen, Kerkinterieur tijdens de beeldenstorm, 1630.
Bron: Divine Interiors: Experience Churches in the Age of Rubens, p. 136

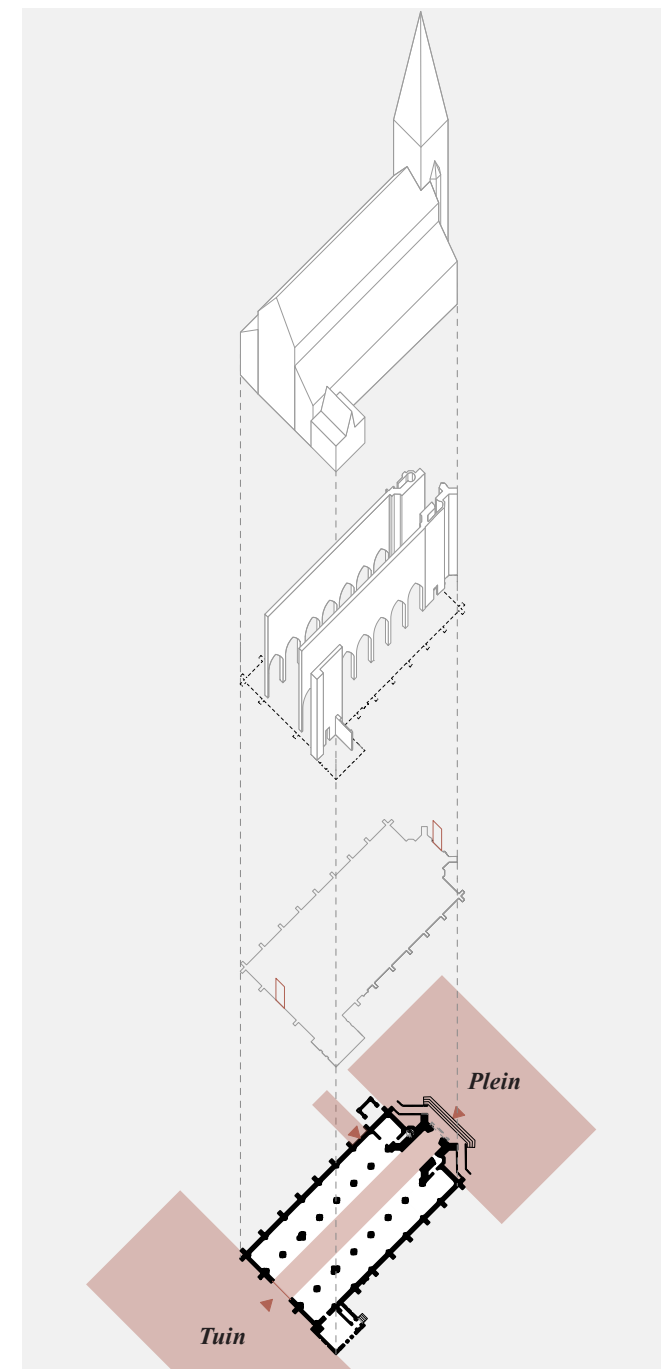
Optie 1
Frontale toegang aan het plein

De bestaande toegang van de kerk blijft de hoofdtoegang. Haar positie (in de symmetrie-as van de kerk) en ligging (aan het plein), geeft deze een voorname uitstraling.

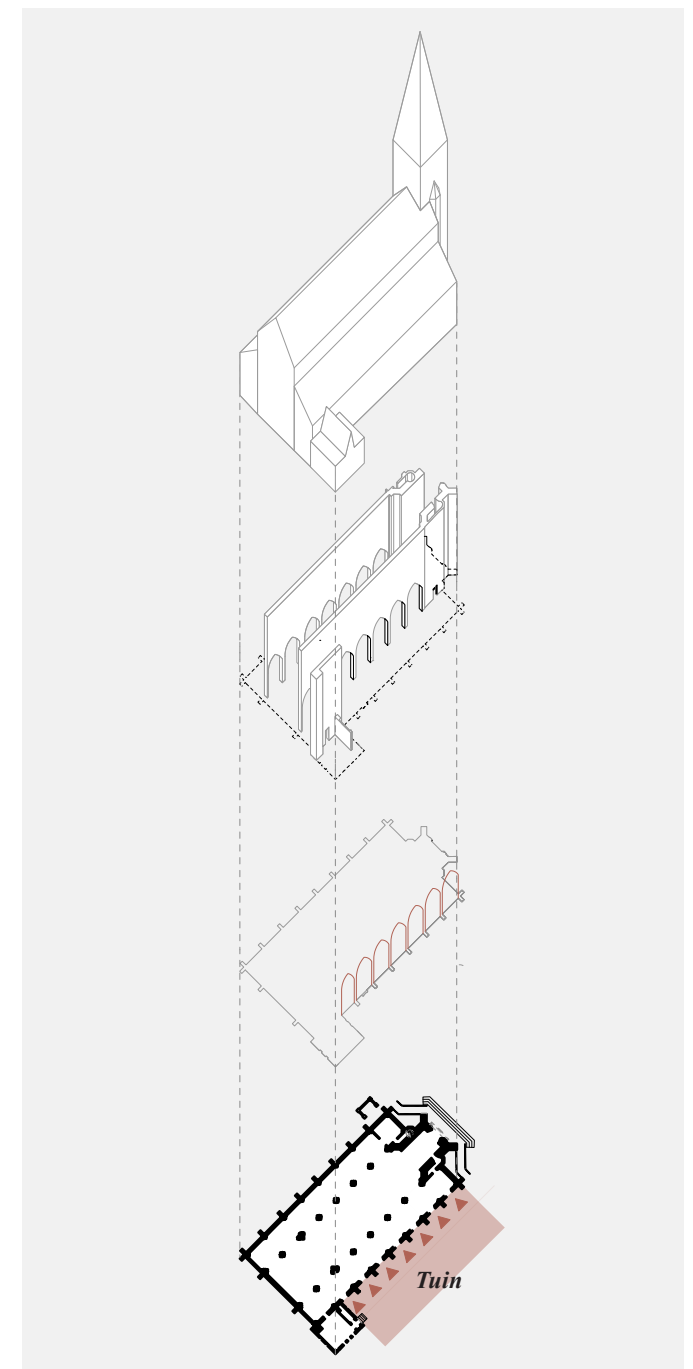
Optie 2
Open achtergevel aan de tuin

De achtergevel van de kerk is in slechte staat en bekleed met leien. Ze is typologisch ook bijzonder. De kerk wordt niet zoals gewoonlijk met een koor beëindigd. Het lijkt alsof het ritmische plan plots is afgesneden. We versterken dit bijzonder effect door de achtergevel te vervangen door een open glazen gevel. Zo ontstaat er een nieuwe, verrassende relatie tussen binnen en buiten. Het interieur krijgt zo ook veel meer licht, wat nieuwe gebruiksmogelijkheden toelaat.

Optie 3
Doorsteek van plein naar tuin

Door een toegang te voorzien aan zowel tuin- als pleinkant ontstaat er een doorsteek door de kerk zelf. Plein en tuin worden hier evenwaardige, publieke ruimtes. In plaats van een frontaal gerichte kerk, krijgen we een gebouw met twee verschillende gevels.

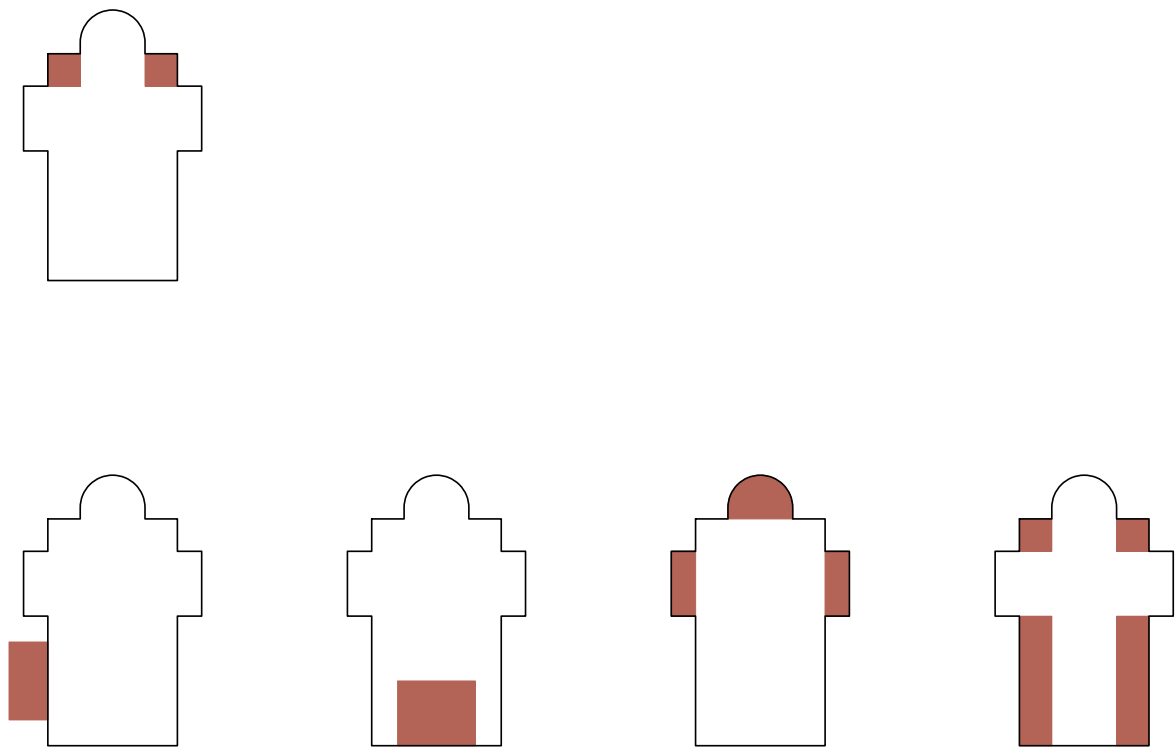

Optie 4
Openen zijgevel aan tuin

De zijgevel ligt langs een groenruimte die naar de school is gericht. Door de bestaande raamopeningen te vergroten kunnen nieuwe relaties ontstaan.

4.2. Indelen Kerk

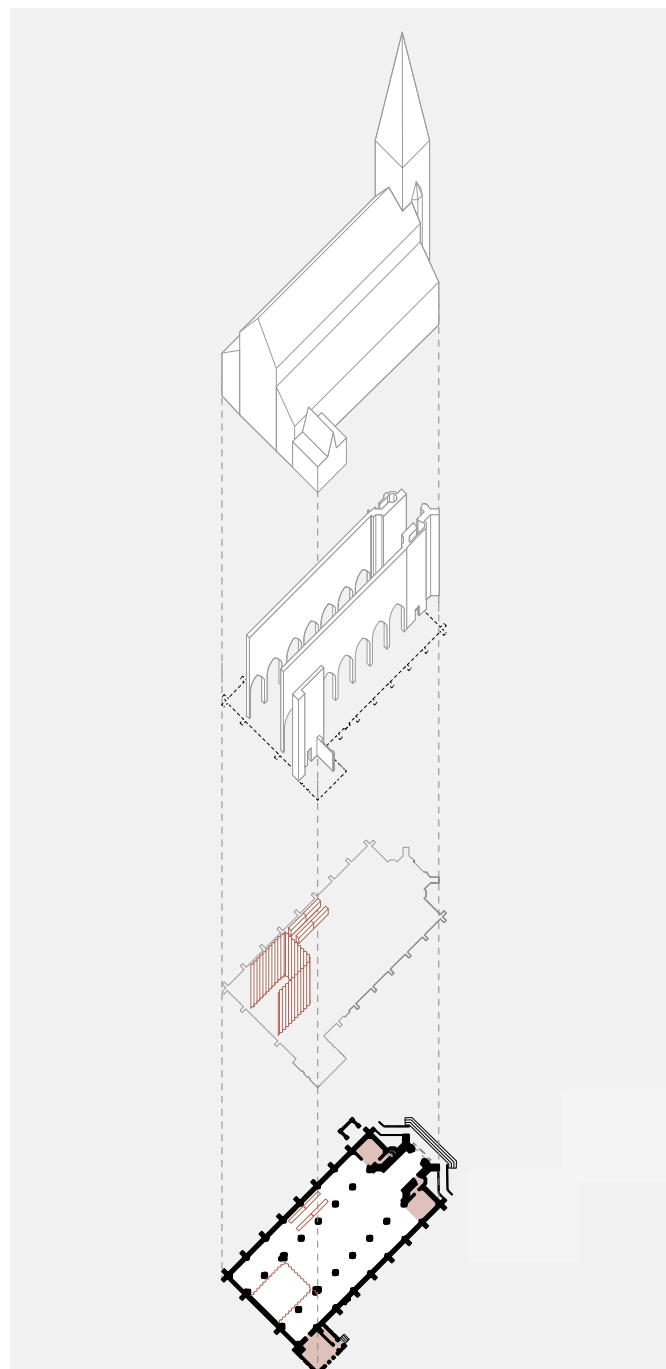
Medegebruik of hergebruik van een kerkgebouw vereist volgens ons functionele en ruimtelijke ingrepen. Vaak is er bijkomende infrastructuur nodig zoals sanitair, kookgelegenheid, technische installaties, bergingen voor meubilair, enz. Het genuanceerd plaatsen en dimensioneren van zulke ‘dienende’ elementen zien wij niet als een ‘probleem’ maar als een ontwerpogave. Daarnaast vraagt medegebruik bijna steeds een vorm van compartimentering of nieuwe volumes. Vaak gaan die laatste met de aandacht lopen. Wij willen het omgekeerde bereiken, nl. een nieuwe, sterke vorm te vinden voor de bestaande ruimte. De voorbeelden op naastliggende pagina tonen dat binnen de geschiedenis van de kerkenbouw een rijke traditie bestaat in het manipuleren en indelen van ruimte.

Links:
Schema indeling dienende ruimte

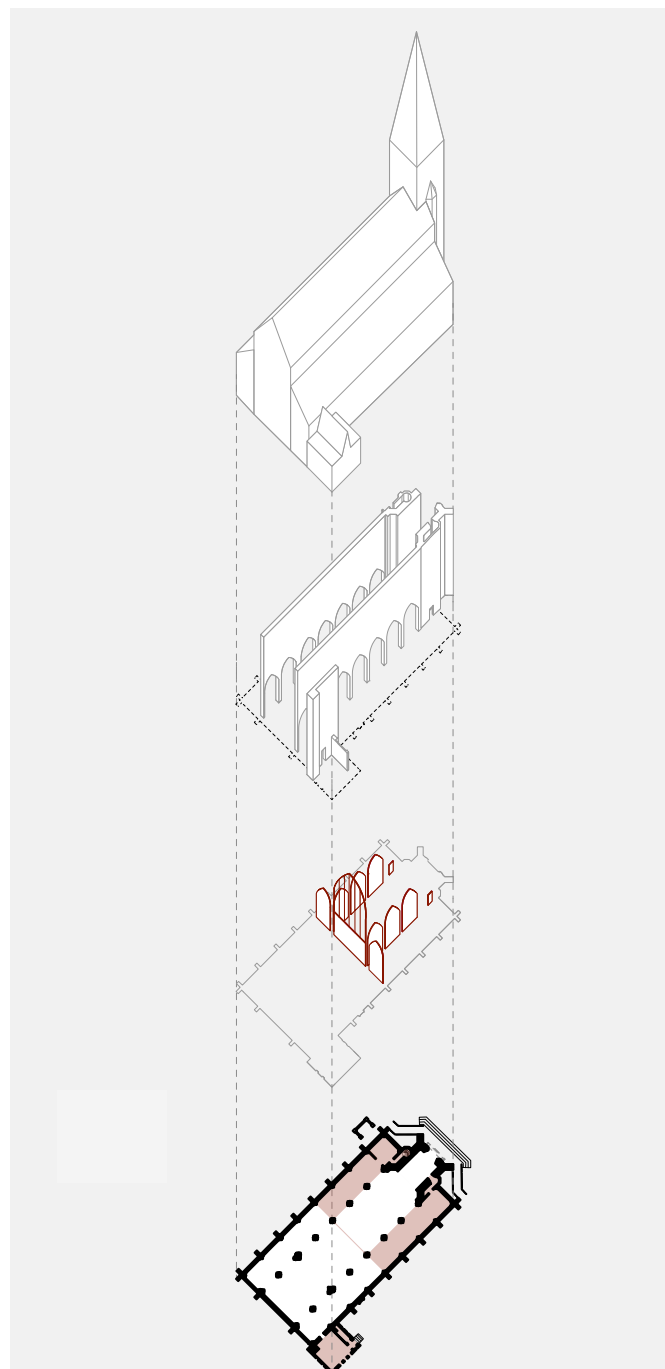
Rechts:
Isaak van Nickelen,
Interieur van een kerk, 1670.
Bron: Divine Interiors: Experience
Churches in the Age of Rubens,
p. 150

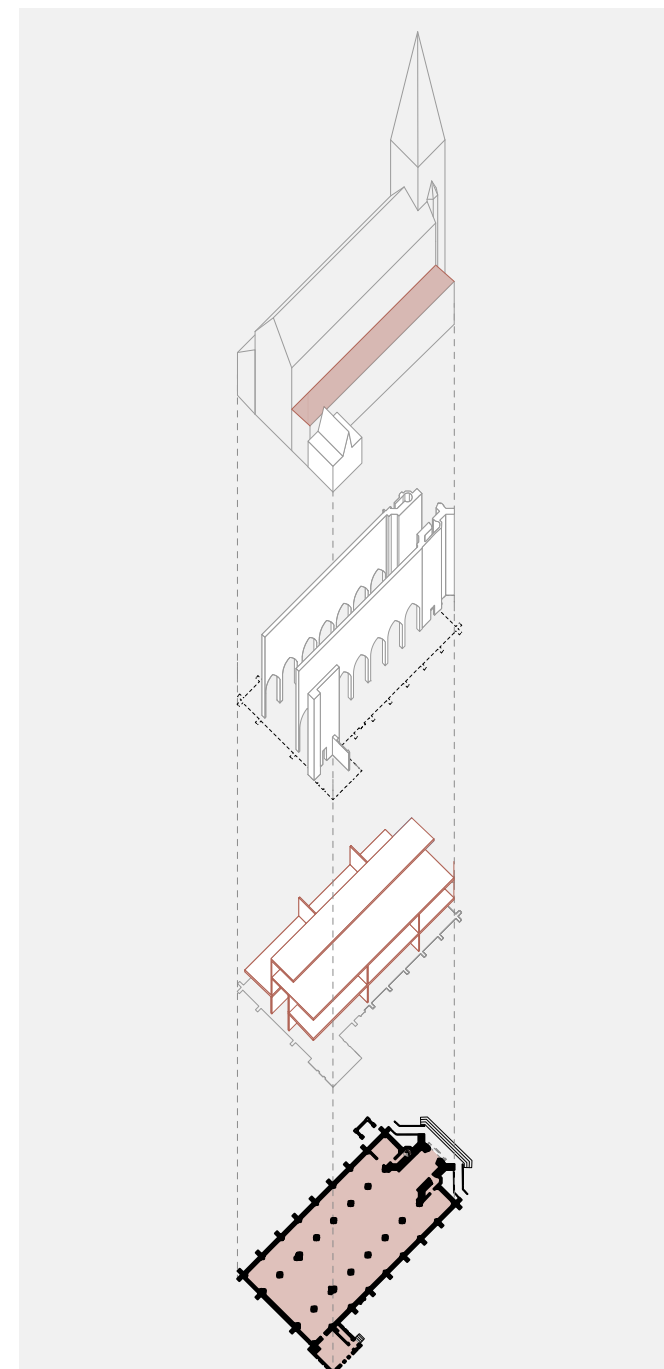
Optie 1
Dienende ruimtes in zijruimtes,
flexibele elementen in grote ruimte.

De kerk is in feite één grote ruimte die veel mogelijkheden biedt als er bergingen en sanitair worden voorzien. Dat kan in de kleine nevenruimtes, en via enkele losstaande elementen. Een gordijn kan eventueel de koorzone afscheiden tijdens meer intieme vieringen. Een mobiele keuken/bar ondersteunt evenementen en feesten.

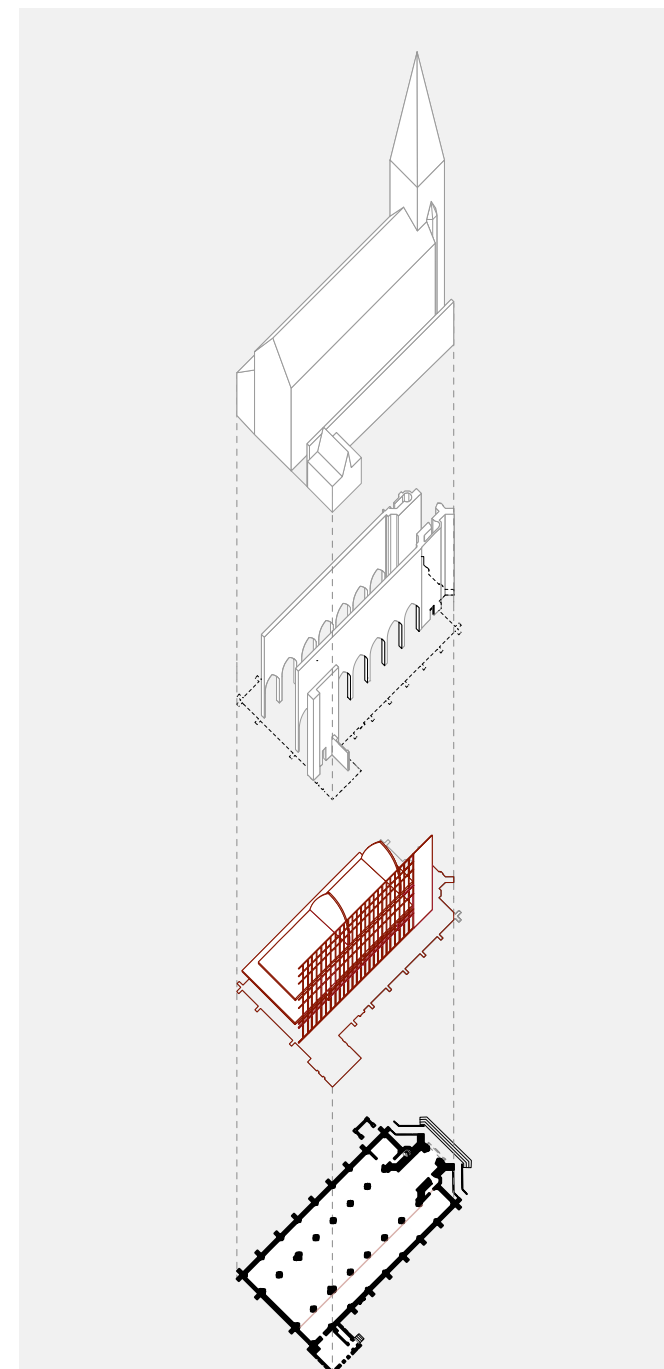
Optie 2
Dienende ruimtes in zijbeuken

In deze optie creëren we bergingen en keukens in de zijbeuken; ze bedienen de naastliggende open ruimte in het schip die daardoor maximaal benut kan worden. De precieze verhouding tussen beide is van belang. De schets suggereert een opdeling in een kleine ruimte vooraan (ideaal voor kleinere vieringen), en een bredere zaal achterin voor evenementen. Andere schikkingen en verhoudingen zijn natuurlijk ook mogelijk.

Optie 3
Ontwikkelen van schip en zijbeuken

In deze optie wordt de kerk niet meer benut als multifunctionele ruimte, maar trachten we gebruiksoppervlakte te maximaliseren. Er kan bijvoorbeeld onderzocht worden of de reconversie tot schoolgebouw of tot woongebouw voor ouderen haalbaar is. Het contact tussen nieuwe ingrepen en de bestaande structuur kan verrassende relaties opleveren. Er moet evenwel gelet worden op de mogelijkheden en beperkingen met betrekking tot, bijvoorbeeld, lichttoetreding.

Optie 4
Licht via een patiotuin in zijbeuk

Om de kwaliteit van de ruimte in het schip aan te passen aan nieuwe gebruiken volgens hedendaagse normen, manipuleren we de zijbeuk. Door het dak ervan open te maken en de gevelopeningen te vergroten, ontstaat een groene buitenpatio. Binnen de bestaande kerkarchitectuur creëren we complete nieuwe ruimtes met verrassende kwaliteiten.

4.3. Decorum

Als ontwerpteam willen wij een duidelijk standpunt innemen over de architectonische taal van onze ingrepen. Wij geloven in een aanpak die inspiratie haalt uit het bestaande; onze ingrepen mikken op continuïteit eerder dan op contrast of breuk. Hoewel veel kerkgebouwen door de eeuwen heen zijn aangepast en verbouwd, verschijnen ze ons vandaag als één continu geheel. Nieuwe ingrepen, hoe contrasterend ook, gebeurden namelijk steeds vanuit een begrip en respect voor het bestaande. Wij willen hierbij aansluiten en dit streven naar continuïteit terug oppikken. Als voorbeeld hiervan zien we de manier waarop het Londense bureau Caruso St-John de renovatie van het Tate Britain museum heeft aangepakt: daar is het nieuwe nauwelijks te onderscheiden van het oude, en toch zeer hedendaags.

Wij willen met eenzelfde subtiliteit ook het religieuze karakter van een kerkinterieur benaderen. Wij geloven dat zelfs in een context van medegebruik een kerk als kerk kan en mag herkend worden. De betekenis die we geven aan de vorm van een gebouw of de symboliek van zijn interieurdecoratie is cultureel bepaald. Dat wordt duidelijk in de afbeeldingen op naastliggende pagina. Beide schilderijen beelden het interieur af van de Onze-Lieve-Vrouwkathedraal in Antwerpen maar door een andere schilder en vanuit een andere invalshoek. De ene verbeeldt daarbij de protestantse visie, met de nadruk op de ruimte als dusdanig en de activiteiten die er zich afspelen; het andere doek verbeeldt, door de nadruk op het architecturale detail, de katholieke visie van het kerkgebouw als een gewijde, sacrale plaats. Wij geloven in de synergie van beide visies: zoals uiteengezet in de inleiding, pleiten wij voor een ‘desacralisering’ van het kerkgebouw tot een krachtige publieke ruimte die een respectvol gebruik afdwingt.

Het tijdsbestek van deze studie laat niet toe om hier erg diep op in te gaan. De juiste keuzes moeten passen binnen het grotere geheel. Om de effecten te illustreren, tonen we een bewerkt beeld waar er elementen uit het interieur worden weggenomen.

Links:
Tate Britain, Caruso St. John, 2013.
Bron: <https://www.carusostjohn.com/projects/transforming-tate-britain/>

Rechts:
1. Interieur van een kathedraal,
H.van Steenwijk, 1593.
Bron: Divine Interiors, Baisier, C.
2. Interieur van een kathedraal,
Isaak van Nickelen, 1668.
Bron: Divine Interiors, Baisier, C.

Optie 1 Huidige staat kerk

Optie 2 Kerk zonder los en vast meubilair

4.4. Verbindingen van de kerk met de school en met het dorp

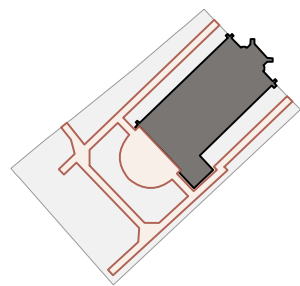
In de Vlaamse context met veel lintbebouwing en verkavelingen beweegt men zich voornamelijk via drukke autowegen. Een secundair groen padennetwerk voor voetgangers en fietsers kan het gevoel van een kleinschalig dorpsweefsel terug verbeelden. Vooral voor kinderen kan men nu veilig in het dorp bewegen. Het padennetwerk kan versterkt worden door een speelpleintje hier, of een picknickplaats daar. Voor het ervaren van een sterk dorpsweefsel is het belangrijk de nabijheid tussen het midden van het dorp en de omliggende woningen uit te spelen.

Links:
1.&2 Zicht op de kerk vanuit de school

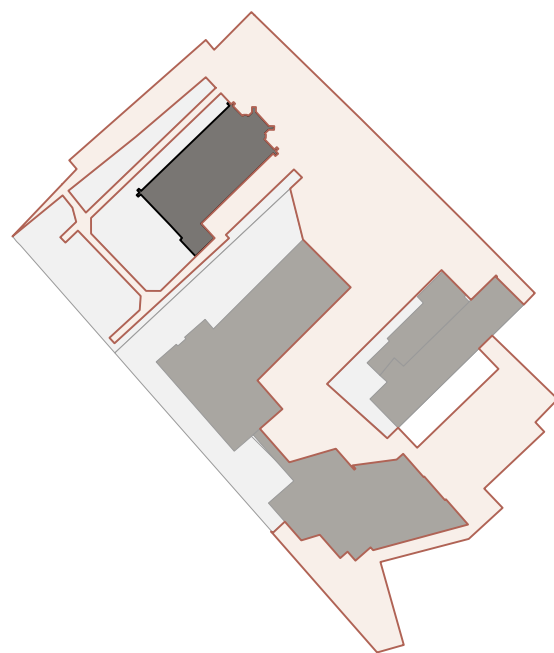
Rechts:
3. Pad achter de kerk
4. Pad en speelpleintje, Lochristie

Optie 1
Kerk en tuin

Traditioneel is een kerk een naar binnen gekeerde ruimte. Een meer dynamische relatie tussen binnen en buiten kan nieuwe mogelijkheden creëren qua gebruik. De ommuring van de kerk creëert daarbij een interessant tuingevoel.

Optie 2
Kerk en school

De kerk kan op termijn een rol vervullen voor de school. Het is belangrijk om dit ook fysiek ervaarbaar te maken. De zijgevel van de kerk is zeer aanwezig vanaf de schoolsite. Het openen van deze gevel zal de ruimtelijke interactie versterken.

Optie 3
Kerk en dorp

De kerk en de school, maar ook het jeugdhuis en het kinderdagverblijf zijn cruciale publieke plekken in het dorp. De aanleg van de nieuwe verkaveling is een kans om trage en verkeersarme verbindingen te maken in het dorp. Zo zijn ook de volgende bouwblokken verbonden via hun groene binnenzijdes. De doorsteek aan de westzijde naar de woningen rond De Heide kan opgewaardeerd worden tot een groene as met erlangs speelfaciliteiten. Eventueel worden delen van de erg lange tuinen omgevormd tot een publiek speelbos.

5. Voorstel vijf scenario's

5.1 Scenario 1:
Grote open ruimte,
met flexibele invulling

Deze optie gaat uit van minimale investeringen voor een maximaal effect. De ingrepen zijn allen klein en omkeerbaar. Het grote voordeel van deze lichte ingrepen is dat ook de andere scenario's, die we momenteel nog niet kunnen voorspellen, mogelijk blijven.

Dienende ruimtes in zijruimtes,
flexibele elementen in grote ruimte

De kerk is in feite één grote ruimte die veel mogelijkheden biedt als er bergingen en sanitair worden voorzien. Dat kan in de kleine nevenruimtes, en via enkele losstaande elementen.

Gordijn ter afscheiding van het koor

Een gordijn kan de koorzone afscheiden tijdens meer intieme vieringen.

Mobiele keuken/bar

Een mobiele keuken/bar ondersteunt evenementen en feesten.

Frontale toegang aan het plein

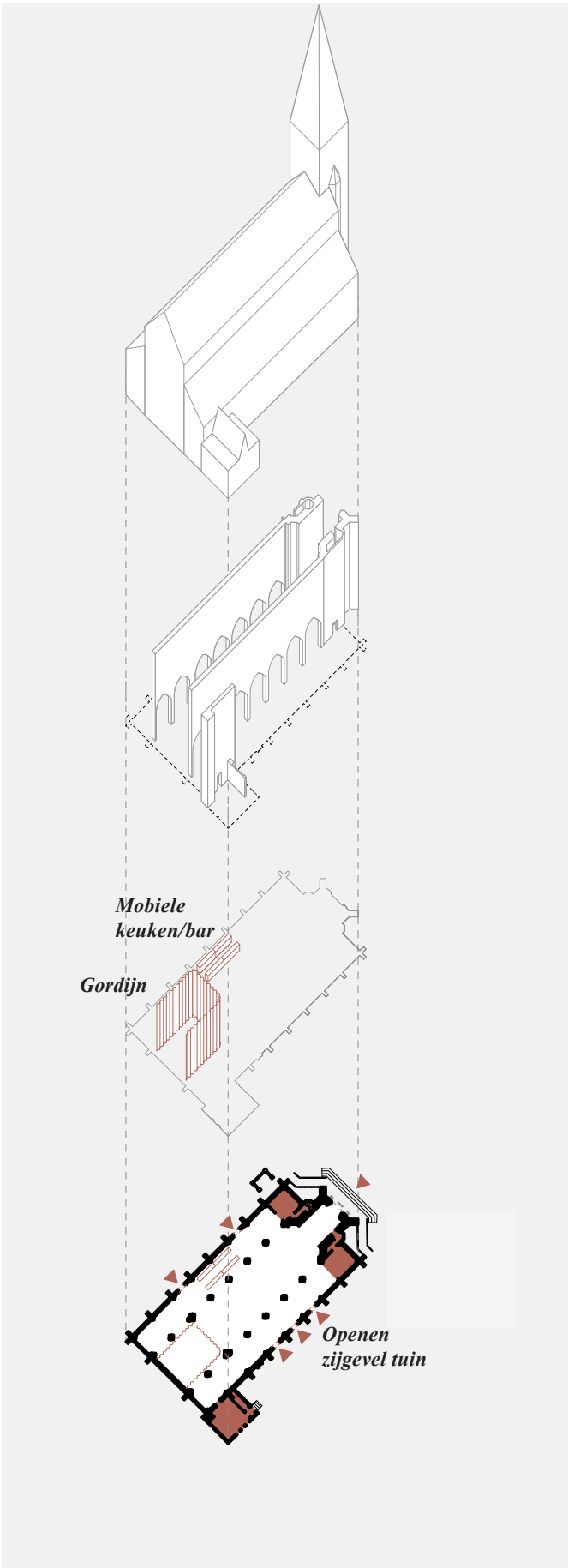
De bestaande toegang van de kerk blijft de hoofdtoegang. De hoofdtoegang mooi midden in de toren en aan het plein gelegen heeft een voorname en celebrale uitstraling.

Openen zijgevel aan tuin

Enkele openingen in de zijgevel leggen een relatie tussen binnen en buiten. Er komt meer daglicht binnen, en de tuin kan mee betrokken worden tijdens evenementen.

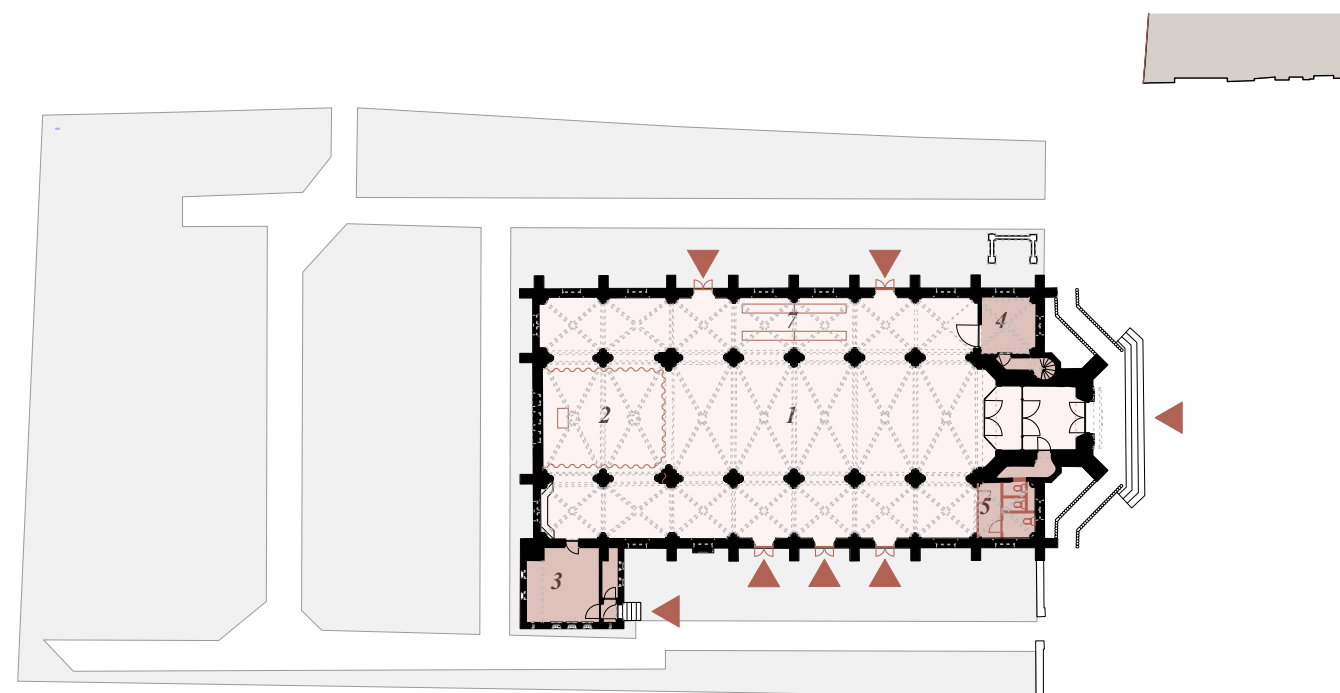
Kerk en school

De kerk kan op termijn een rol vervullen voor de school. Het is belangrijk om dit ook fysiek ervaarbaar te maken. De zijgevel van de kerk is zeer aanwezig vanaf de schoolsite. Het openen van deze gevel zal de ruimtelijke interactie versterken.

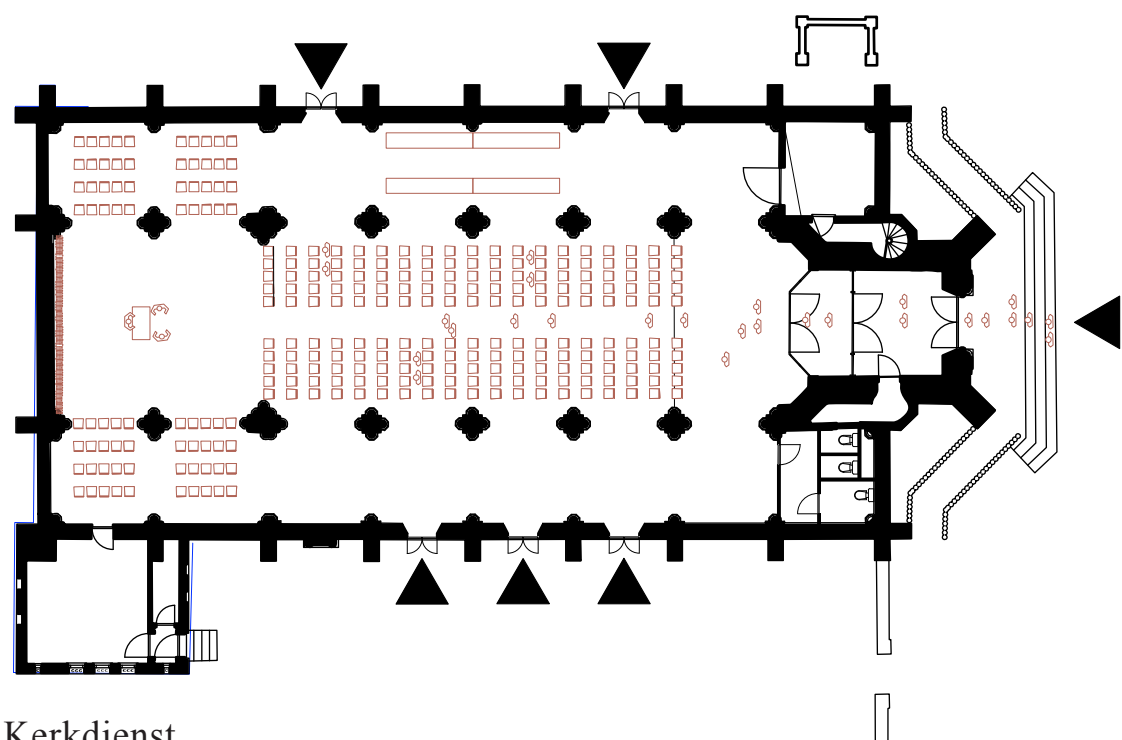

1. Polyvalente zaal
2. Verkleinde religieuze ruimte
3. Sacristie
4. Berg- en stookruimte
5. Sanitair
6. Tuin
7. Mobiele keuken/bar

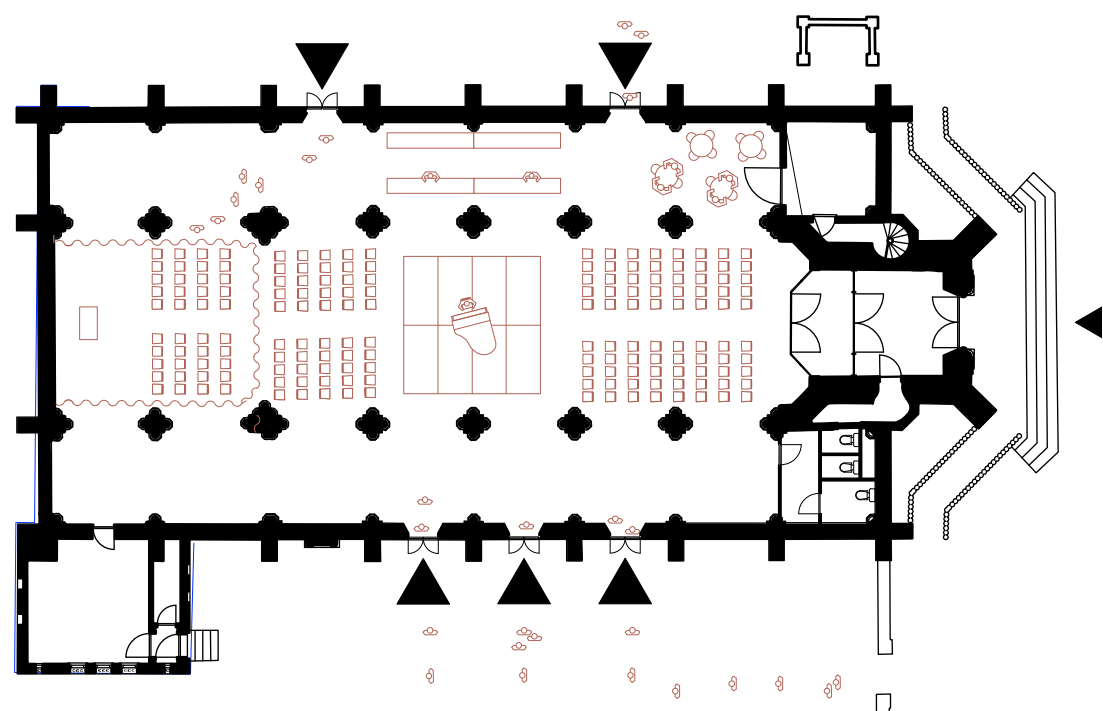

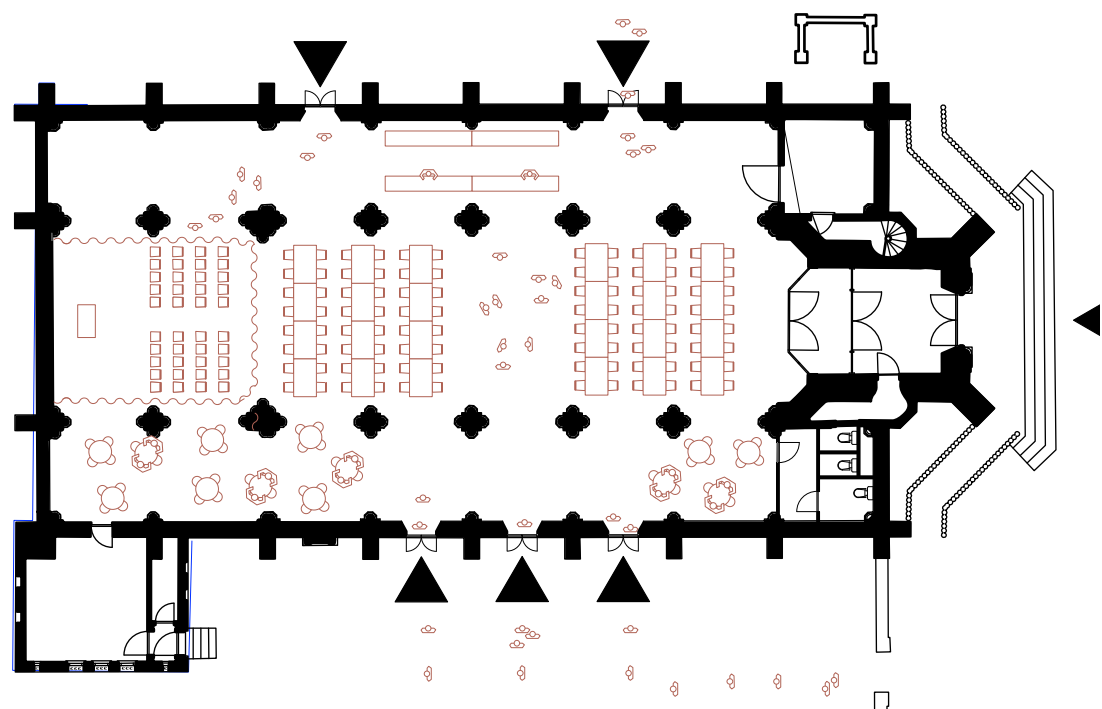
Zicht naar koor

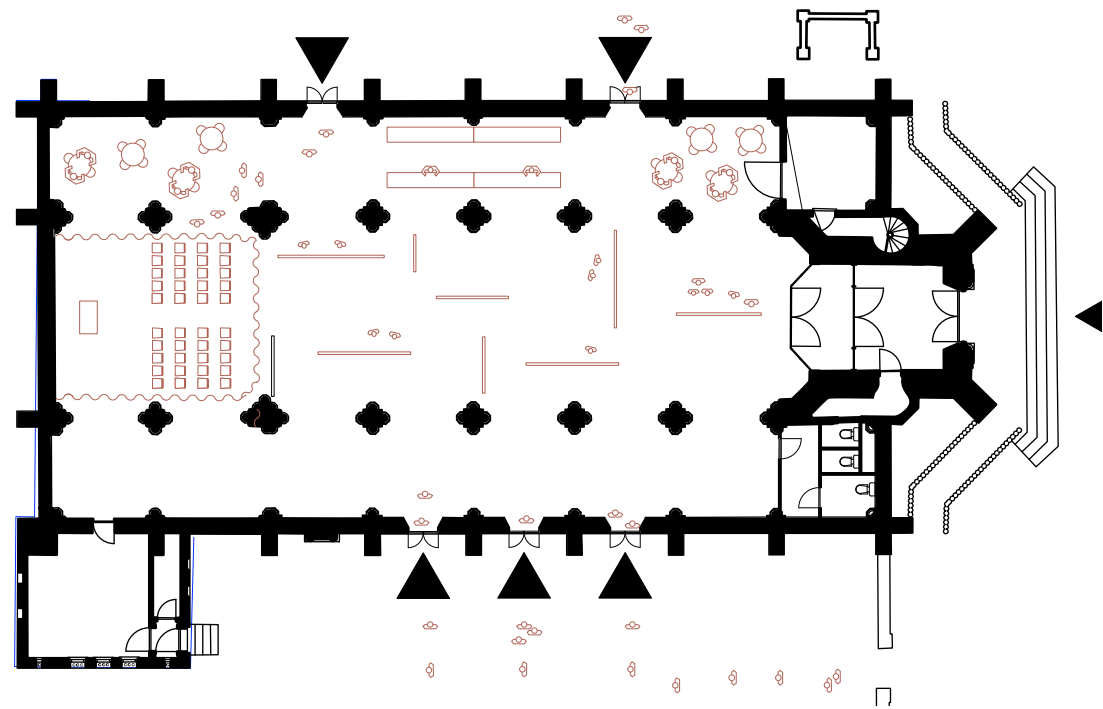
Kerkdienst
270 p in grote ruimte
40 p in kleine ruimte

Voorstelling
146 p

Feest
148 p

Tentoonstelling

Referenties
Gebruik polyvalente zaal

Theater

Concert

Markt / Tentoonstelling

Feest

Links:
1. Amuz Augustinus muziekcentrum Antwerpen.
Bron: <http://crkc.be/amuz-augustinus-muziekcentrum>
2. Ligconcert in Regenboogkerk Hilversum.
Bron: <http://www.ligconcert.nl/>
Rechts:
3. Brocante markt in Laurenskerk Rotterdam, Wim Quist, 1981.
Bron: <https://rotterdam.info/agenda/brocante-fair/>
4. Kulturkirche Altona Hamburg.
Bron: <https://www.fiylo.de/location-hamburg/kulturkirche-altona-2251/>

Referenties

Polyvalente zaal als speelkapel

Speelkapel

Speelkapel

Links en rechts:
Speelkapel Sint-Paulus school, Stramien.
Bron: <http://www.herbestemmingkerken.be/voorbeelden/Paginas/SPEELKAPEL.aspx>

Een gordijn
als afscheiding van liturgische ruimte

Links:

1. Gordijn Rothschildbank London, Inside Outside, 2015.
Bron: <http://vakbladwi.nl/nederlands-ontwerpbureau-wint-prijs-met-gordijn/>
2. Gordijn Stadel museum Frankfurt, Thomas Ruff, 2012.
Bron: <http://www.67nj.org/kvadrat-and-gtf-cut-from-the-same-cloth/>
3. WZC Sint-Vincentius Leuven, 360 architecten, 2010.
Bron: <https://www.onroerendergoed.be/nl/actueel/blog/een-parel-van-herbestemming/>

Rechts:

4. Columbarium St. Bartholomäus Köln, Kissler + Effgen Architekten BDA, 2011.
Bron: <http://www.baukunst-nrw.de/objekte/Umgestaltung-St-Bartholomaeus-in-ein-Kolumbarium--2676.htm>

Oppervlaktetabel

SCENARIO 1	
polyvalente ruimte	409,05
verkleinde religieuze ruimte	53,38
sacristie	28,44
berg- en stookruimte	13,35
sanitair	14,07

5.2 Scenario 2:
Verkleinde kerk aan plein,
grote zaal aan tuin

Deze optie behoudt het bestaande kerkgebouw zoveel mogelijk maar deelt het interieur op in deelruimtes. De investeringen zijn dus groter als in scenario 1, maar alle opties blijven open voor de toekomst.

Dienende ruimtes in zijbeuken,
voor-achter opdeling

In dit scenario creëren we bergingen en keukens in de zijbeuken; ze bedienen de naastliggende open ruimte in het schip die daardoor maximaal benut kan worden. De precieze verhouding tussen beide is van belang. De schets suggereert een opdeling in een kleine ruimte vooraan (ideaal voor kleinere vieringen), en een bredere zaal achterin voor evenementen.

Samengebruik zalen

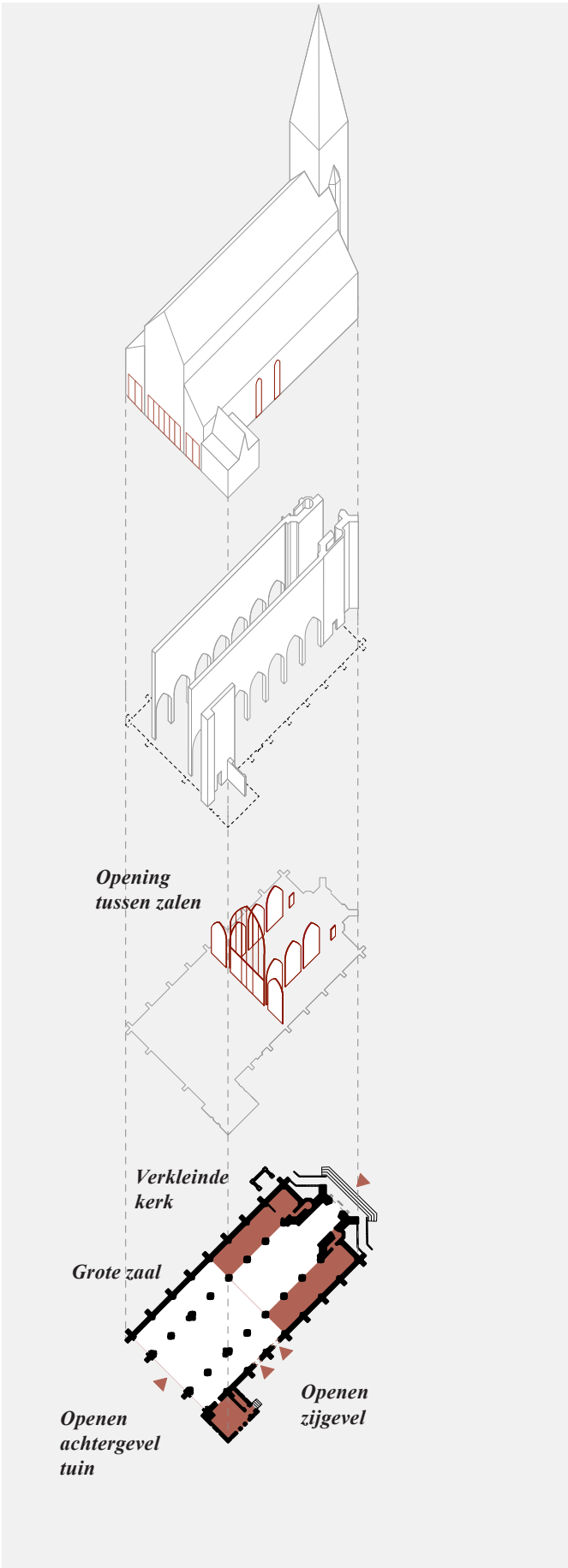
De twee zalen zijn volledig apart van elkaar te gebruiken. Tegelijkertijd kunnen we ook combinaties bedenken. Zo kan de ene ruimte als foyer dienen voor de andere; of kan de ene ruimte als danszaal gebruikt worden, terwijl de andere ingericht is met tafels en stoelen.

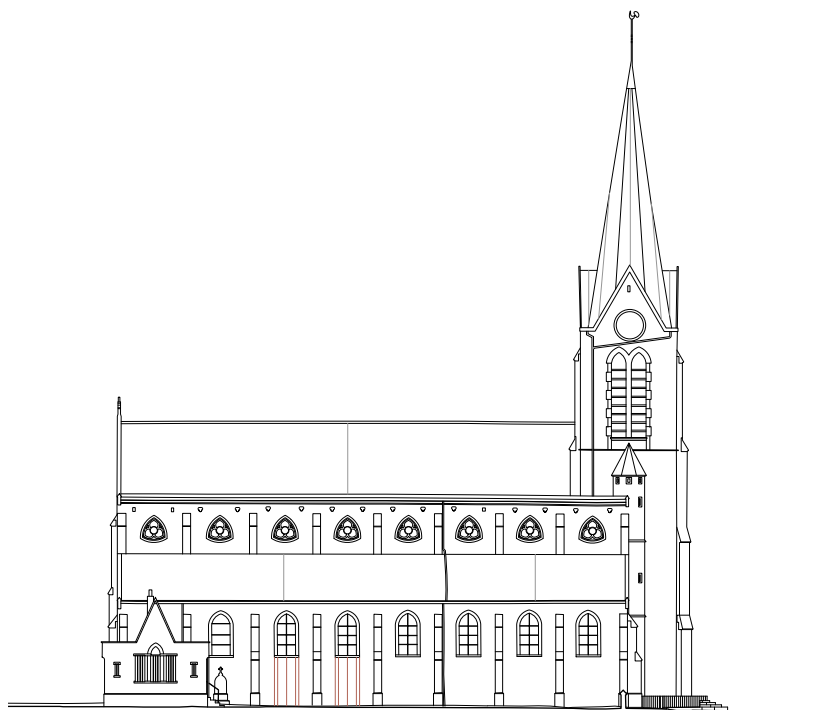
Opening tussen zalen

Het ontwerp van de ‘poort’ tussen de grote en de kleine ruimte is een belangrijke ontwerpogave. Deze is best ruim gedimensioneerd om de gebruiksmogelijkheden niet te belemmeren. Tegelijkertijd speelt ze ook een rol in de lichttoetreding van de kleinere deelruimte, aangezien hier geen licht vanuit de zijbeuken binnenvalt.

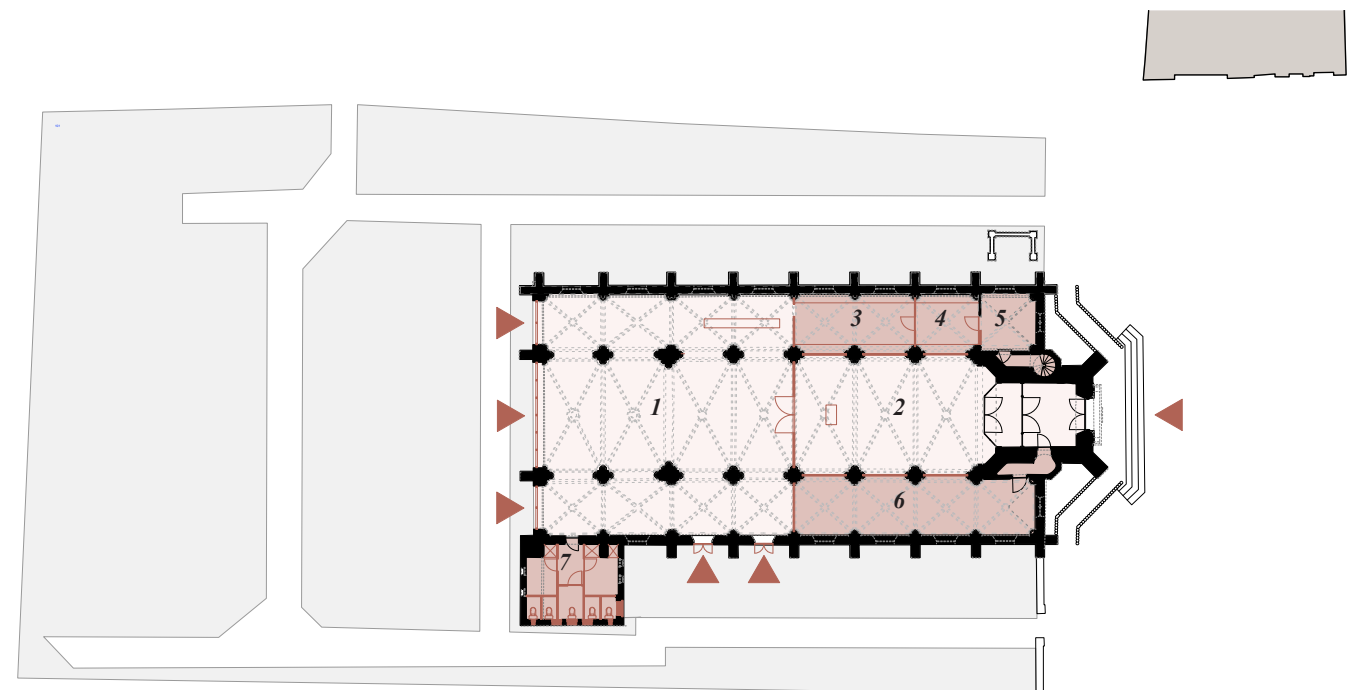
Open achtergevel aan de tuin

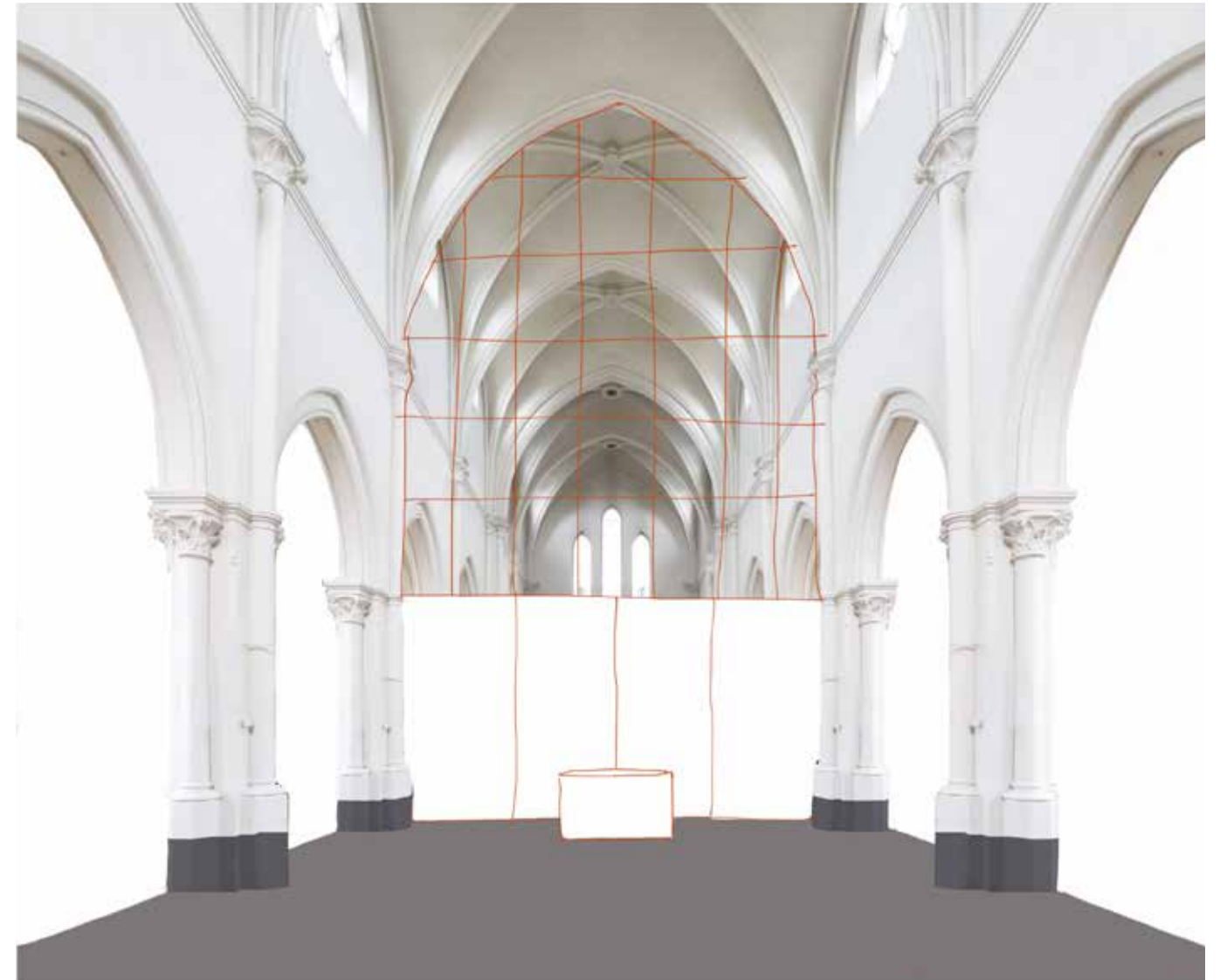
De achtergevel van de kerk is in slechte staat en bekleed met leien. Ze is typologisch ook bijzonder. De kerk wordt niet zoals gewoonlijk met een koor beëindigd. Het lijkt alsof het ritmische plan plots is afgesneden. We versterken dit bijzonder effect door de achtergevel te vervangen door een open glazen gevel. Zo ontstaat er een nieuwe, verrassende relatie tussen binnen en buiten. Het interieur krijgt zo ook veel meer licht, wat nieuwe gebruiksmogelijkheden toelaat.

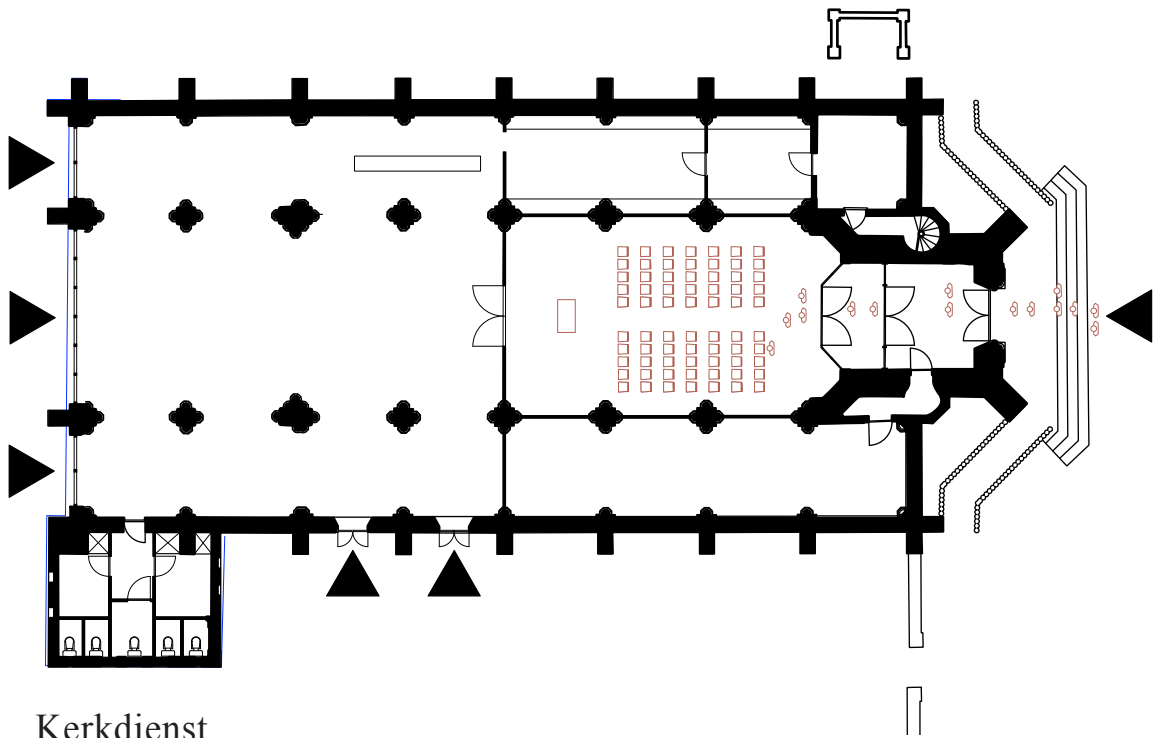

1. Polyvalente zaal
2. Verkleinde religieuze ruimte
3. Keuken
4. Afwasruimte
5. Stook- en bergruimte
6. Bergruimte
7. Sanitair

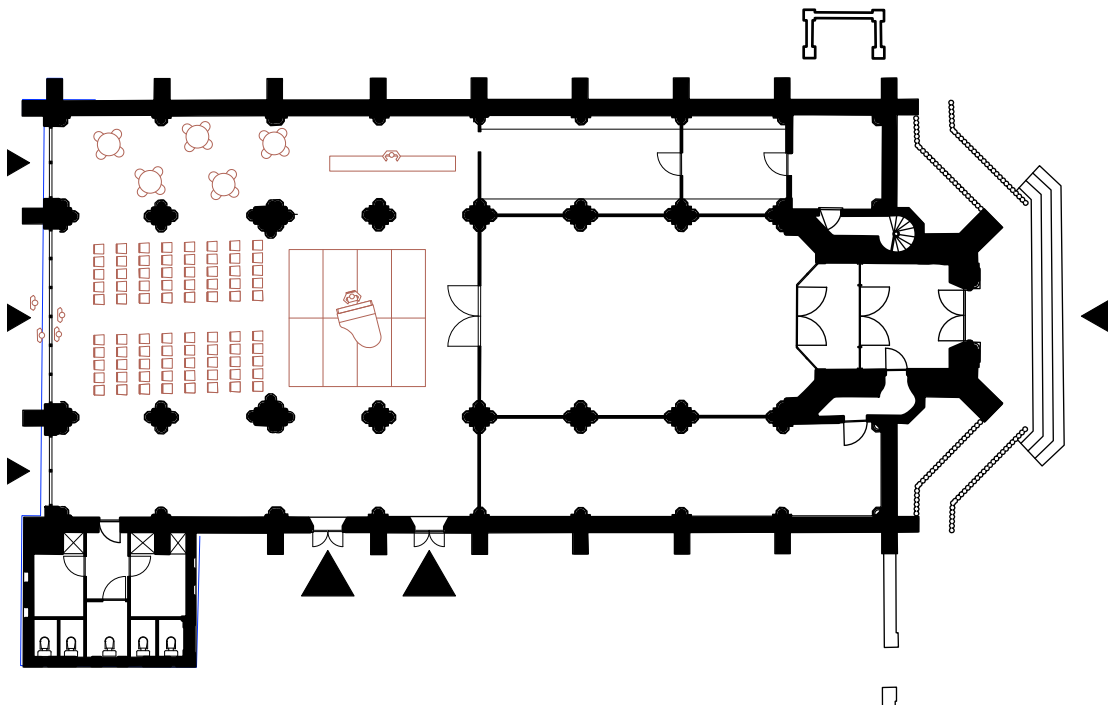

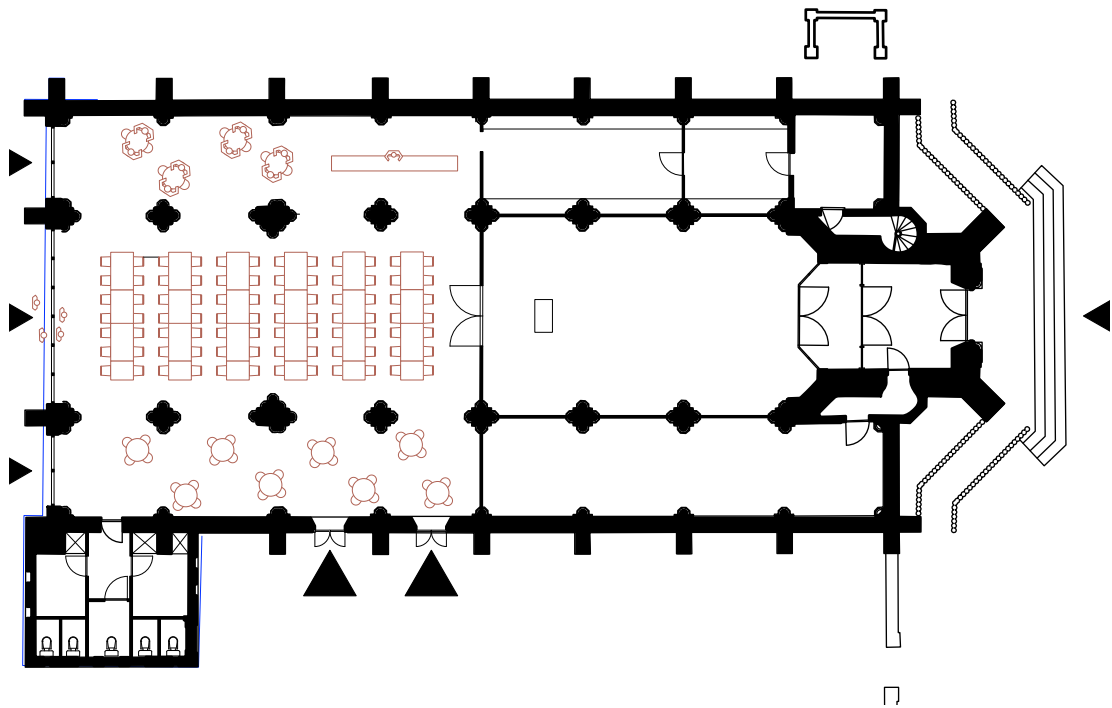
Zicht naar koor

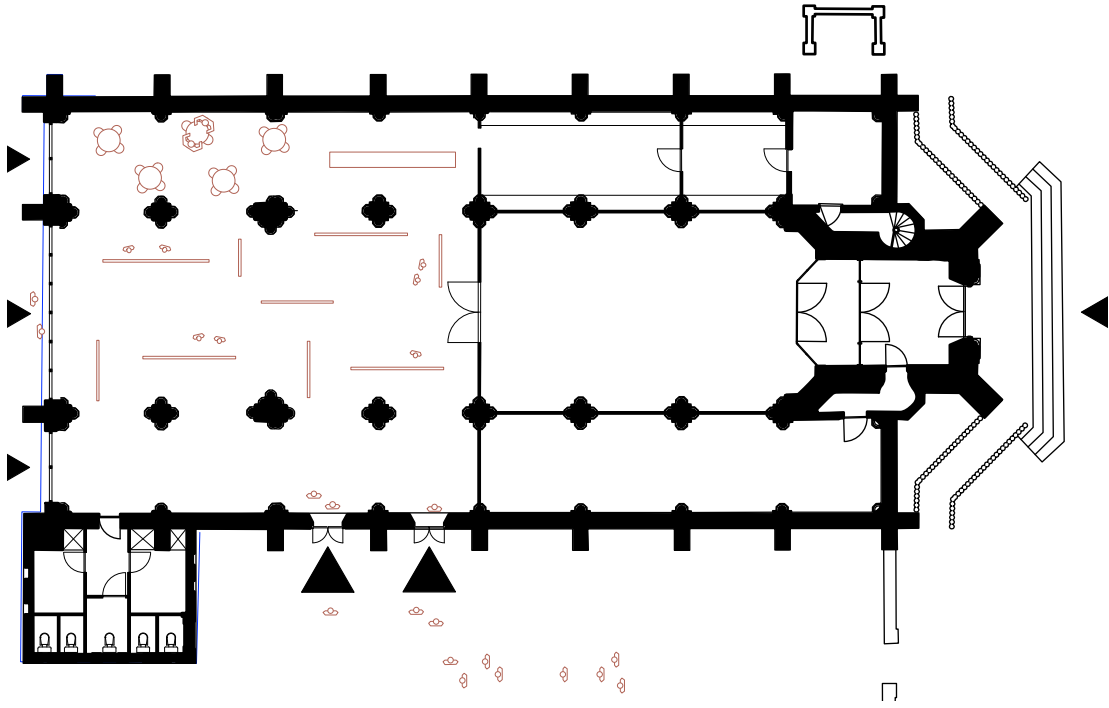
Kerkdienst
70 p

Voorstelling
70 p

Feest
132 p

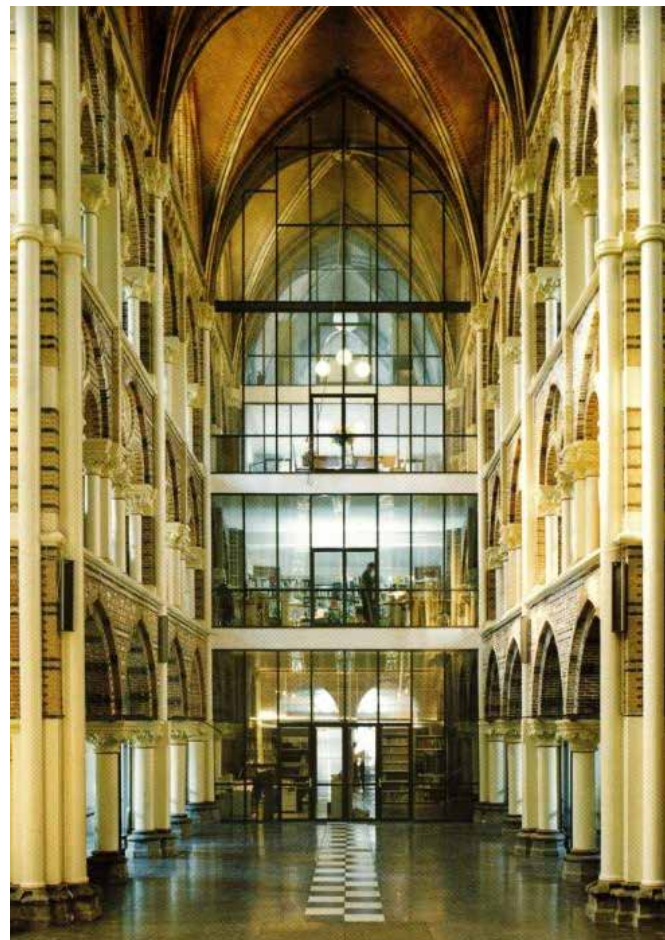

Tentoonstelling

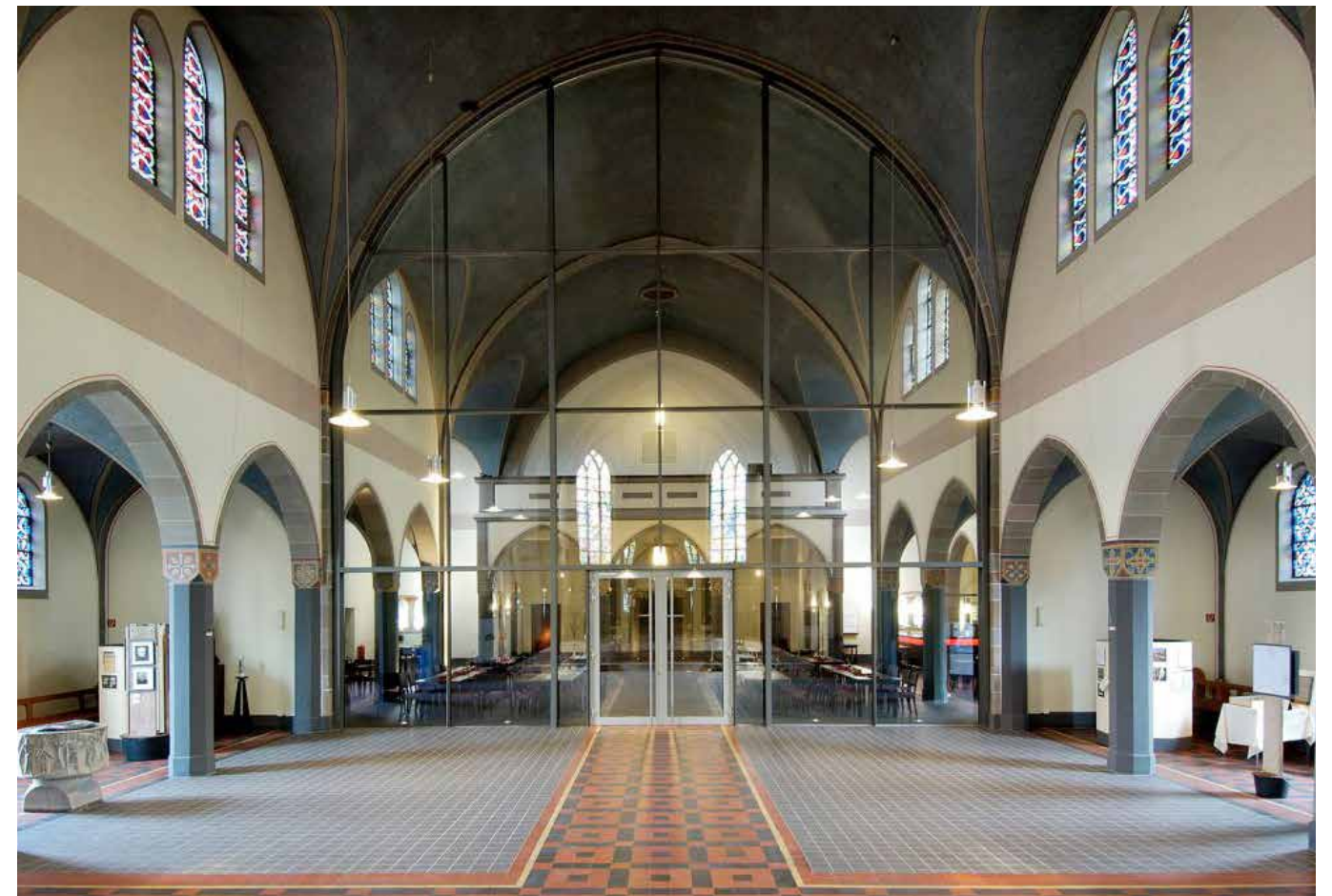
Een schrijnwerkgeheel
als afscheiding tussen polyvalente zaal en
liturgische ruimte

1.

2.

3.

Links:

1. Sint-Martinuskerk Baak.

Bron: <https://www.herbestemmingkerken.be>

2. Posthoornkerk Amsterdam.

Bron: <https://www.bna.nl/posthoornkerk-amsterdam/>

Rechts:

3. St. Bernarduskirche Oberhausen, Zwo+ Architekten.

Bron: <http://www.bauwelt.de/themen/interview/Sankt-Bernardus-Oberhausen-2668581.html>

Oppervlaktetabel

SCENARIO 2	
Polyvalente ruimte	265,69
verkleinde religieuze ruimte	97,67
keuken	30,18
afwasruimten	14,66
stook- en bergruimte	13,36
bergruimte	60,4
sanitair	29,4

5.3 Scenario 3:
Gemeenschapscentrum
met variatie aan zalen

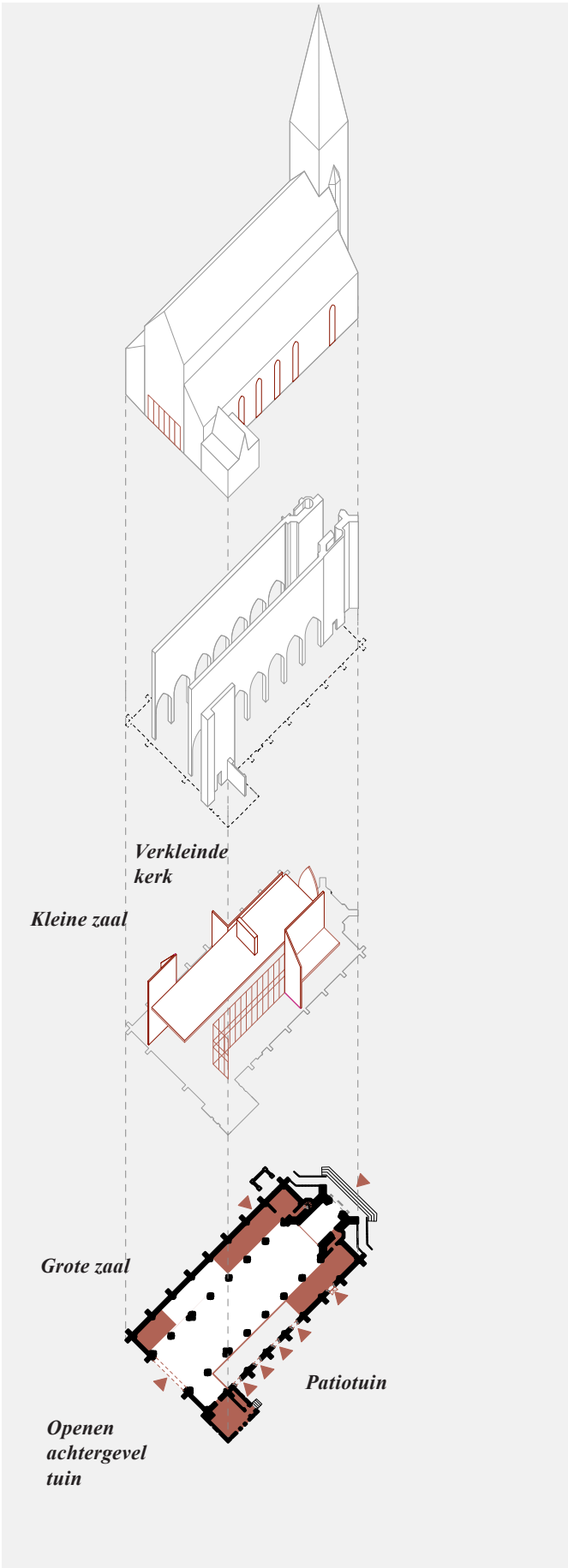
Deze optie gaat een stap verder. De ingrepen in de kerk veranderen het karakter van het gebouw fundamenteel. Het doel is een goed functionerend en polyvalent gemeenschapscentrum te creëren. We voorzien daarom een scala aan ruimtes met verschillende dimensies. Een nieuwe verdiepingvloer reduceert de hoogte van de binnenruimte.

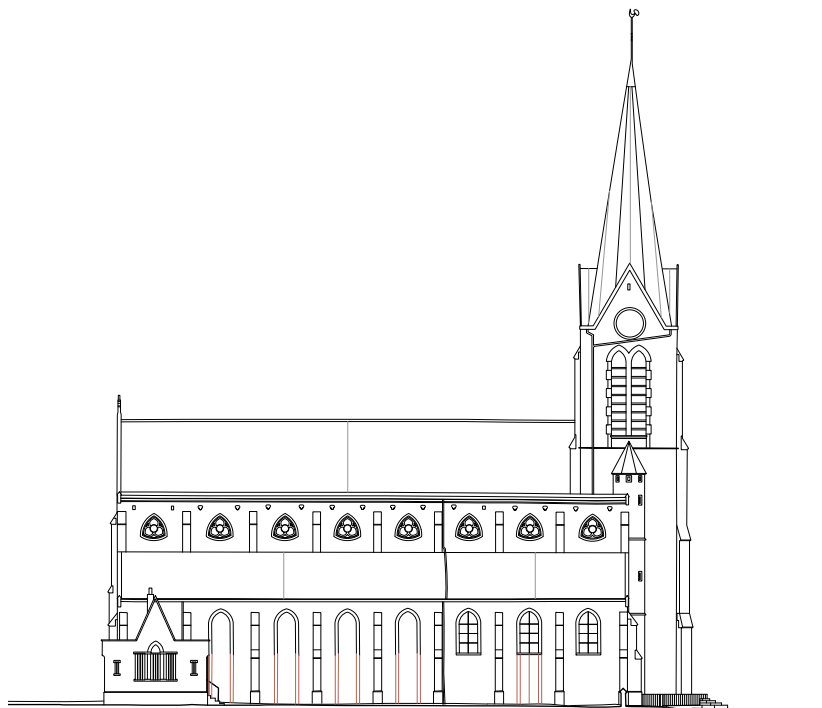
Gemeenschapscentrum en parochiezaal
De bestaande parochiezaal blijkt te voldoen aan de vraag; functioneel gezien lijkt er daarom geen onmiddellijke behoefte te bestaan aan een nieuwe gemeenschapsvoorziening. Het parochiecentrum bestaat evenwel uit een - typisch Vlaams - geheel van weinig kwaliteitsvolle, organisch aangegroeide bijgebouwen. Afbraak van de huidige parochiezaal maakt ruimte vrij om de school in de toekomst verder uit te breiden. Op langere termijn zal daar behoefte aan zijn, gezien de geplande woonuitbreidingen in het dorp.

Dienende ruimtes in zijbeuken, dynamisch ingeplant
De schikking van dienende ruimtes wordt hier dynamisch ingeplant, waarbij er omheen het schip op een vrijere manier voorzieningen worden geschikt. Dit creëert een meer dynamisch beeld binnen de strakke bestaande architectuur. Twee verticale trapkokers bedienen de zalen op de verdiepingen. Zo ontstaan zowel op het gelijkvloers als op de verdieping boeiende ruimtes, die in verschillende configuraties kunnen ingezet worden als gemeenschapsruimtes.

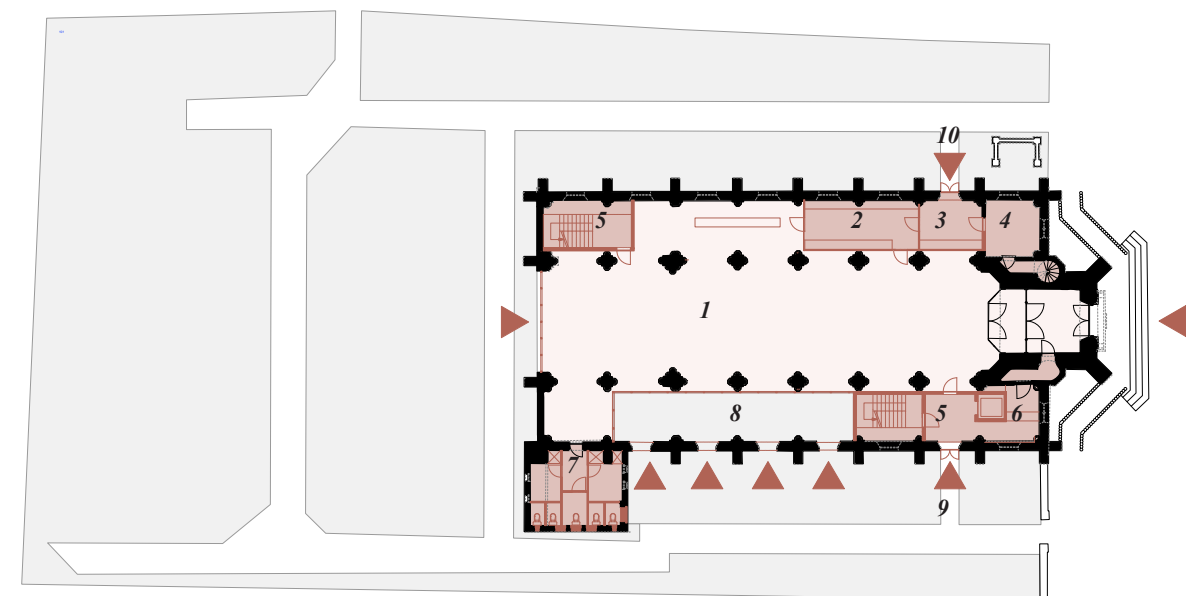
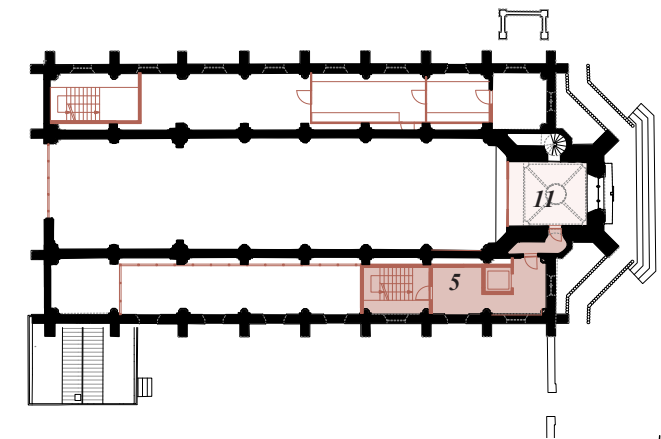
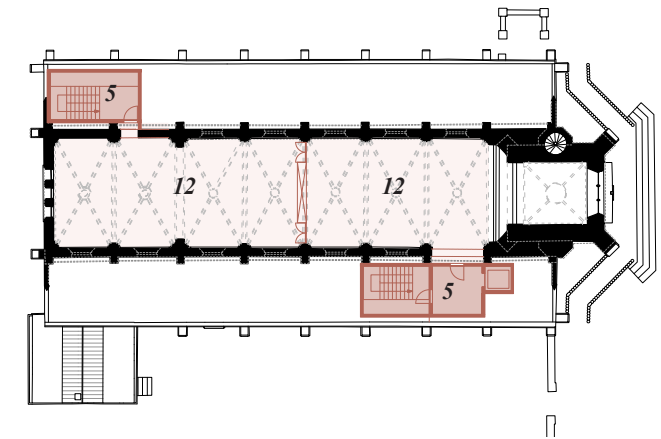
Verkleinde kerk onder de gewelven van het schip
Door de nieuwe verdiepingvloer ontstaat er een prachtige lange ruimte onder de gewelven van het schip. Door de trappen aan weerszijden te voorzien zijn er verschillende gebruiksmogelijkheden. Vooraan bijvoorbeeld de verkleinde kerk, achteraan een gemeenschapszaal.

Licht via een patiotuin in zijbeuk
Door de zijbeuk te manipuleren (bv via openingen in het dak of het vergroten van de gevelopeningen), krijgt het interieur niet alleen meer licht maar ontstaan binnen het kerkvolume nieuwe ruimtes met verrassende kwaliteiten.

1. Polyvalente zaal
2. Keuken
3. Afwasruimte
4. Stook- en bergruimte
5. Verticale circulatie
6. Vestiaire
7. Sanitair
8. Tuin
9. Extra toegang
10. Dienstentoeegang
11. Vergaderruimte
12. Kleinere polyvalente zalen / verkleinde religieuze ruimte

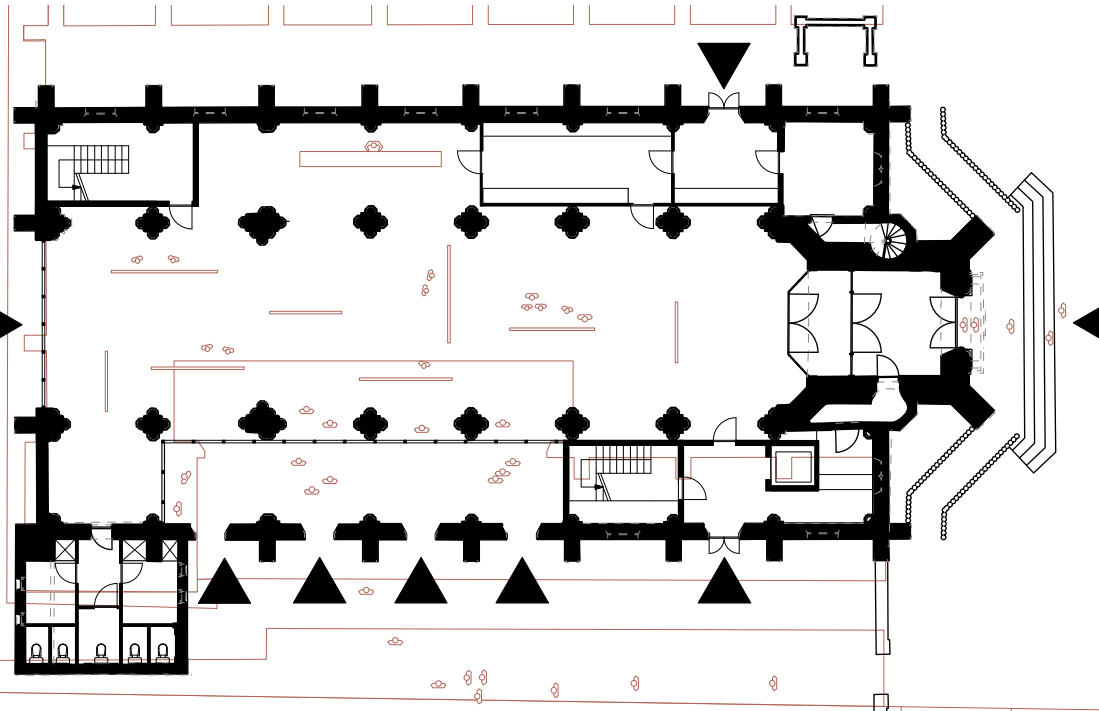
Zicht naar koor

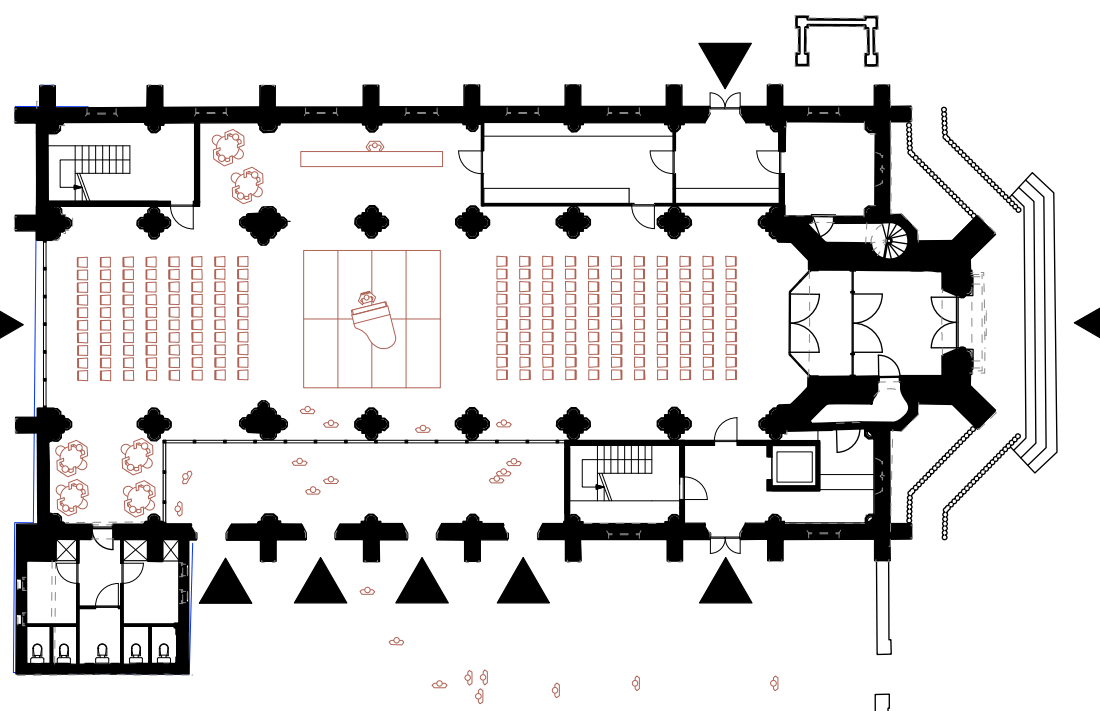
Zicht in open zijbeuk

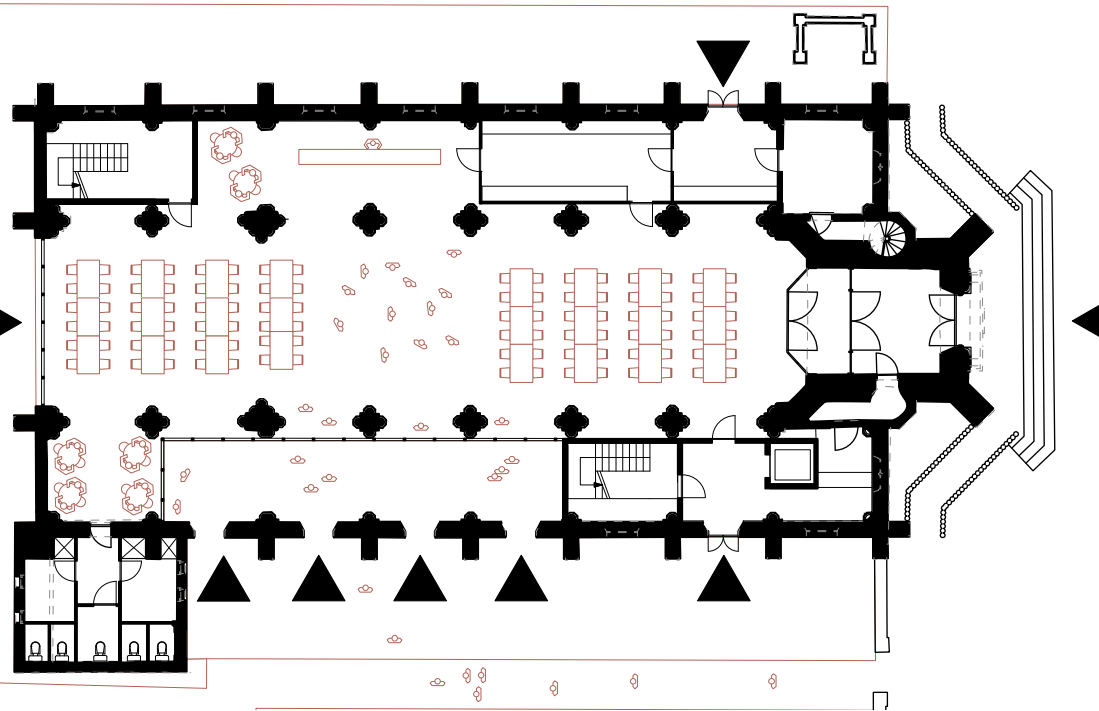
Exterieurbeeld

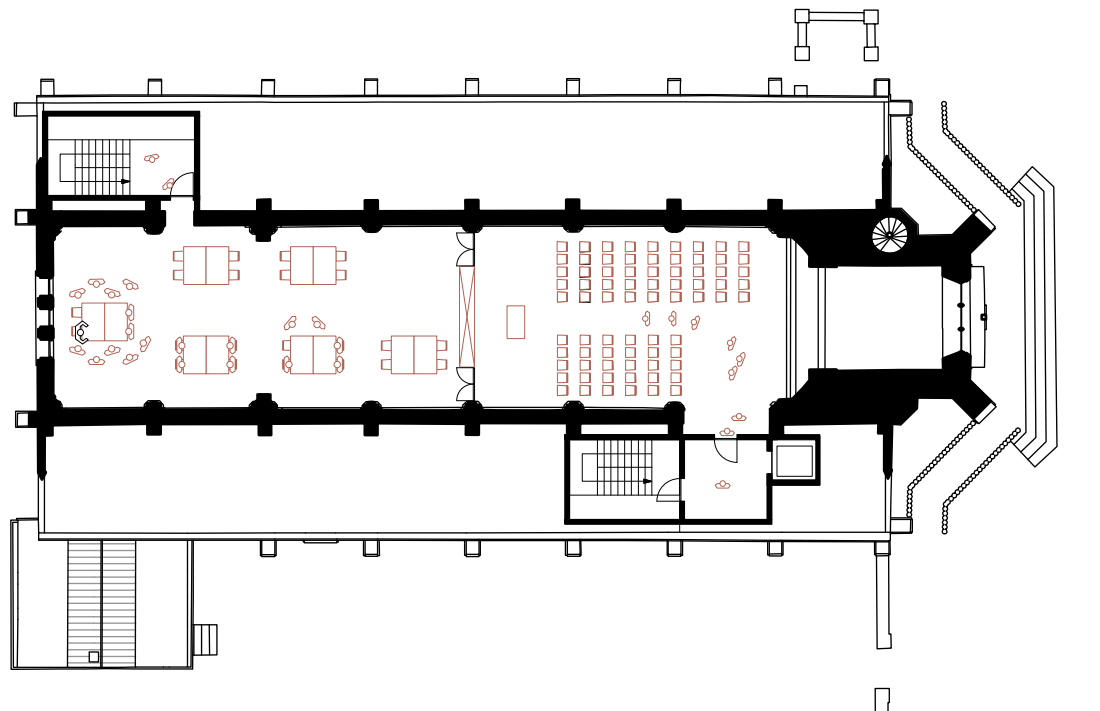
Voorstelling

Concert
214 p

Feest
120 p

Niveau +1: vergaderruimte en kerkdienst
vergaderruimte: 24 p
kerkdienst: 75 p

Referenties tuin

Links en rechts:
PC Caritas - architecten de vylder vinck taillieu.
Bron: <https://www.archdaily.com/871034/pc-caritas-architecten-de-vylder-vinck-taillieu/>

Referenties
ruimte onder gewelven

Link:
St Annakerk Breda. Bron: Oomenarchitecten

Oppervlaktetabel

SCENARIO 3	
polyvalente zaal	323,58
keuken	24,26
afwasruimte	13,9
stook- en bergruimte	13,48
verticale circulatie	50,8
vestiaire	8,34
sanitair	28,6
vergaderruimte	22,02
kleinere polyvalente zalen	211,45

5.4 Scenario 4:
Klassen lagere school

De school naast de kerk kan vandaag onmogelijk uitbreiden. Dat kan een probleem vormen op middellange termijn. Het inrichten van de kerk als parochiezaal, zoals in scenario 3 wordt voorgesteld, creëert plaats voor een bijkomend schoolgebouw. Scenario 4 is hier een variante op, waarbij extra klaslokalen in de kerk worden ondergebracht.

Ontwikkelen van schip en zijbeuken

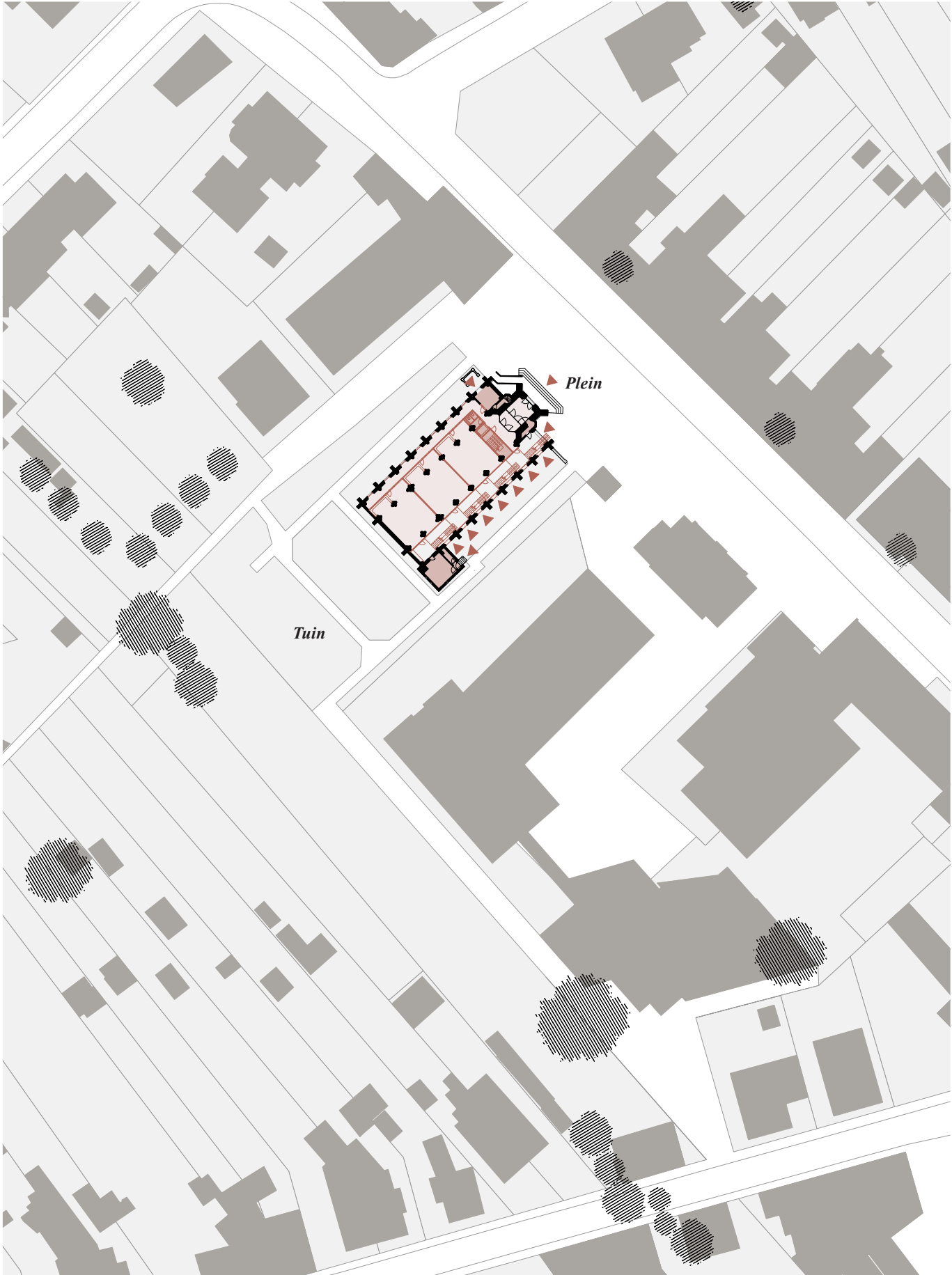
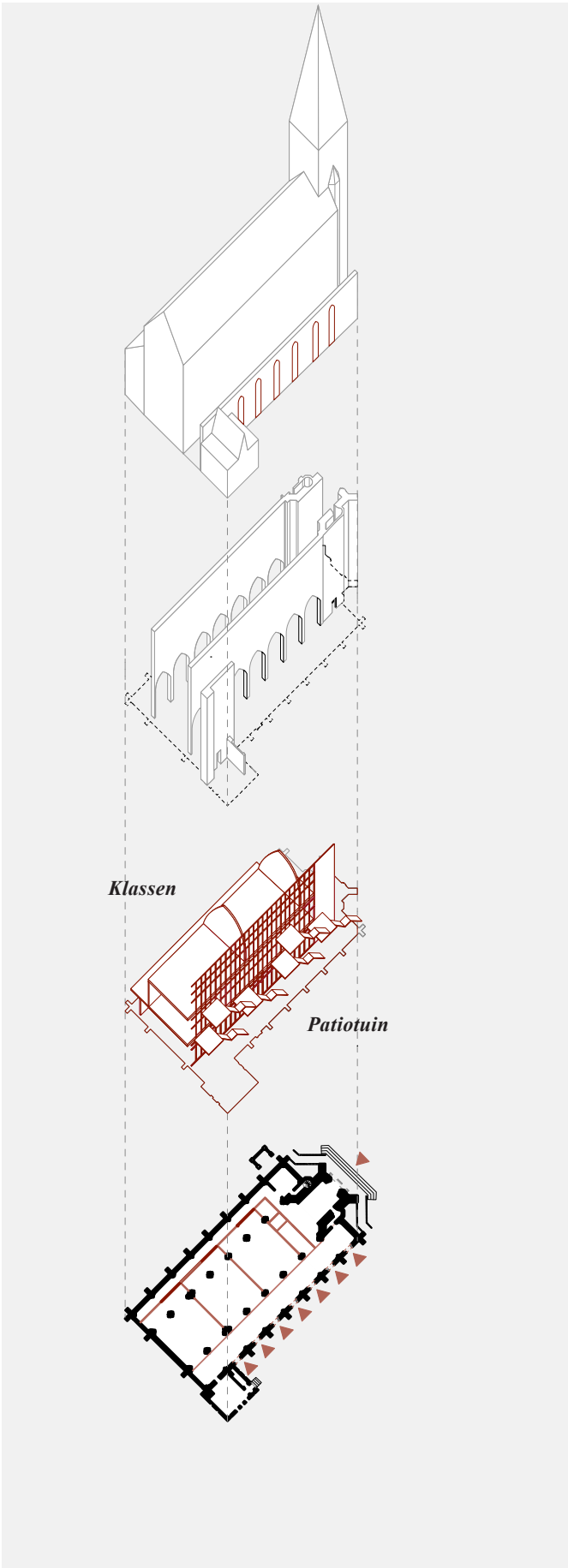
In deze optie trachten we de gebruiksoppervlakte te maximaliseren. Het contact tussen nieuwe ingrepen en de bestaande structuur kan verrassende relaties opleveren. Er moet evenwel gelet worden op de mogelijkheden en beperkingen met betrekking tot, bijvoorbeeld, lichttoetreding en toegankelijkheid.

Nieuwe verdiepingvloeren voor de klassen

We voorzien in totaal 3 verdiepingen met 8 klassen, dwars in de kerk georiënteerd. Aan de kant van de gang worden de klassen ingericht als speel-, bibliotheek- en slaaphoek. Licht valt er binnen via een hoog binnenraam. De andere zijde is volledig opengewerkt met een nieuwe glazen gevel tussen schip en zijbeuk. Hier ontstaat door een cascade van terrassen en trappen een spel tussen de bestaande architectuur en de nieuwe toevoegingen.

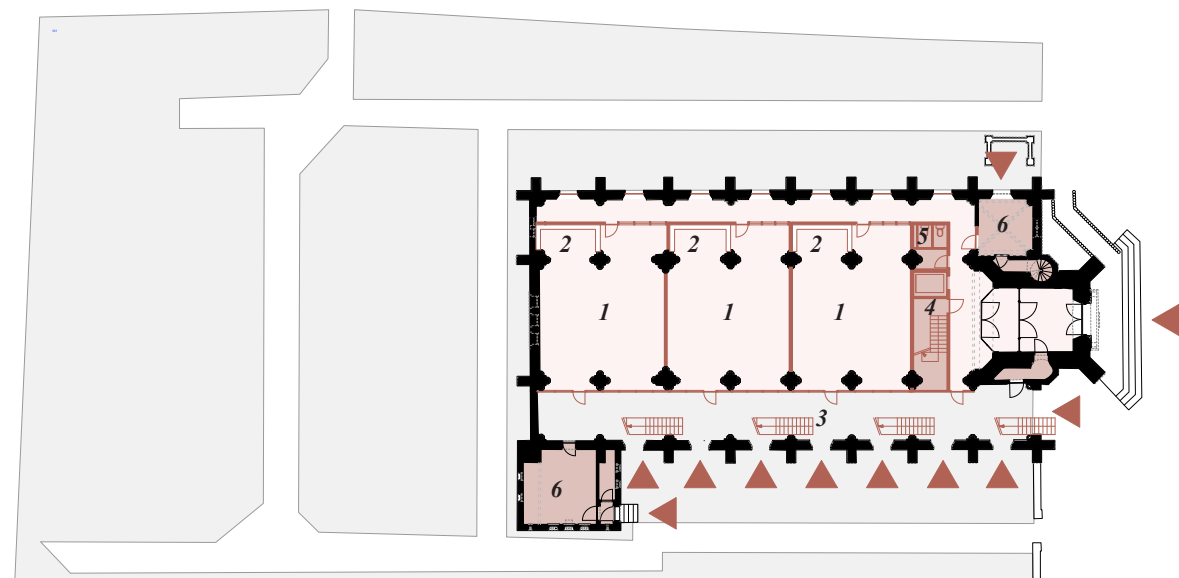
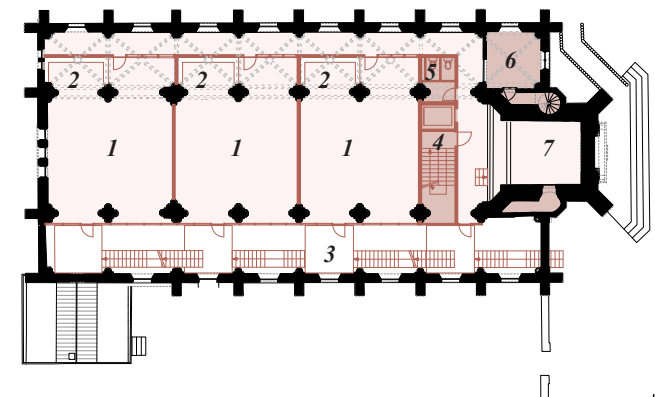
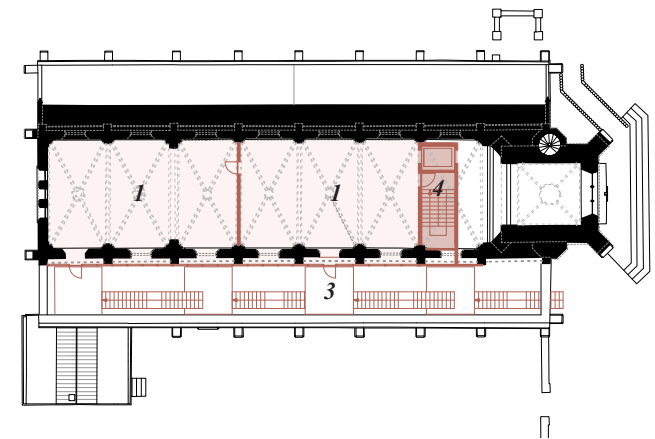
Licht via een patiotuin in zijbeuk

Door in de zijbeuk het dak open te maken en de gevelopeningen te vergroten, ontstaat een patio. In deze patio komen de trappen waarvan hierboven sprake; zij vormen tevens de secundaire vluchtweg vanuit de klassen.

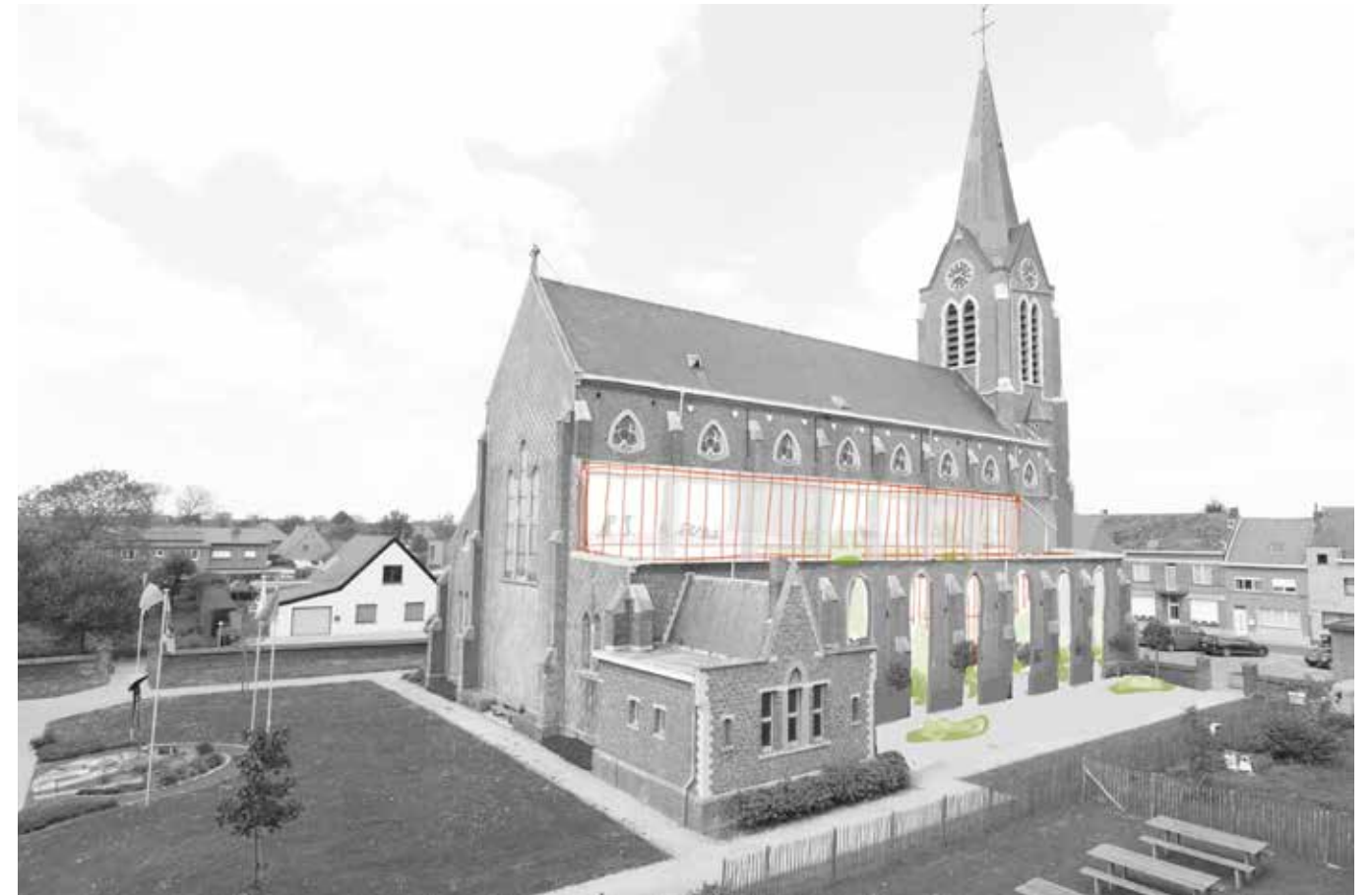

- 1. Klaslokalen
- 2. Speelhoek
- 3. Buitenterrassen en - trappen
- 4. Verticale circulatie
- 5. Sanitair
- 6. Bergruimte
- 7. Leeshoek

Zicht in open zijbeuk

Exterieurbeeld

Referenties
klaslokalen in kerk

Links en rechts:
School in Sint-Niklaaskerk. Bron: MT architecten

Referenties
Nieuwe langse wanden
in een bestaande kerkruimte

1

2

3

Links:
1+2. Kapel de Zande in Ruislede, Hootmans Architectuurbureau, 2015.
Bron: <http://www.hootsmans.com>

Rechts:
3. Kirche St.Peter und Paul, Matthias Rüppel, 2016.
Bron: https://www.architekten-thueringen.de/aft/projekte/p/umbau_der_kirche__quot_st__peter_und_paul__quot__zum_pfarrgemeindezentrum_im_kirchenraum-3106.html

Referenties tuin

Links en rechts:
PC Caritas - architecten de vylder vinck taillieu; Bron:
<https://www.archdaily.com/871034/pc-caritas-architecten-de-vylder-vinck-taillieu/>

Oppervlaktetabel

Klas 1.2	85,33
Klas 1.3	83,17
Klas 1.4	87,91
Klas 1.5	85,33
Klas 1.6	83,17
Klas 1.7	96,48
Klas 1.8	92
verticale circulatie	21,13
sanitair	12,8
bergruimte	56,26
leeshoek	26,36

5.5 Scenario 5:
Collectief wonen voor ouderen

Een kerk ligt doorgaans midden in het dorp; de vraag is hoe deze kernfunctie kan versterkt worden als er geen behoefte is aan extra gemeenschapsruimte. In het licht van de strategische waarde van een kerksite (zowel ruimtelijk, sociaal als financieel) vormt dit scenario een valabele optie.

Nabijheid jeugd en ouderen

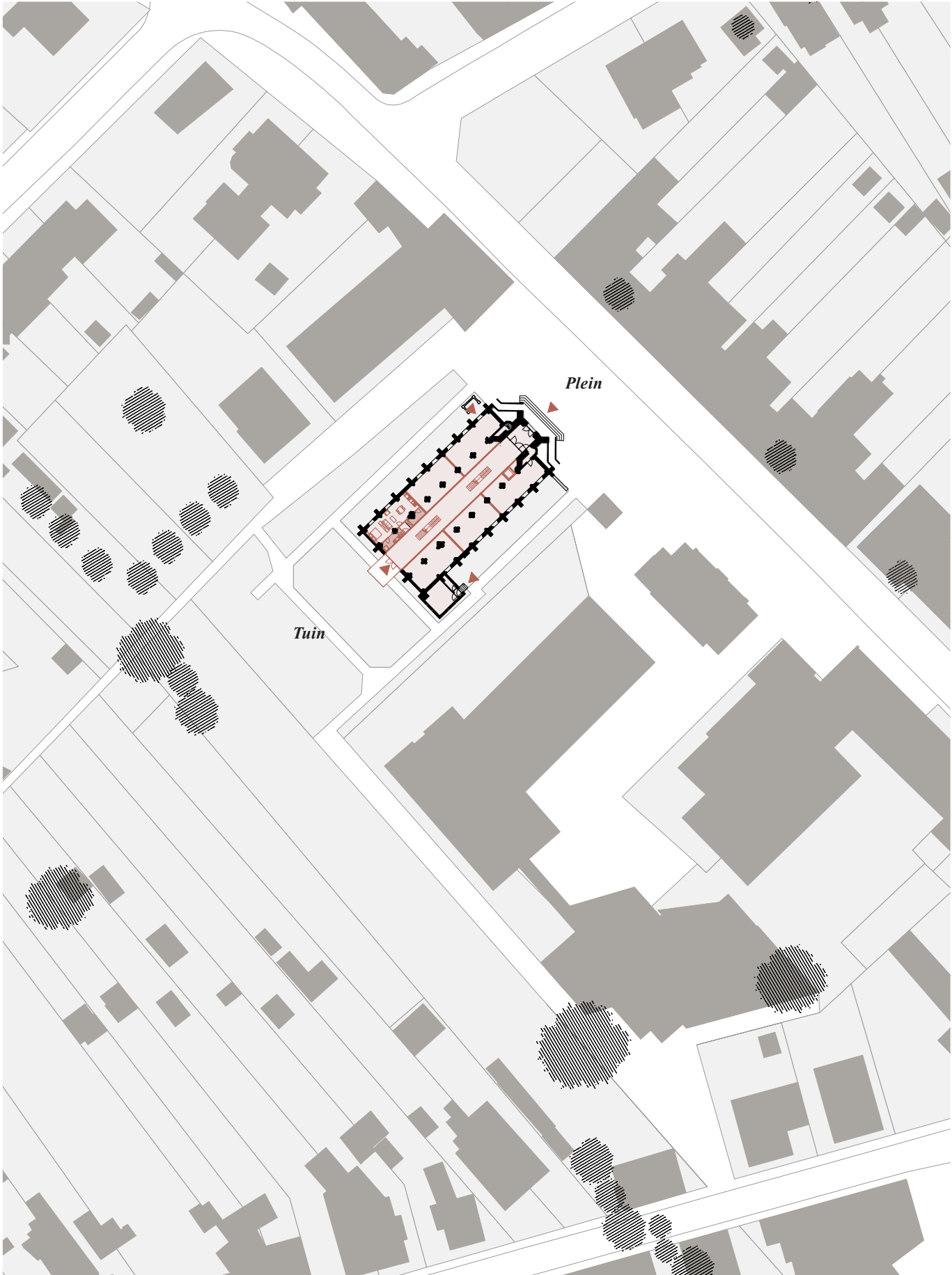
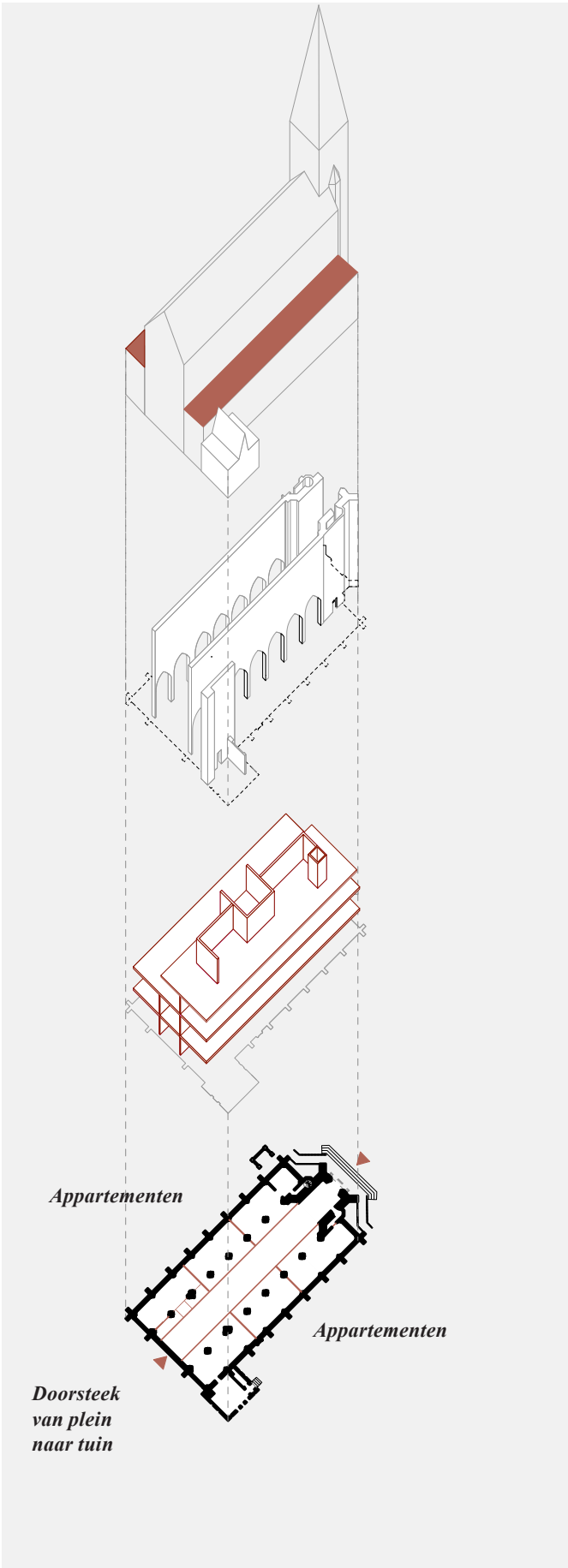
Door het voorzien van een lokaal collectief woningaanbod, kunnen ouderen binnen de lokale gemeenschap blijven wonen. Door de mogelijke interactie met de school kan hier een duurzame symbiose worden uitgewerkt. Het is vooral de nabijheid tussen jeugd en ouderen die aantrekkelijk is in deze optie.

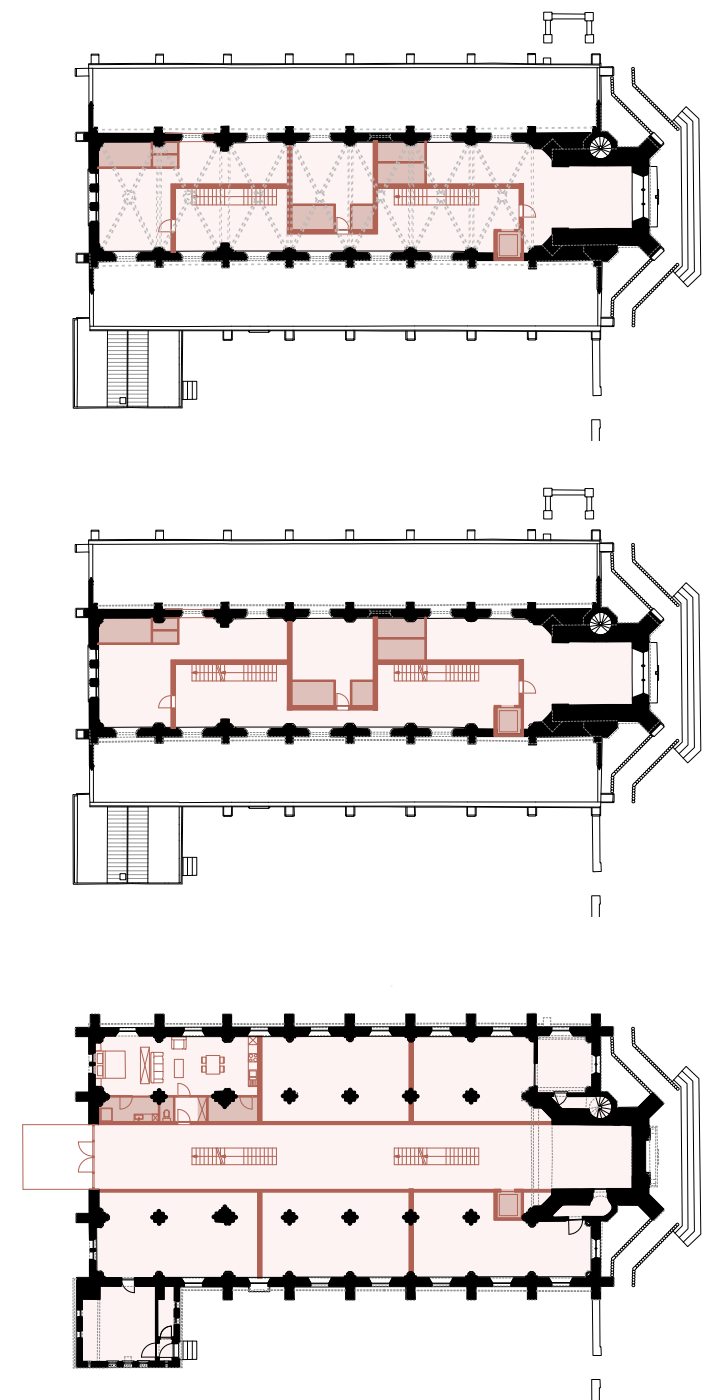
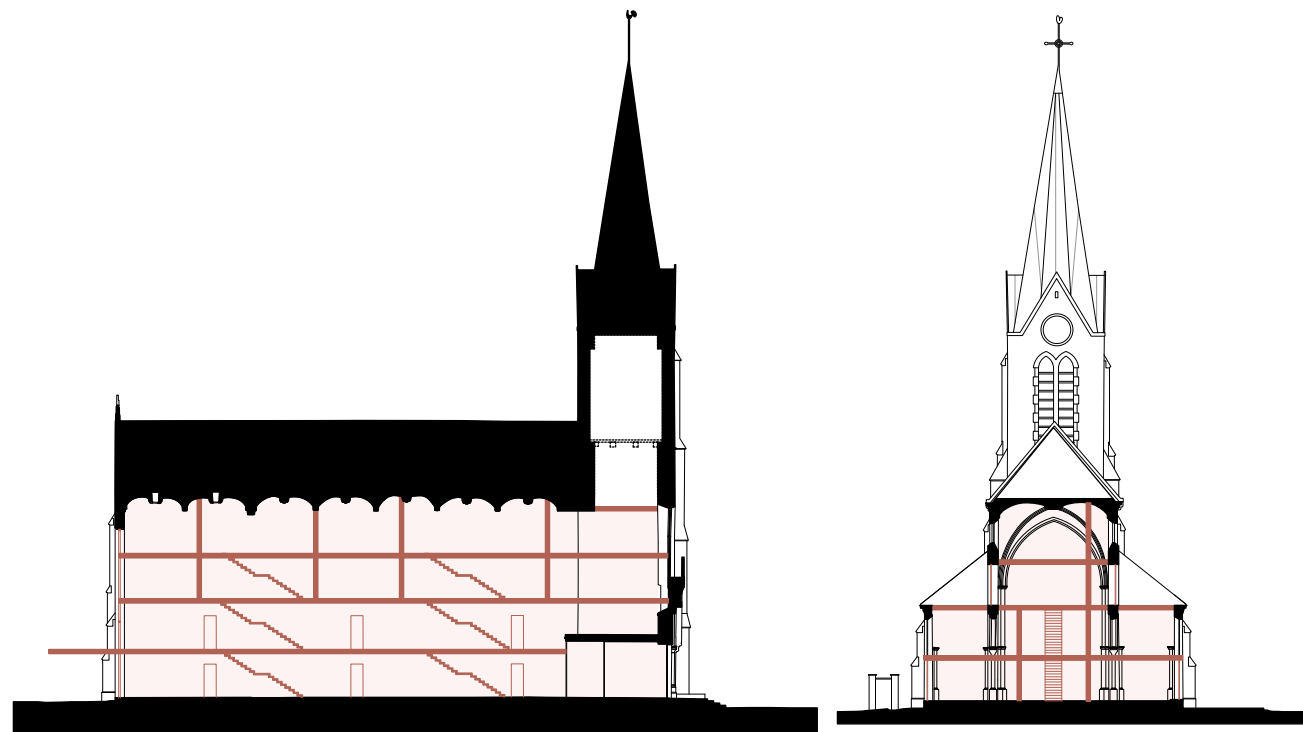
Ontwikkelen van schip en zijbeuken

De reconversie van de kerk draait niet meer rond het aanbieden van een grote open ruimte. In deze optie proberen we zoveel mogelijk nieuwe gebruiksoppervlakte binnen het kerkvolume te organiseren. We onderzoeken hier de haalbaarheid van de reconversie tot woongebouw voor ouderen.

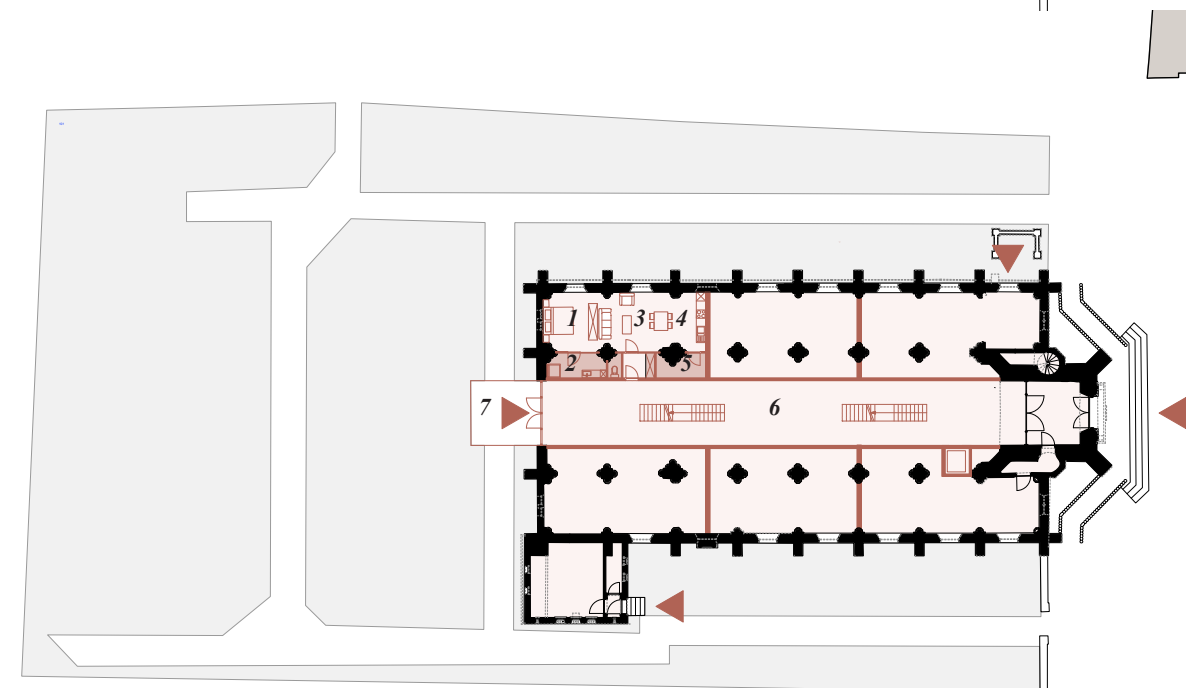
Doorsteek van plein naar tuin

Door een toegang te voorzien aan zowel tuin- als pleinkant ontstaat er een doorsteek door de kerk zelf. Plein en tuin worden twee evenwaardige en publiek toegankelijke buitenruimtes. In plaats van een erg frontaal gerichte kerk, krijgen we een kerk met twee belangrijke maar toch verschillende gevels. De doorsteek is een brede gang. De langs geplaatste trappen creëren fijne collectieve plekken voor ontmoeting. De ruimte eindigt met een uitkragend terras met zicht op de tuin.

1. Slaapkamer
2. Leefruimte
3. Eetruimte en keuken
4. Badkamer
5. Bergruimte
6. Circulatie met ontmoetingsplekken
7. Terras

Exterieurbeeld

Referenties

Wonen in kerk

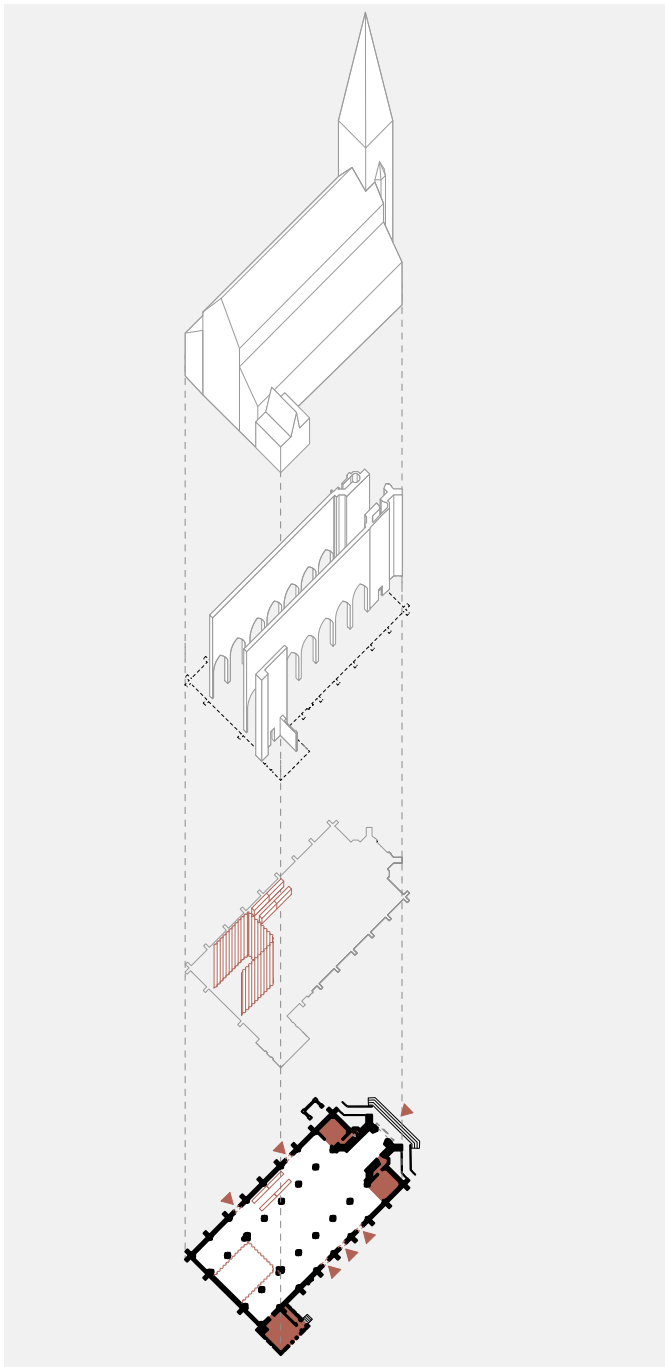

Links en rechts:
School in Sint-Niklaaskerk, MT architecten.
Bron: <http://www.k3architectuur.nl/projecten/herbestemming/herbestemming-onze-lieve-vrouwekerk>

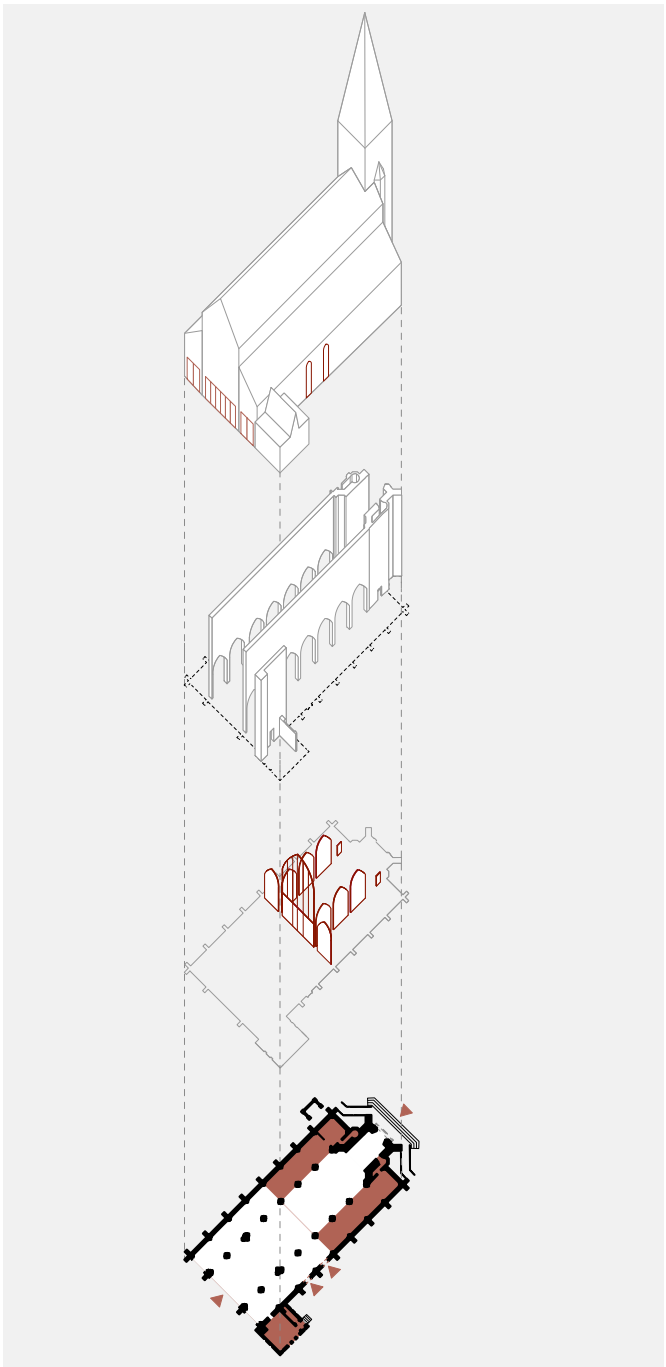
Oppervlaktetabel

badkamer / sanitair	7,35
berging	4,45
studio 1.1	57,53
studio 1.2	53,59
studio 1.3	59
studio 1.4	57,53
studio 1.5	53,42
studio 1.6	53,64
studio 1.7	57,53
studio 1.8	53,59
studio 1.9	59
studio 1.10	57,53
studio 1.11	53,42
studio 1.12	53,64
studio 1.13	55,52
studio 1.14	31,19
studio 1.15	61,2
studio 1.16	55,52
studio 1.17	31,19
studio 1.18	61,2

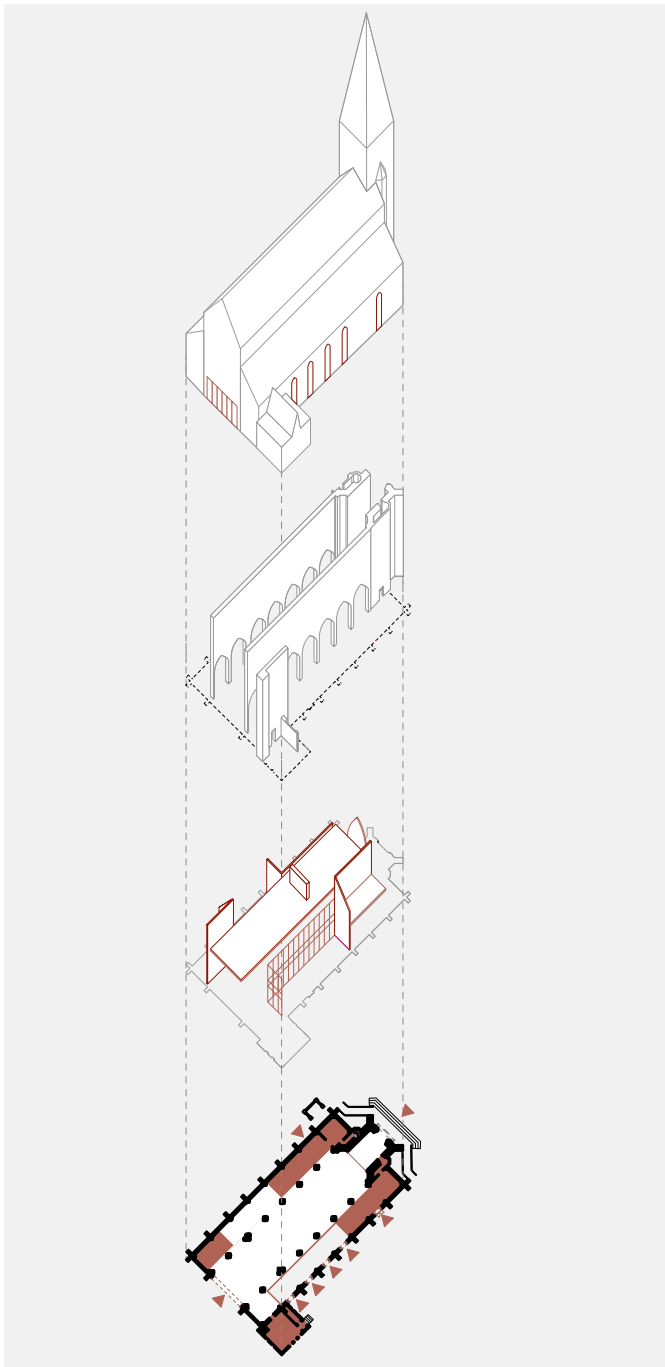
5.6 Samenvatting

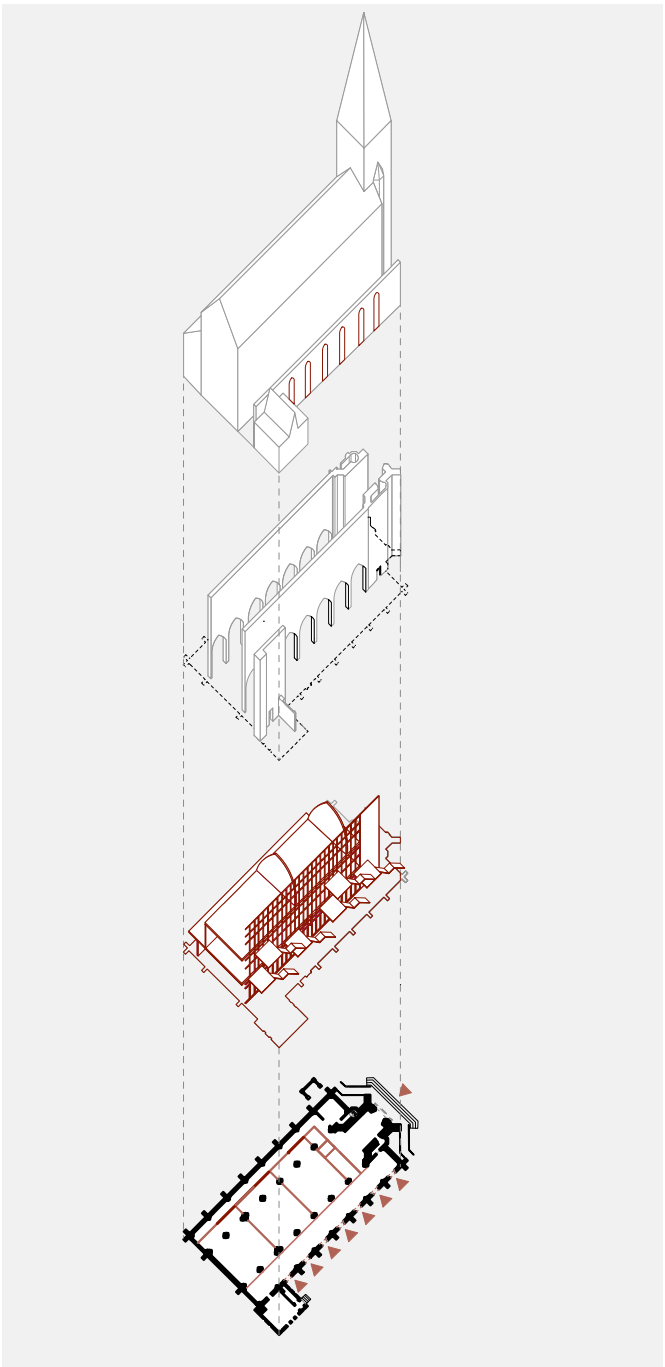
5.1 Scenario 1:
Grote open ruimte,
met flexibele invulling

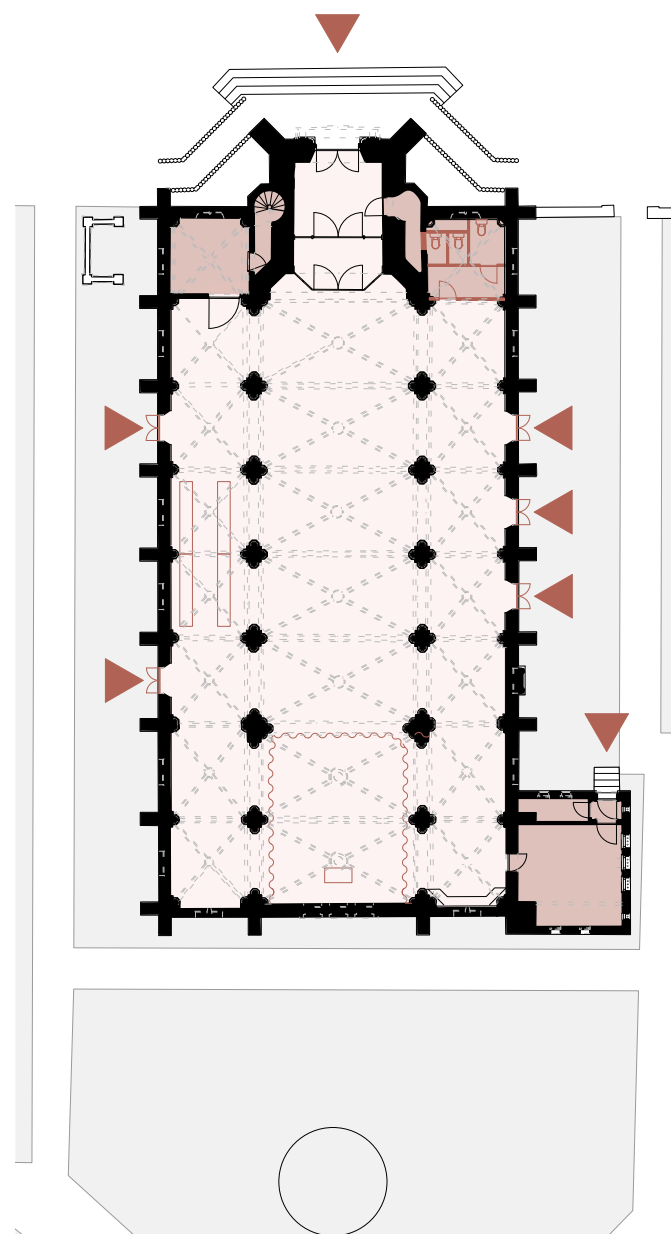
5.2 Scenario 2:
Verkleinde kerk aan plein,
grote zaal aan tuin

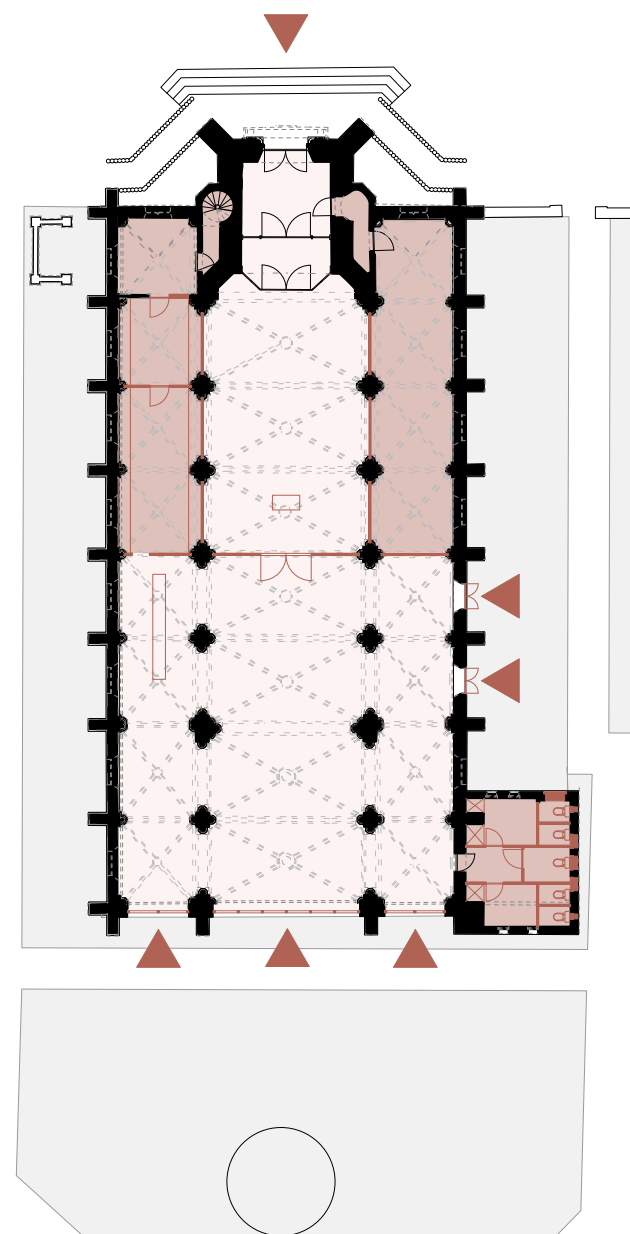
5.3 Scenario 3:
Gemeenschapscentrum
met variatie aan zalen

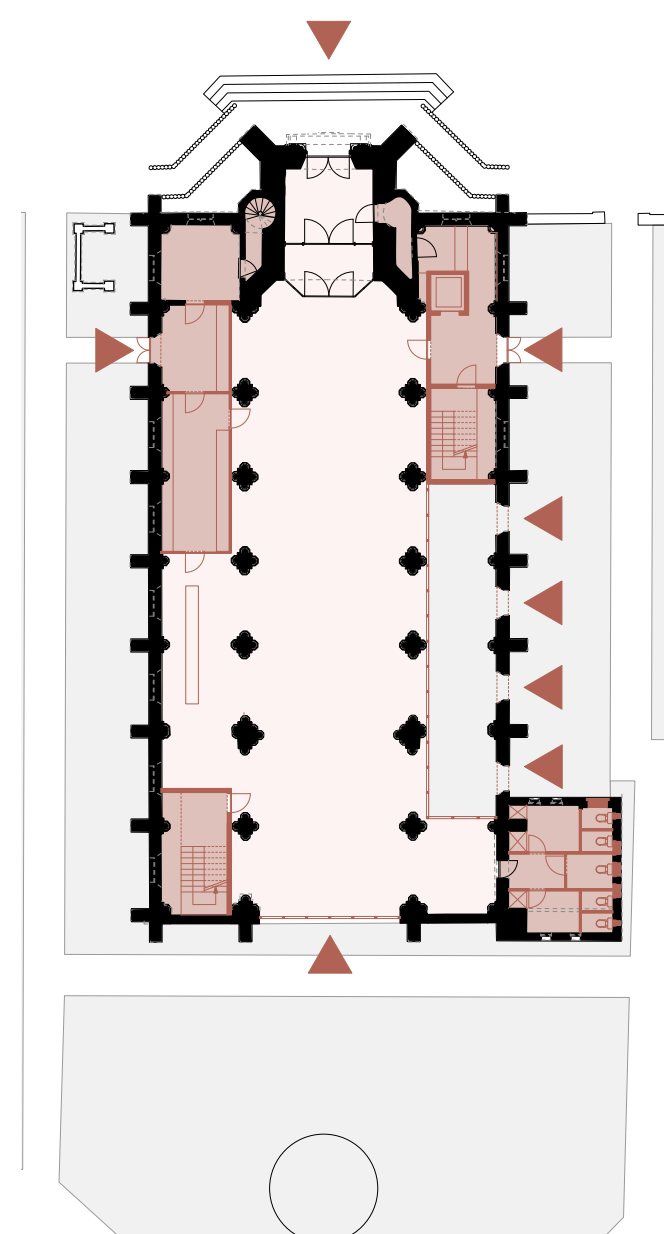
5.4 Scenario 4:
Klassen lagere school

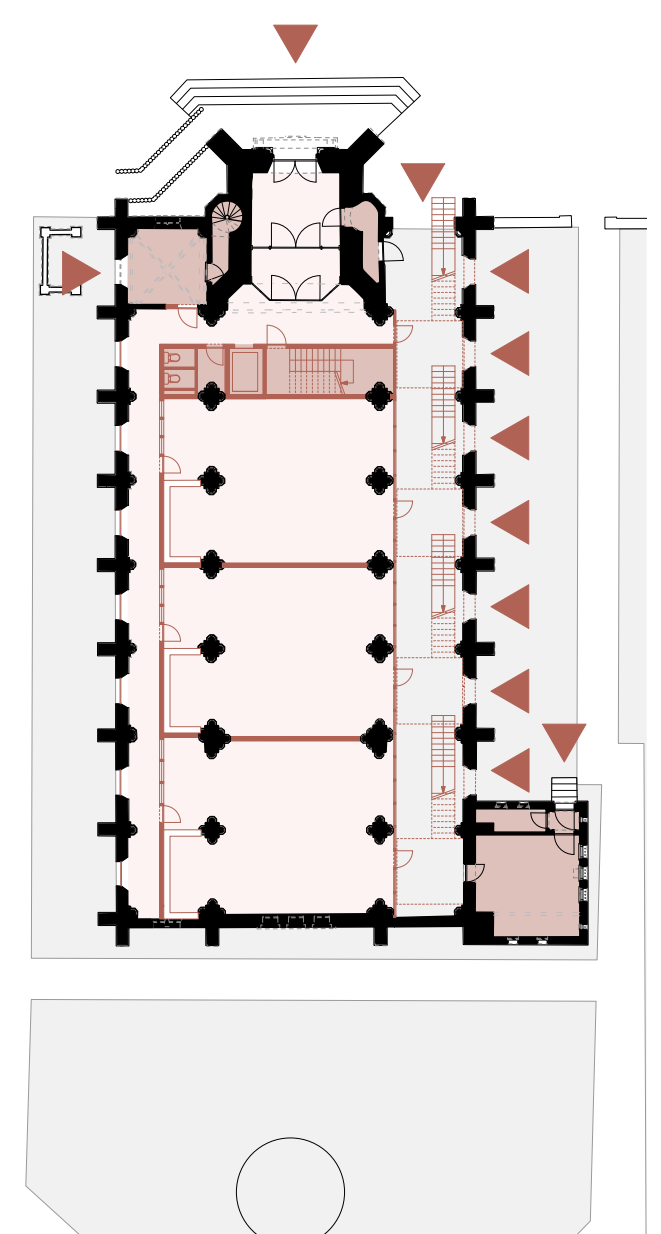
5.1 Scenario 1:
Grote open ruimte,
met flexibele invulling

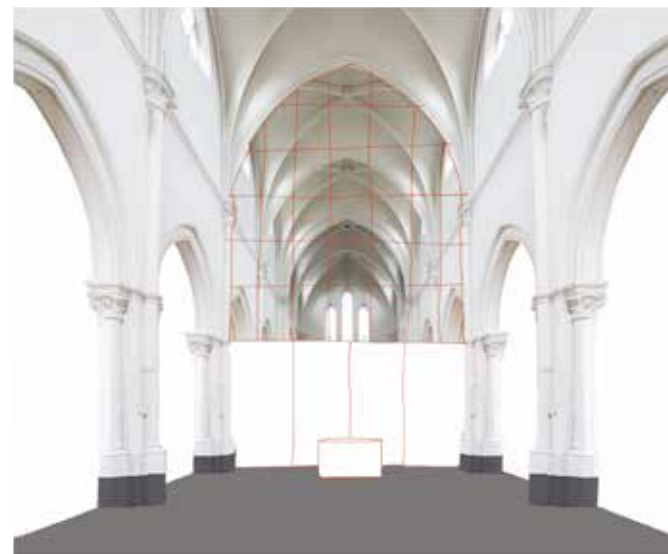
5.2 Scenario 2:
Verkleinde kerk aan plein,
grote zaal aan tuin

5.3 Scenario 3:
Gemeenschapscentrum
met variatie aan zalen

5.4 Scenario 4:
Klassen lagere school

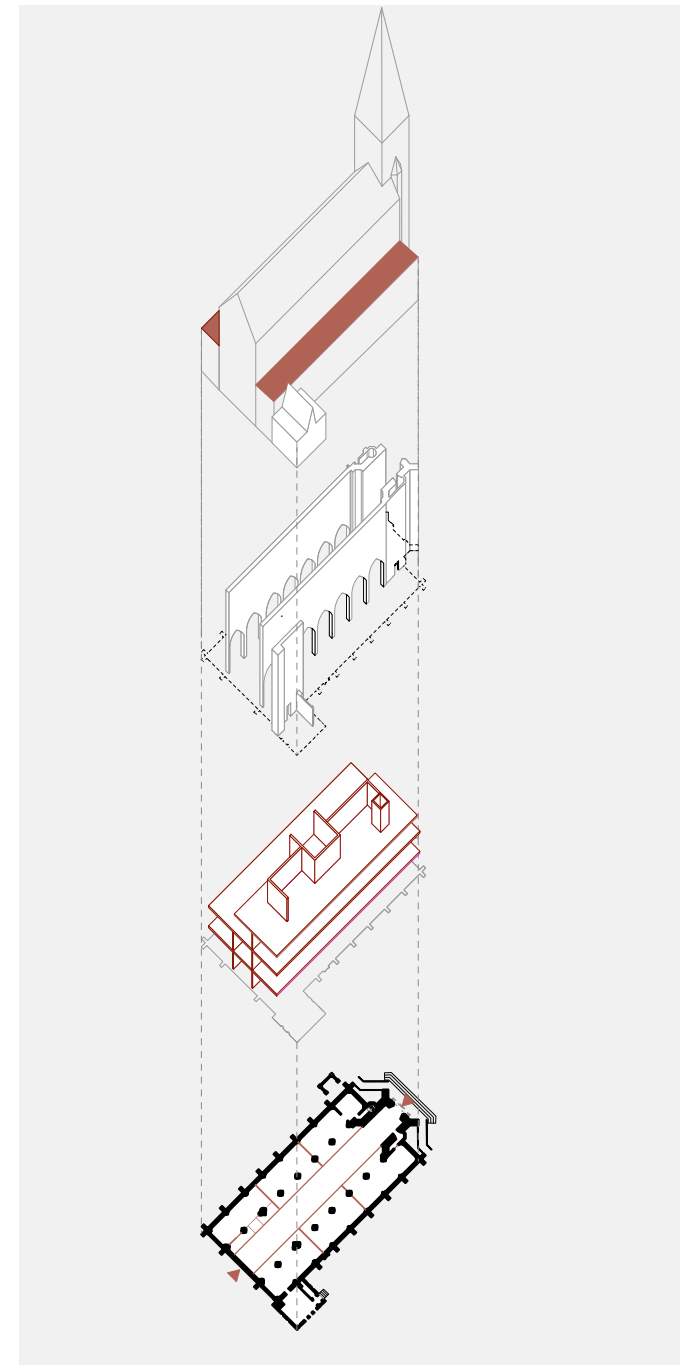
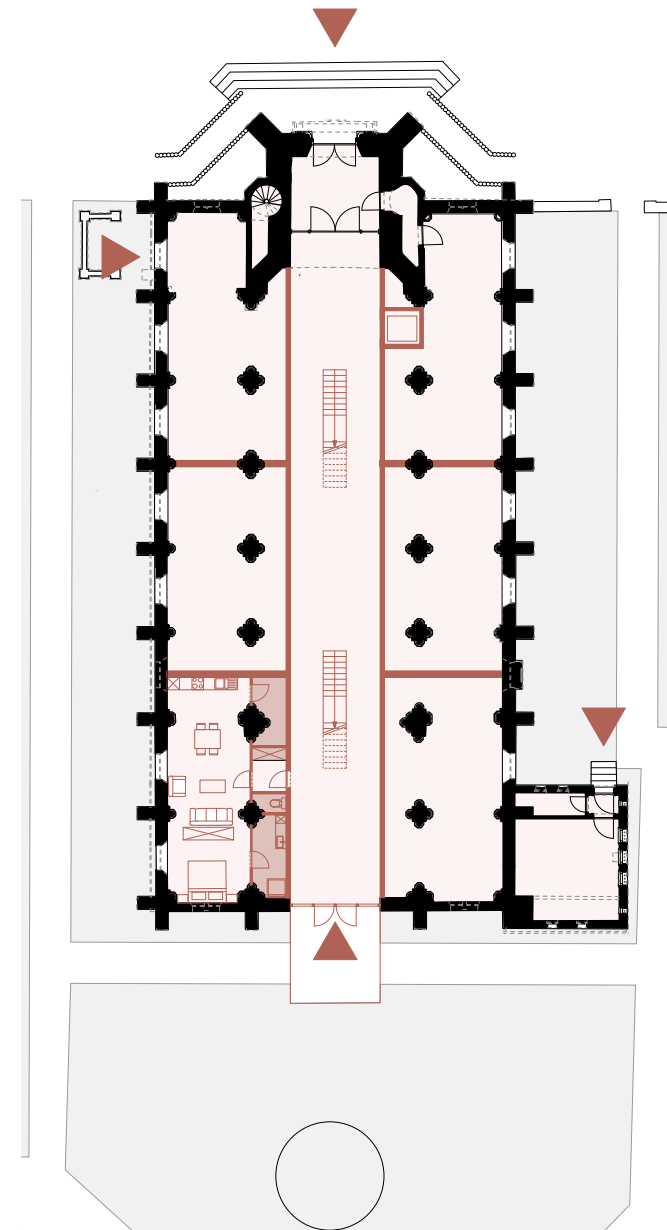
5.1 Scenario 1:
Grote open ruimte,
met flexibele invulling

5.2 Scenario 2:
Verkleinde kerk aan plein,
grote zaal aan tuin

5.3 Scenario 3:
Gemeenschapscentrum
met variatie aan zalen

5.4 Scenario 4:
Klassen lagere school

5.5 Scenario 5:
Collectief wonen voor ouderen

COLOFON

Begeleid haalbaarheidsonderzoek voor herbestemming voor de parochiekerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen, Peizegem

In opdracht van:

Kerkbestuur van de kerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen

Leidend ambtenaar: Lucia De Ridder

Nieuwbaan 71

1785 Merchtem (Peizegem)

(contactpersoon: lucia_deridder@hotmail.com)

Projectbegeleiding:

Projectbureau Herbestemming Kerken

Niek de Roo

Paviljoenstraat 9

1030 Brussel

E: projectbureau@herbestemmingkerken.be

Het projectbureau 'Herbestemming Kerken' is een initiatief van:

- **De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands beleid en Onroerend Erfgoed.**
- **De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.**
- **De Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG), mede-optredend namens het Kenniscentrum Vlaamse Steden en Vlinters (Koepel Vlaamse Streekontwikkelingsorganisaties)**
- **Het Team Vlaamse Bouwmeester van het Departement Kancelarij en Bestuur**
- **Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur**

Het Projectbureau werkt nauw samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur - Team Gesubsidieerde infrastructuur van de Departement Kancelarij en Bestuur.

Dit begeleid haalbaarheidsonderzoek werd mede financieel mogelijk gemaakt door een subsidie van 30% in toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst van 20 december 2013.

Ontwerpbureau

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma

i.s.m. Sven Sterken KU Leuven

Util Struktuurstudies

Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53

1080 Brussel

E: tom.thys@studiothysvermeulen.be

ontwerp: Sofie Beyen, Andriy Bruyninckx, Ine Huybreghs, Sven Sterken, Tom Thys

Datum: juni 2018

Alle tekeningen zijn indicatief; de maatvoering is onder voorbehoud en gebaseerd op de gegevens en plannen die aangereikt werden door de opdrachtgever.

Alle foto's zijn gemaakt door TV Studio Thys Vermeulen-Studio Roma tenzij andere bronvermelding.

TV Studio Thys Vermeulen

Studio Roma

i.s.m.

Sven Sterken KU Leuven

Util Strukturstudies

Henk Pijpaert Engineering

Haalbaarheidsonderzoek herbestemming
Parochiekerk OLV Onbevlekt Ontvangen Peizegem

Deel 2
Concluderend model
15.05.2019

Inhoud

1. Kader ontwerpend onderzoek	4
2. Fasering	6
3. Concluderend model	8
4. Referenties	38
5. Oppervlaktes en maten	56
Colofon	

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma
i.s.m. Sven Sterken KU Leuven
Util Struktuurstudies
Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53
1080 Brussel
België

T +32 (0)219 07 63
E tom.thys@studiothysvermeulen.be
BTW BE 0871 029 415

1. Kader ontwerpend onderzoek

Deze bundel 'Deel 2, concluderend model' vat de conclusies samen na de eerste scenariovergadering. Het voorafgaande ontwerpend onderzoek is gebundeld in de bundel 'Deel 1, voorstel vier scenario's'. Beide bundels maken integraal deel uit van het haalbaarheidsonderzoek rond de mogelijke herbestemming van de Parochiekerk OLV Onbevlekt Ontvangen te Peizegem.

In het 'concluderend model' komt de ruimtelijke samenhang tussen de krachtlijnen van ons ontwerp aan bod. Het is hierbij belangrijk een visie op zowel korte als lange termijn te bedenken. Hoe kan, op korte termijn en met minimale investeringen, de kerkruimte meer polyvalent inzetbaar zijn voor de gemeenschap? En hoe kan in een verdere toekomst, het kerkgebouw uitgroeien tot een volwaardig alternatief voor het bestaande parochiecentrum? Zo ontstaat er namelijk plaats voor een (allicht noodzakelijke) schooluitbreiding. In deze scenario's wordt niet alleen de samenhang tussen de binnen- en buitenruimtes van de kerk versterkt, maar door ruimtelijke en functionele relaties tussen deze kerngebouwen van Peizegem te creëren ontstaat een nieuw, actief en dynamisch centrum.

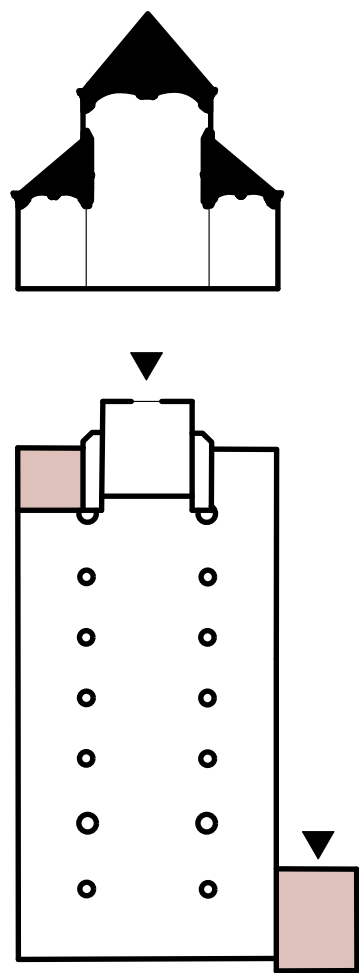
Dit hoofdstuk is opgevat als een soort van bestek of menu, en bevat een opsomming van potenties, keuzes en uitdagingen. De opdrachtgever kan hiervan een selectie opnemen in de definitieve projectdefinitie. De variaties worden samengevat in een indicatieve raming.

Belangrijk is evenwel dat het denkwerk hiermee niet ten einde is; ook de opdrachtgever (gemeente, kerkfabriek, andere partners) zal een correcte inschatting van de noden en mogelijkheden moeten maken. In het bijzonder denken we dat het zoeken naar het juiste uitrustingsniveau hier erg belangrijk is. Dat vraagt echter een duidelijke visie op het type activiteiten dat hier kan/mag doorgaan. Even belangrijk zijn de (afspraken met) de partners in het realiseren van dit extra programma. Wat kan er bijvoorbeeld gedeeld worden tussen verenigingen, en hoe kan het gezamenlijk beheer van deze ruimte worden georganiseerd?

Rechts:
Zicht op achtergevel; Bron: www.delcampe.be.

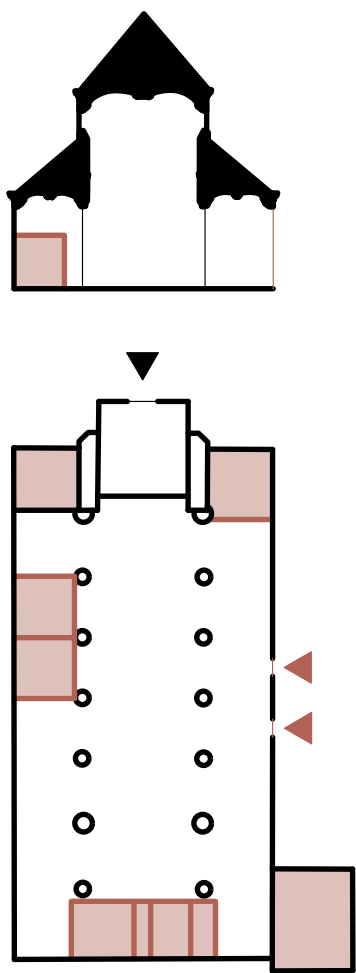

2. Fasering

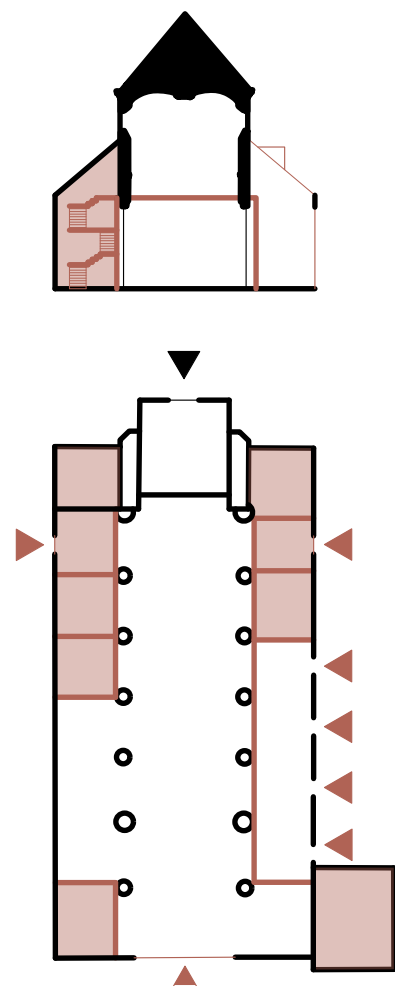
Huidige toestand
De bestaande kerk:
een grote kerkruimte

De kerk heeft een heldere basilicale vorm. Het koor is letterlijk het verlengstuk van het schip. Het interieur is licht, volledig wit geschilderd en bevat weinig religieuze interieurelementen. Door deze karakteristieken leent deze kerk zich eenvoudig tot alternatief gebruik. Momenteel heeft de kerk één frontale en één zij-inkom (sacristie). Niettegenstaande de overmaat aan grote vrije ruimte is er erg weinig dienende ruimte aanwezig; enkel een aparte stookruimte en sacristie.

Fase 1
Kerk wordt grote polyvalente zaal met
dienende interieurelementen.

Door relatief kleine ingrepen krijgt het kerkgebouw een flexibele invulling en kan ze voor verschillende activiteiten worden gebruikt. Er worden 2 losse interieurelementen in de ruimte gebracht die de kerk multifunctioneel inzetbaar maken. Een volume ter plaatse van het koor bevat sacristie en berging. Een volume in de zijbeuk bevat een toog met een keuken. Deze uitrustingen faciliteren zowel kerkdiensten als meer profane activiteiten. Het ontwerp van fase 1 is een aanloop naar fase 2.

Fase 2
Kerk wordt gemeenschapscentrum:
diverse ruimtes op begane grond en
onder de gewelven.

Fase 2 is een meer verregaande transformatie van het kerkgebouw, voortbouwend op fase 1. Door het aanbrengen van een verhoogde vloer en het meer opentrekken van het gebouw, krijgt deze kerk een volledig nieuwe invulling als een volwaardig gemeenschapscentrum. Het gebouw beschikt over grotere collectieve ruimtes op de begane grond en meer intieme ruimtes onder de gewelven.

K: Kerk
P: Pastorie
S: School
PZ: Parochiecentrum
GC: Gemeenschapscentrum

Masterplan school

Het bestaande parochiecentrum is door de jaren heen organisch gegroeid. Hoewel het gebouw goed is uitgerust, blijft het een typische Vlaamse cluster van ad hoc verbouwingen. Doordat het nieuwe gemeenschapscentrum in de kerk wordt gerealiseerd, ontstaat er centraal op de schoolsite een nieuwe ruimte voor een in de toekomst strategische schooluitbreiding.

3. Concluderend model

Art. 1: Verbindingen van de kerk met de school en met het dorp

In de Vlaamse context met veel lintbebouwing en verkavelingen beweegt men zich voornamelijk via drukke autowegen. Een secundair groen padennetwerk voor voetgangers en fietsers kan het gevoel van een kwalitatief kleinschalig dorpsweefsel opnieuw verbeelden en kinderen toelaten veilig in het dorp te bewegen. Het padennetwerk kan versterkt worden door een speelpleintje hier, of een picknickplaats daar. Voor het ervaren van een sterk dorpsweefsel is het belangrijk de nabijheid tussen het midden van het dorp en de omliggende woningen uit te spelen. De kerk en de school, maar ook het jeugdhuis en het kinderdagverblijf zijn cruciale plekken in het dorp. De aanleg van de nieuwe verkaveling is een kans om trage en verkeersarme verbindingen te maken in het dorp. Bijvoorbeeld de doorsteek aan de westzijde naar de woningen rond De Heide kan opgewaardeerd worden tot een groene as met erlangs speelfaciliteiten. Eventueel worden delen van de erg lange tuinen omgevormd tot een publiek speelbos.

Art. 2: Herinrichten Kerkplein

Het centrum van Peizegem concentreert zich langsheen de Nieuwbaan, die ook een zijde vormt van het kerkplein. Dit plein doet nu vooral dienst als parking en biedt voor de rest weinig kwaliteiten. De herinrichting van dit plein moet van gevel tot gevel gedacht worden; van kerk tot pastorie. Door de rijbaan als secundair te articuleren wordt de auto ‘te gast’, ten voordele van voetgangers en fietsers.

Art. 3: Opwaarderen kerktuin

De buitenruimte rond de kerk is ommuurd en biedt door zijn contemplatieve karakter een mooie aanvulling bij de meer geanimeerde speelpleinen van de school. Het versterken van dit specifieke, rustige karakter kan de site verder versterken.

Art. 4: Aanleg buitenterras

De zijgevel van de kerk is sterk zichtbaar vanaf de school. Het openen van deze gevel kan deze visuele relatie versterken en biedt de kans een zonnig buitenterras te creëren dat aansluit bij de kerkzaal.

Art. 5: Frontale toegang aan het plein

De bestaande toegang van de kerk blijft de hoofdtoegang. Ze ligt mooi in de symmetrie-as van de kerk en aan het plein, waardoor ze een zekere voornaamheid bezit.

Art. 6: Openen zijgevel

De zijgevel ligt langs een groenruimte die naar de school is gericht. Door de bestaande raamopeningen te vergroten kunnen nieuwe relaties ontstaan. In fase 1 gaat het over het realiseren van enkele deuropeningen. In fase 2 realiseren we een patiotuin in de zijbeuk, waardoor er interessante tussenruimtes ontstaan.

Art. 7: Openen achtergevel aan de tuin

De achtergevel van de kerk is in slechte staat en bekleed met leien. Ze is typologisch ook bijzonder. De kerk wordt niet zoals gewoonlijk met een koor beëindigd. Het lijkt alsof het ritmische plan plots is afgesneden. We versterken dit bijzonder effect door de achtergevel te vervangen door een transparante gevel. Zo ontstaat er een nieuwe, verrassende relatie tussen binnen en buiten. Het interieur krijgt zo ook veel meer licht, wat nieuwe gebruiksmogelijkheden toelaat.

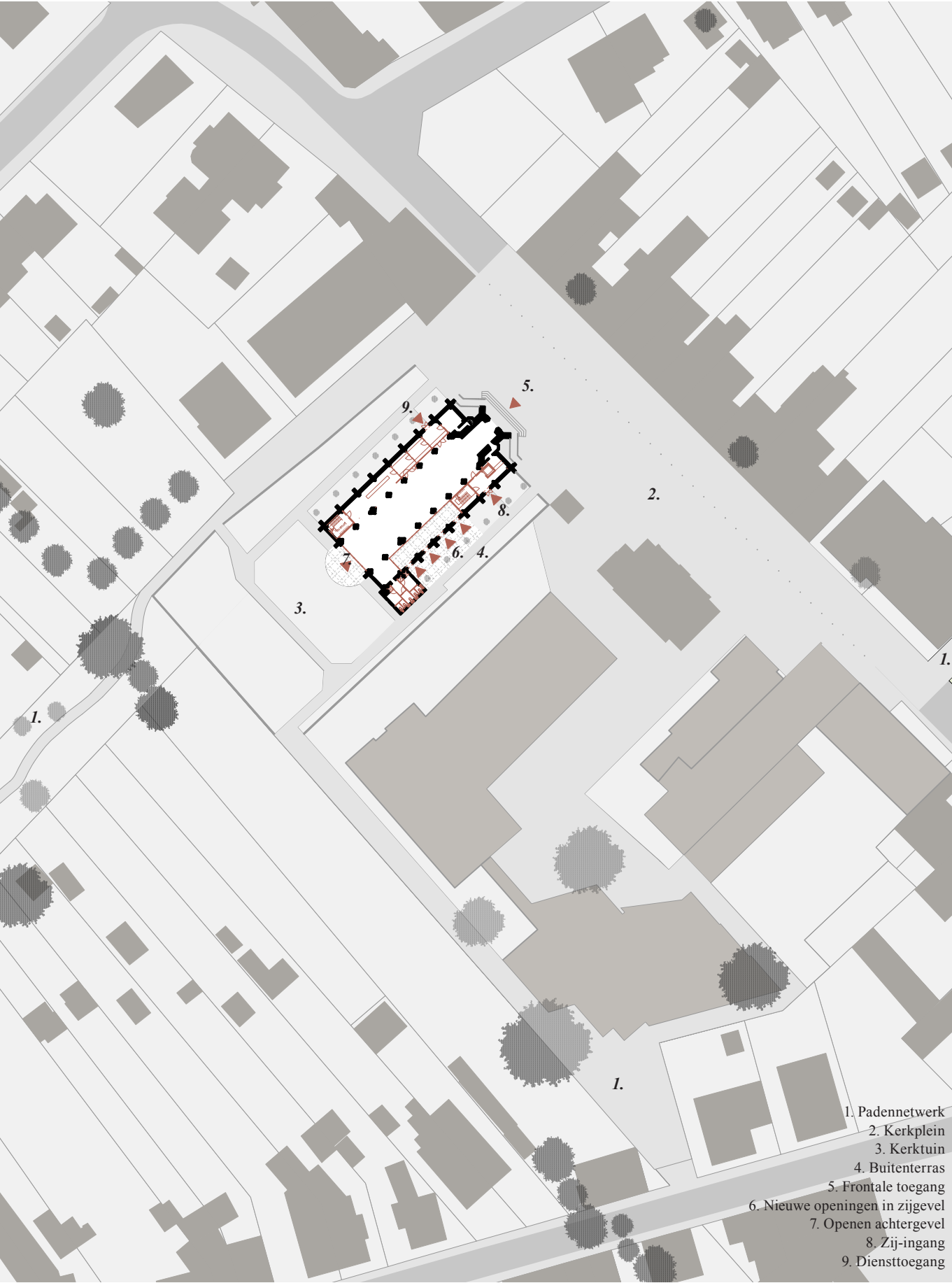
Art. 8: Zijtoegang

Een extra zij-ingang biedt rechtstreekse toegang tot de verticale trapkoker, wat praktisch is voor kleinere evenementen. De lokalen op de verdieping zijn apart toegankelijk van de grote ruimte op het gelijkvloers. Aan deze zij-ingang kunnen verder praktische zaken gekoppeld worden zoals vestiaires en lockerkasten. Deze toegang dient evenwel zo ontworpen dat ze integraal toegankelijk is (dwz ook voor andersvaliden).

Art. 9: Dienstentoeegang

Een extra toegang in de noordelijke zijbeuk is eerder een dienstentoeegang. Ze ontsluit rechtstreeks de keuken en de berging.

Art. 1
Verbinden van de kerk met de school en met het dorp

Schematische illustratie fase 2

Fase 1
Kerk wordt multifunctionele kerkzaal:
een grote polyvalente zaal met dienende
interieurelementen.

Art. 10: Multifunctionele ruimte

De kerkruimte wordt een grote open ruimte voor zowel religieus als profaan gebruik. Door middel van twee ‘dienende’ volumes wordt de deze ruimte multifunctioneel inzetbaar. Een eerste volume komt achteraan in het koor met ervoor een nieuw altaarpodium. Een tweede volume in de noordelijke zijbeuk bevat een keuken en bar. De huidige sacristie wordt omgebouwd tot sanitaire blok. Deze ingreep wordt al in deze fase voorzien, omdat ze mee de basis legt voor fase 2.

Art. 11: Dienend volume koor

Dit volume wordt opgevat als een groot meubel ter plaatse van het koor. Het is een lichte structuur want ze dient enkel tijdens fase 1. Voor het meubel komt een altaarpodium, zodat een mooi sacraal geheel ontstaat: één brede wand, met symmetrisch ervoor de sokkel met het altaar. Achter de wand bevinden zich de sacristie en een bergruimte. Ze zijn te bereiken om de hoek links en rechts achter de wand.

11.a: Sacristie

De sacristie bestaat uit drie ruimtes met een verschillende graad van privacy: een sas met kastruimte voor het mismateriaal (kaarsen, gebedsboekjes, folders,...); de eigenlijke sacristie met kast voor de gewaden en een klein altaar; een afgescheiden omkleedhoek voor de pastoor. Naargelang de noden kunnen deze onderdelen gescheiden worden door (schuif-)deuren.

11.b: Bergruimte

Een ruimte is pas polyvalent inzetbaar indien er voldoende bergruimte voorhanden is. We voorzien daarom een berging voor los meubilair, stoelen en tafels. Dat laat toe de kerkzaal in te richten op maat van het gebruik: open en leeg, met enkel stoelen of vol met tafels. Ter illustratie hiervan tonen we verder in de bundel verscheidene scenario's. We willen hier alvast benadrukken dat de opdrachtgever duidelijk moet uitmaken welk type activiteiten hier moeten kunnen plaatsvinden, wat de capaciteit van de zaal moet zijn, en welke uitrusting daarvoor nodig is. Enkel op basis van duidelijke uitspraken hierover kan de juiste dimensionering van de bergingen worden bepaald.

11.c: Altaar

Het altaar staat mooi symmetrisch in de kerk op een podium. In de wand achter het altaar is een nis ingebouwd voor het tabernakel.

Art. 12: Dienend volume zijbeuk

Dit nieuwe meubel bevindt zich in de zijbeuk. Het is een lichte structuur waar ook in fase 2 op verder gewerkt wordt. Het volume bevat een keuken/bar en een afwas- en/of bergruimte..

12.a: Afwasruimte

De afwasruimte is de dienstruimte ter ondersteuning van de bar. De graad van uitrusting kan afgestemd worden op de aard van de activiteiten die men in de polyvalente ruimte wil organiseren.

12.b: Kitchenette en bar

De bar kan worden georiënteerd naar de grote zaal, of als een open toogmeubel verder in de zijbeuk geplaatst worden. In de eerste fase voorzien we nog geen uitgebreide keuken maar eerder een kitchenette met bar. Het volume moet daarom in fase 1 zo worden bedacht, dat het in fase 2 makkelijk kan worden uitgebreid.

Art. 13: Dienende ruimte in de kapellen

De bestaande kapellen langs de toren zijn uitermate geschikt voor dienende functies.

13.a: Technische ruimte

Deze ruimte is geschikt om de technische installatie te integreren. De grootte van de installatie is afhankelijk van de comforteisen die gesteld worden. Voor meer informatie verwijzen we verder naar het hoofdstuk van de raming.

13.b: Bergruimte

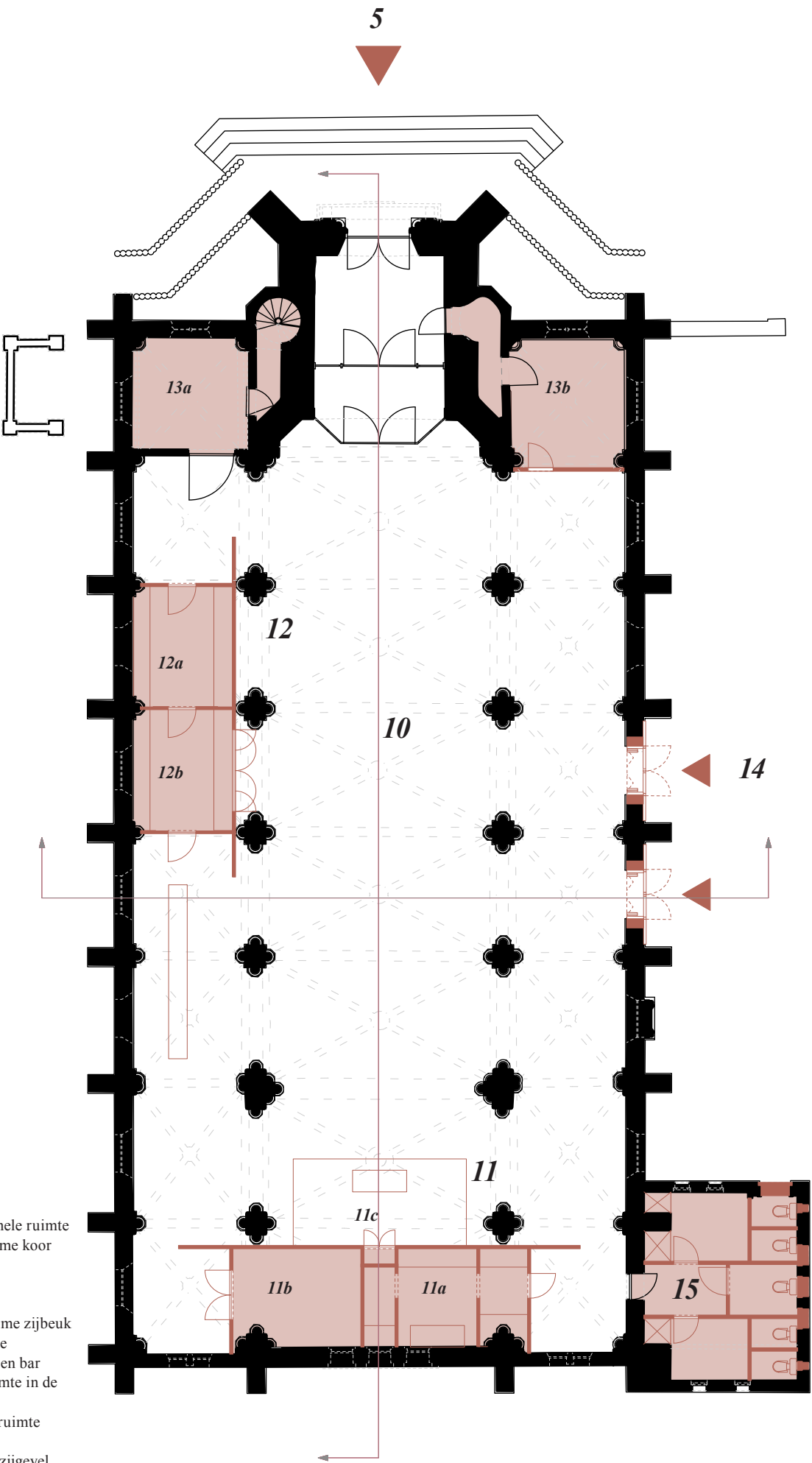
Deze kapel kan mee ingezet worden als een bergruimte. We tekenen een wand die de ruimte volledig onttrekt aan het oog. Belangrijk is wel om de deuropening vorm te geven zodanig dat ze past binnen het geheel. Andere opties zijn ook het voorzien van een gordijnwand of een traliewerk.

Art. 14: Deurgehelen zijgevel

We maken openingen in de zijgevel. Zo ontstaat er een nieuwe verrassende relatie tussen binnen- en buitenruimte. Er dient speciale aandacht te gaan naar het ontwerp van deze deurgehelen. In het huidige voorstel worden de poorten uitgewerkt met luiken. zowel aan de binnen- als buitenzijde. Naargelang de situatie kan men dan de klassieke gesloten kerkwand of een transparante open wand creëren. We verwijzen daarbij naar de toelichting verder in de bundel.

Art. 15: Sanitair

Het bijbouw waar op dit moment de sacristie zich bevindt, wordt omgebouwd tot sanitaire blok. Hier zullen onmiddellijk enkele grotere ingrepen worden uitgevoerd, aangezien deze ruimte ook zo in fase 2 zal worden gebruikt.

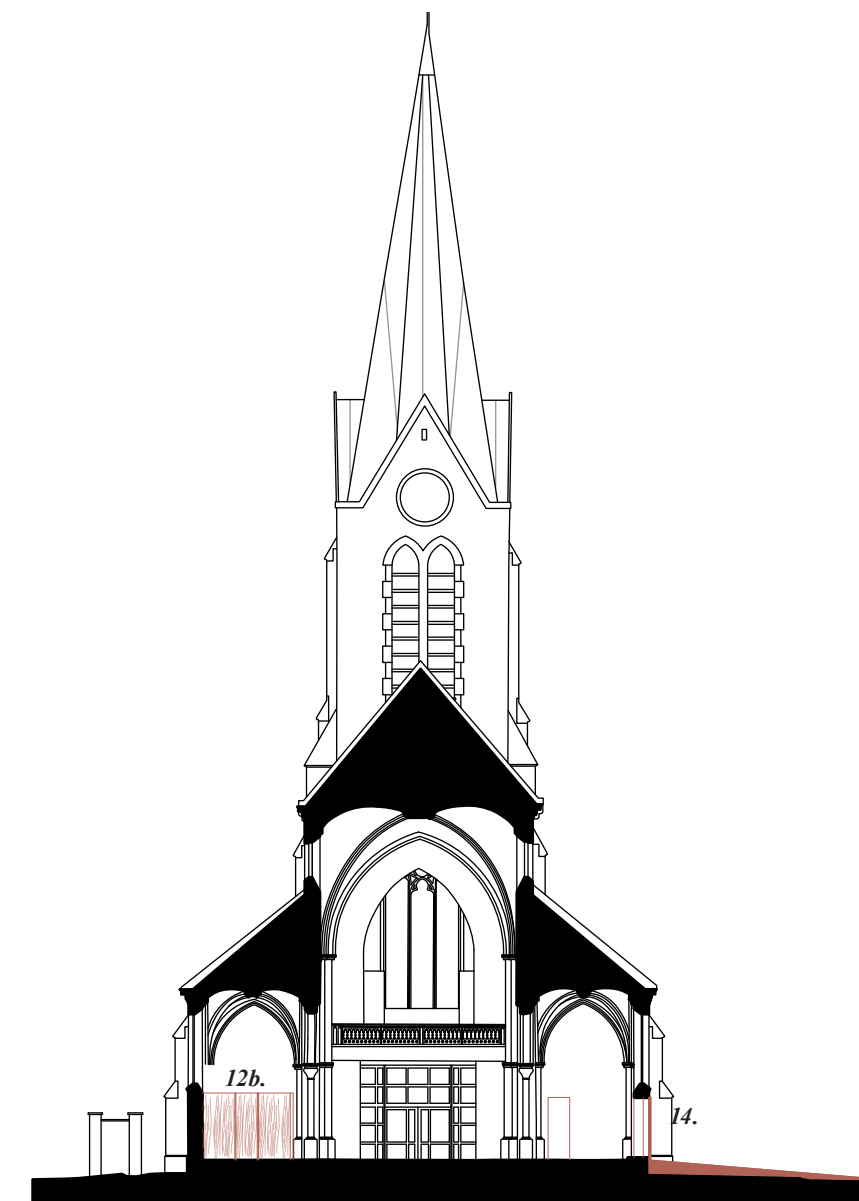

- 10. Multifunctionele ruimte
- 11. Dienend volume koor
- 11a. Sacristie
- 11b. Bergruimte
- 11c. Altaar
- 12. Dienend volume zijbeuk
- 12a. Afwasruimte
- 12b. Kitchenette en bar
- 13. Dienende ruimte in de kapellen
- 13a. Technische ruimte
- 13b. Bergruimte
- 14. Deurgehelen zijgevel
- 15. Sanitair

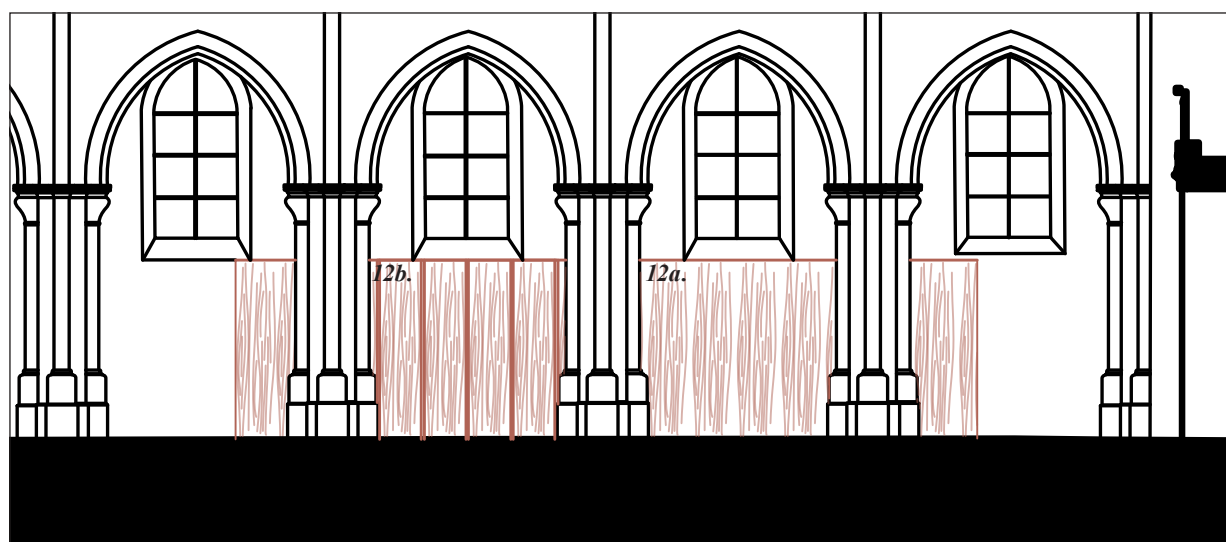
Plan concluderend model

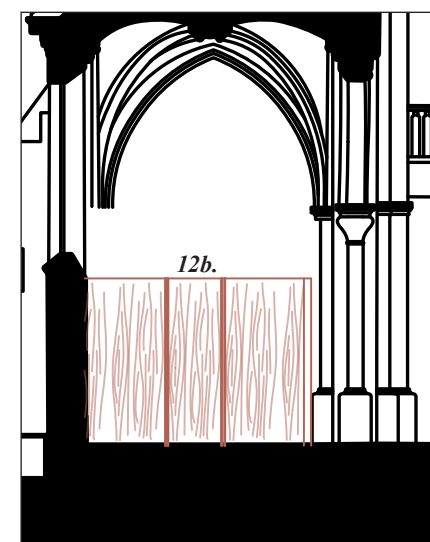
Langse snede met zicht op kastelement

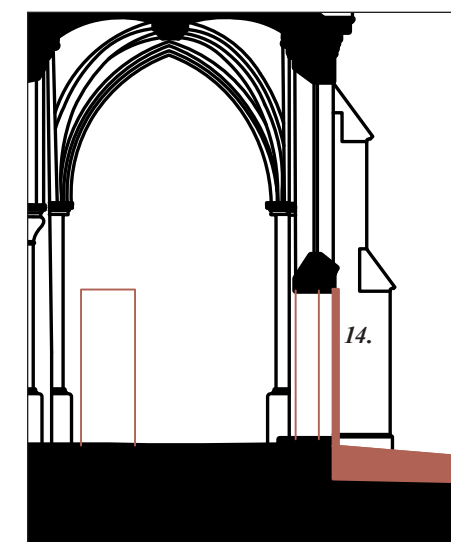
Dwarse snede met zicht op oksaal

Zicht op kastelement

Zicht op kastelement

Zicht op nieuwe opening zijgevel

- 12a: Kastelement afwasruimte
- 12b: Kastelement kitchenette en bar
- 11: Dienend volume koor
- 11c: Altaar
- 10: Multifunctionele ruimte
- 14: Deurgehelen zijgevel

Voorstel ontwerp flexibele interieurelementen (Art. 11&12)

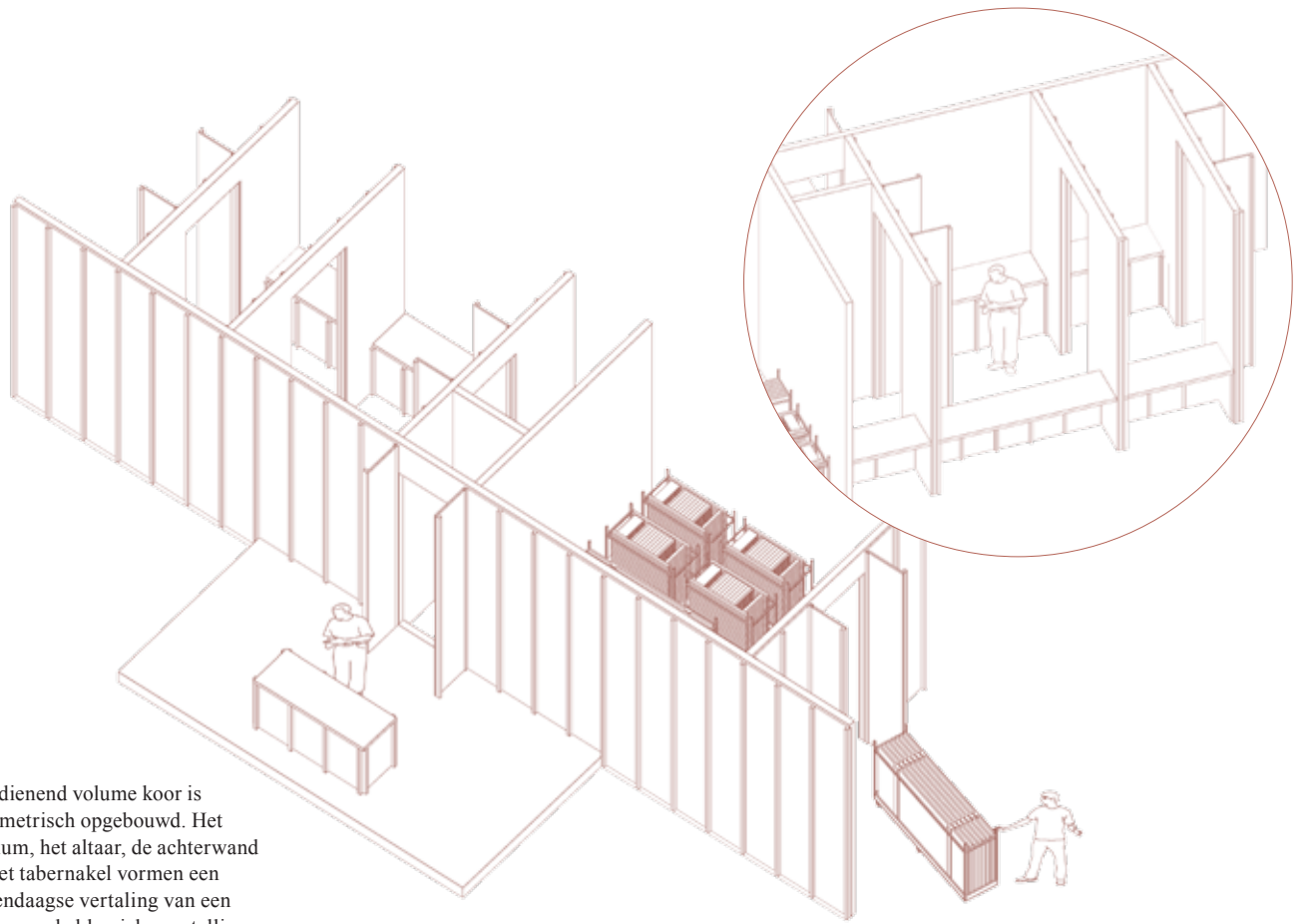
In de multifunctionele zaal voorzien we een flexibel meubelement dat meerdere functies huisvest. Hoewel de voorstellen concreet zijn weergegeven in de tekeningen, willen we toch benadrukken dat er een hele reeks andere ontwerpen mogelijk zijn. Belangrijk voor de opdrachtgever is vooral om een juist profiel van de zaal op te maken, waarbij de wensen van verenigingen en gemeente duidelijk in kaart worden gebracht. Zo kan er bepaald worden hoeveel oppervlakte berging en keuken dient voorzien te worden. Dit kan vervolgens aanleiding geven tot een specifiek ontwerp. Daarnaast is de uitdrukking van het kastelement belangrijk. Zo vormt bijvoorbeeld een sobere houten lambrisering een neutrale achtergrond met een beperkte visuele impact. Een verticale geleiding weerspiegelt de sterk uitgesproken verticale ritmes van de neogotische taal van de kerk. De wand vormt zo een mooi afgewerkt hedendaags meubel dat tegelijkertijd opgaat in zijn historische context. Bij het ontwerpen dient men volgende vragen te stellen. Kan het ontwerp ingaan op het kleurenpalet en de fijne ornamentiek van de bestaande kerk? Welke voorkeur wordt er gegeven naar materiaalkeuze toe? Hoe kan het kastelement een esthetisch geheel vormen met het interieur van de kerk en tegelijk leesbaar blijven als nieuwe toevoeging die een nieuw elan markeert? Een voorafgaande akoestische studie kan meer inzicht scheppen in de akoestische kwaliteiten en zwaktes van de ruimte en bijgevolg randvoorwaarden opleveren voor het ontwerp van de wand. De wand kan bijdragen aan de nood aan geluidsabsorberende oppervlakte in de ruimte.

Dienend volume koor

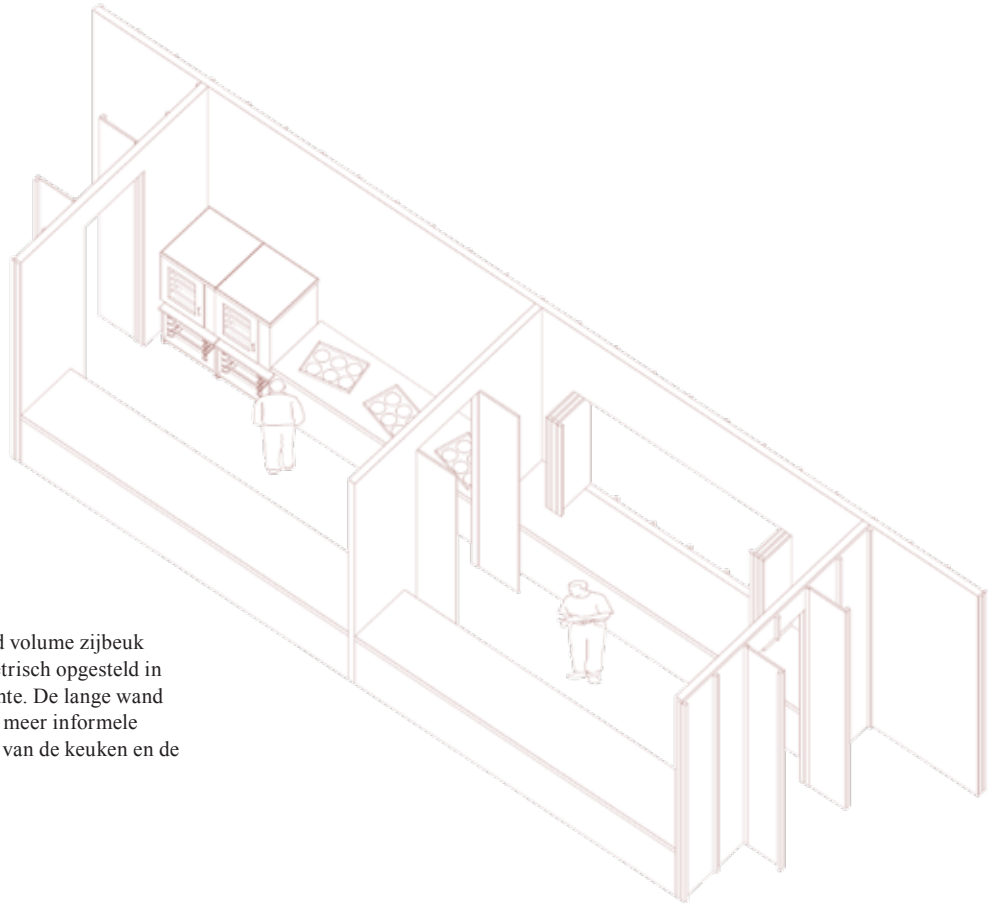
De sacristie bestaat uit drie ruimtes met een verschillende graad van privacy: een sas met kastruimte voor het mismateriaal (kaarsen, gebedsboekjes, folders,...); de eigenlijke sacristie met kast voor de gewaden en een klein altaar; een afgescheiden omkleedhoek voor de pastoor. Naargelang de noden kunnen deze onderdelen gescheiden worden door (schuif-)deuren.

Dienend volume zijbeuk

Een deel van het kastelement is gereserveerd voor een compacte, maar functionele keuken die volledig afgesloten kan worden. De keuken is discreet toegankelijk vanuit de zijbeuk. Deze kan afgesloten worden door middel van een vouwwand. Deze keuken is speciaal ontworpen op maat van kleinere events. Een grote oven om snel een grote hoeveelheid maaltijden op te warmen en een ruim aanrecht met spoelbak zorgen ervoor dat er een hele reeks activiteiten kan doorgaan in de kerk: van recepties tot heuse eetavonden. De vouwdeur die kan openen ter plaatse van de toog wordt onzichtbaar weggewerkt, zodanig dat het verticale ritme niet wordt onderbroken.

Het dienend volume koor is symmetrisch opgebouwd. Het podium, het altaar, de achterwand en het tabernakel vormen een hedendaagse vertaling van een eeuwenoude klassieke opstelling.

Het dienend volume zijbeuk is assymmetrisch opgesteld in de kerkruimte. De lange wand verbergt de meer informele activiteiten van de keuken en de bar.

Fase 1: Zicht op het dienende volume koor, dienend volume zijbeuk en de deurgehelen zijgevel

Voorstel ontwerp poorten naar tuin
(Art. 6&14)

De voorstellen voor de poorten naar de tuin zijn concreet weergegeven in de tekeningen. Niettegenstaande de suggestieve tekeningen, zijn er natuurlijk veel variaties denkbaar. Belangrijk voor de opdrachtgever is om juiste criteria van de zaal op te maken, waarbij de wensen van verenigingen en gemeente duidelijk in kaart worden gebracht. Deze briefing kan dan een goede start zijn om een goed zicht te krijgen op de functie en uitdrukking van de poorten. Net zoals bij de overige ingrepen dient er goed nagedacht te worden over de expressie van deze ingreep. Worden de poorten discreet weggewerkt in de gevel of krijgen deze een explicietere uitdrukking? Worden er langs beide zijden luiken voorzien of volstaat het om aan één zijde de luiken af te sluiten? Wat is de uitdrukking van de poorten in gesloten toestand? Al deze vragen dienen beantwoord te worden alvorens er een precieze ingreep ontworpen kan worden.

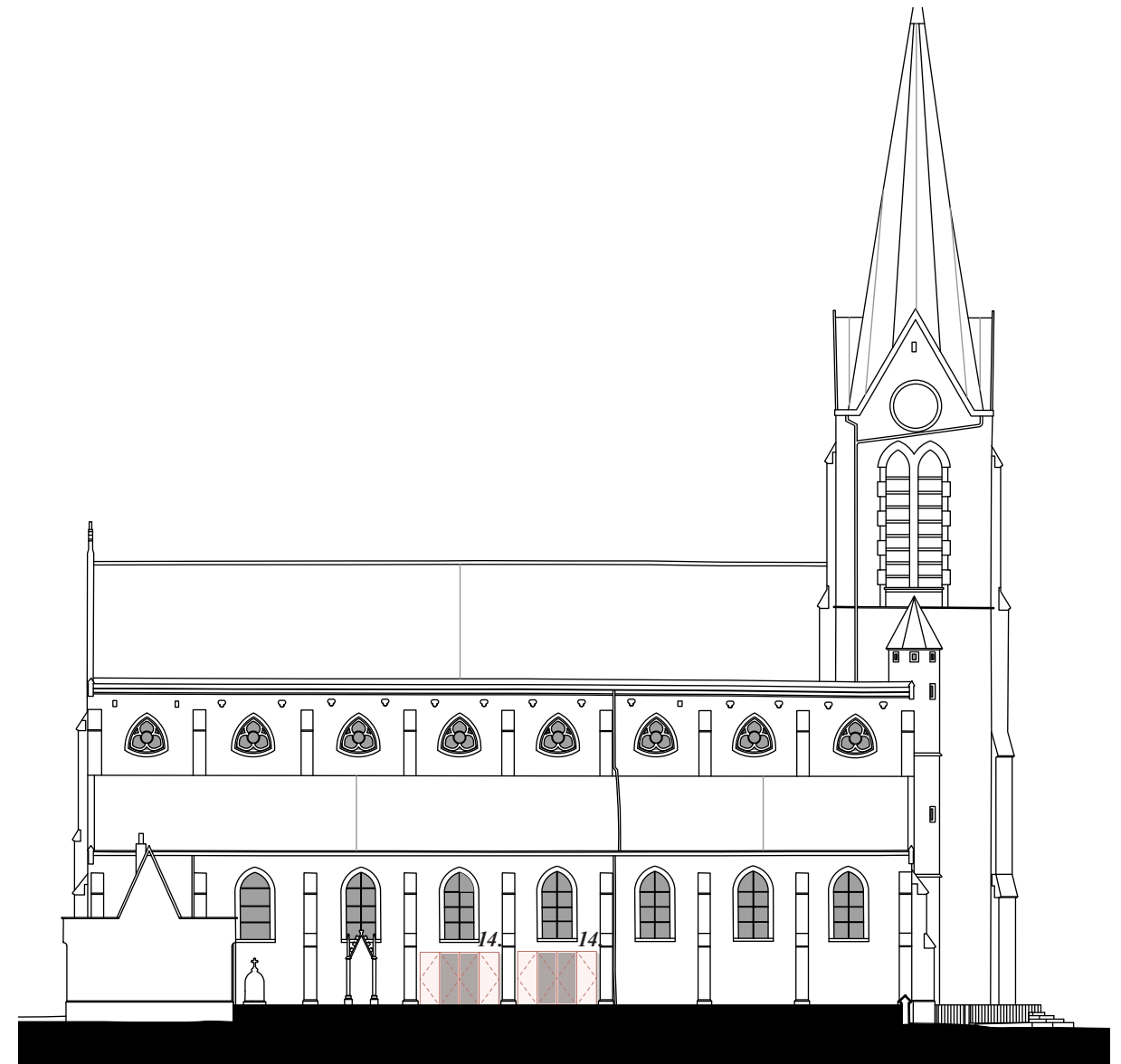
In het huidige voorstel worden de poorten uitgewerkt met luiken, zowel aan de binnen- als buitenzijde. In open toestand wordt de tuin erg voelbaar in de multifunctionele zaal. De poorten kunnen worden opengezet waardoor er een doorgang naar buiten ontstaat. Dit is praktisch bij grotere events, waarbij er gebruik gemaakt kan worden van de tuin. In gesloten toestand wordt de relatie met de tuin niet langer voelbaar. Bij intiemere activiteiten in de multifunctionele zaal of wanneer het licht als storend kan worden ervaren kunnen de poorten afgesloten worden met luiken aan de binnenzijde. Deze kunnen bijvoorbeeld dezelfde uitdrukking krijgen als het flexibel meubelstuk in de multifunctionele zaal. Hierdoor krijgen alle nieuwe ingrepen in de kerk een herkenbare en leesbare uitdrukking. Wanneer de zaal niet gebruikt wordt kunnen ook de luiken aan de buitenzijde worden afgesloten.

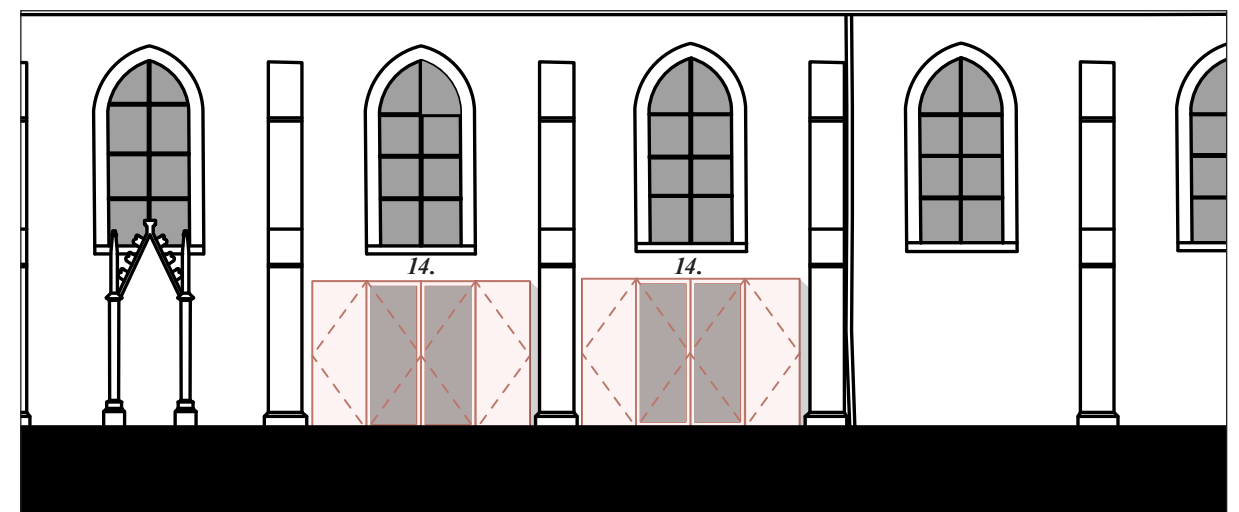
In open toestand: de luiken zwaaien en de multifunctionele zaal is verbonden met de kerktuin. Dit is handig tijdens recepties en grotere events waarbij de buitenruimte van pas komt.

In gesloten toestand: zowel de binnenste als buitenste luiken zijn dicht. De kerktuin dringt zich niet langer op in de ruimte. Dit is nodig voor het beperken van storend lichtinval tijdens intiemere vieringen of wanneer de kerk niet gebruikt wordt.

Zijgevel zuid met nieuwe openingen

Zicht op kastelement

12a: Kastelement afwasruimte
 12b: Kastelement kitchenette en bar
 11: Dienend volume koor

11c: Altaar
 10: Multifunctionele ruimte
 14: Deurgehelen zijgevel

Fase 2

Kerk wordt gemeenschapscentrum

Fase 2 is een meer verregaande transformatie van het kerkgebouw, voortbouwend op fase 1. In deze fase wordt er een verdiepingsvloer ingebracht net boven de bogen tussen schip en zijbeuken en wordt het gebouw geopend naar de omgeving. Op deze manier krijgt de kerk een volledig nieuwe invulling als een volwaardig gemeenschapscentrum. Er ontstaan nu grotere ruimtes op de begane grond en meer intieme plekken onder de gewelven.

Art. 15: Multifunctionele ruimte

De ruimte van het schip blijft volledig vrij. Deze ruimte leent zich door zijn grote lengte bij uitstek tot polyvalent gebruik. Ter plaatse van de zijbeuken voorzien we ingrepen die de ruimte verder opladen, zowel naar gebruik als naar beleving toe.

Art. 16: Tuin in zijbeuk

Door het wegnemen van het dak in de zijbeuk, en het plaatsen van een grote glazen vliesgevel, wordt de zijbeuk een lichtpatio. Het middenschip, dat door de nieuwe verdiepingsvloer zijn bovenlichten verloor, wordt nu rijkelijk zijdelings belicht. De patio zelf kan groen worden ingericht en kan dienen als volwaardige terrasruimte.

16.a Openen zijgevel

We trekken de bestaande raamopeningen in de zijgevel tot beneden door. Hierdoor loopt de tuin in de zijbeuk naadloos over in de naastliggende buitenruimte. De hoge bakstenen massieven vormen mooie verticale elementen. Het samenspel van ritmes tussen zijgevel, glazen vliesgevel en kolommenrij middenschip creëert een boeiend lichtspel.

Art. 17: Dienend volume zijbeuk

De tegenoverliggende zijbeuk wordt functioneel opgeladen. We werken verder op de ingrepen uit fase 1.

17.a: Open bar

17.b: Bar

17.c: Keuken

17.e: Technische ruimte

Zie fase 1

17.d: Berging / dienstingang

Het sluiten van het dienende volume en het voorzien van een bijkomende dienstingang (Art. 9.) kan de functionaliteit van de zijbeuk verder opdrijven.

Art. 18: Verticale circulatie zijbeuk zuid

Deze circulatie vormt de hoofdcirculatie die de torenzaal en de ruimtes op de verdieping ontsluit.

18.a: Zijtoegang

Een extra zijtoegang biedt rechtstreekse toegang tot de verticale trapkoker, wat praktisch is voor kleinere evenementen. De lokalen op de verdieping zijn apart toegankelijk van de grote ruimte op het gelijkvloers. Aan deze zij-ingang kunnen verder praktische zaken gekoppeld worden zoals vestiaires en lockerkasten. Deze toegang dient evenwel zo ontworpen dat ze integraal toegankelijk is (dwz ook voor andersvaliden).

18.b: Vestiaire

De toegang is uitgerust met een vestiaire. Naargelang de wensen kan die uitgewerkt worden als een bediende vestiaire of een voorziening met lockerkasten.

18.c: Lift

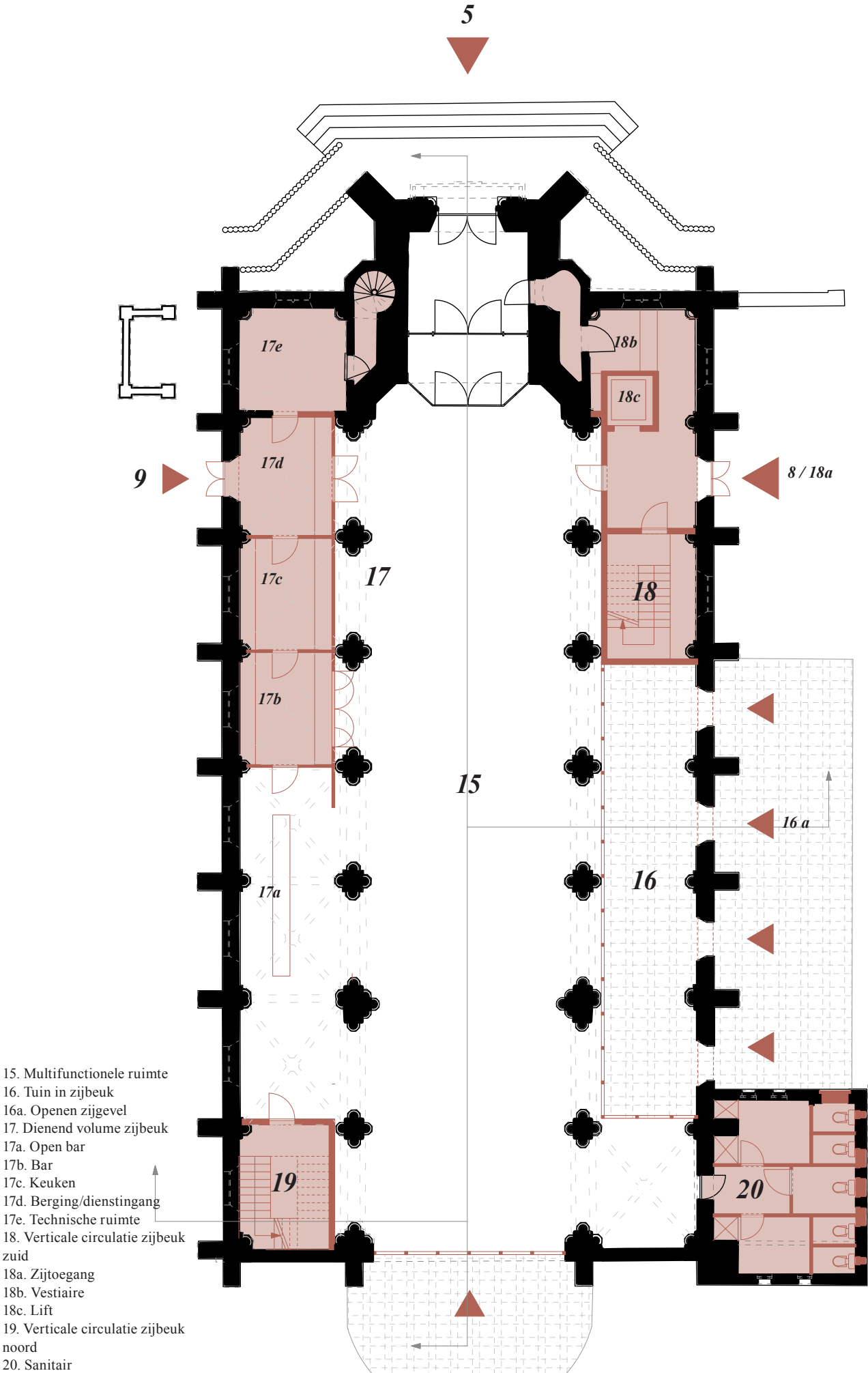
De hoofdcirculatie is uitgerust met een lift die alle toegankelijke niveau's dient te bedienen.

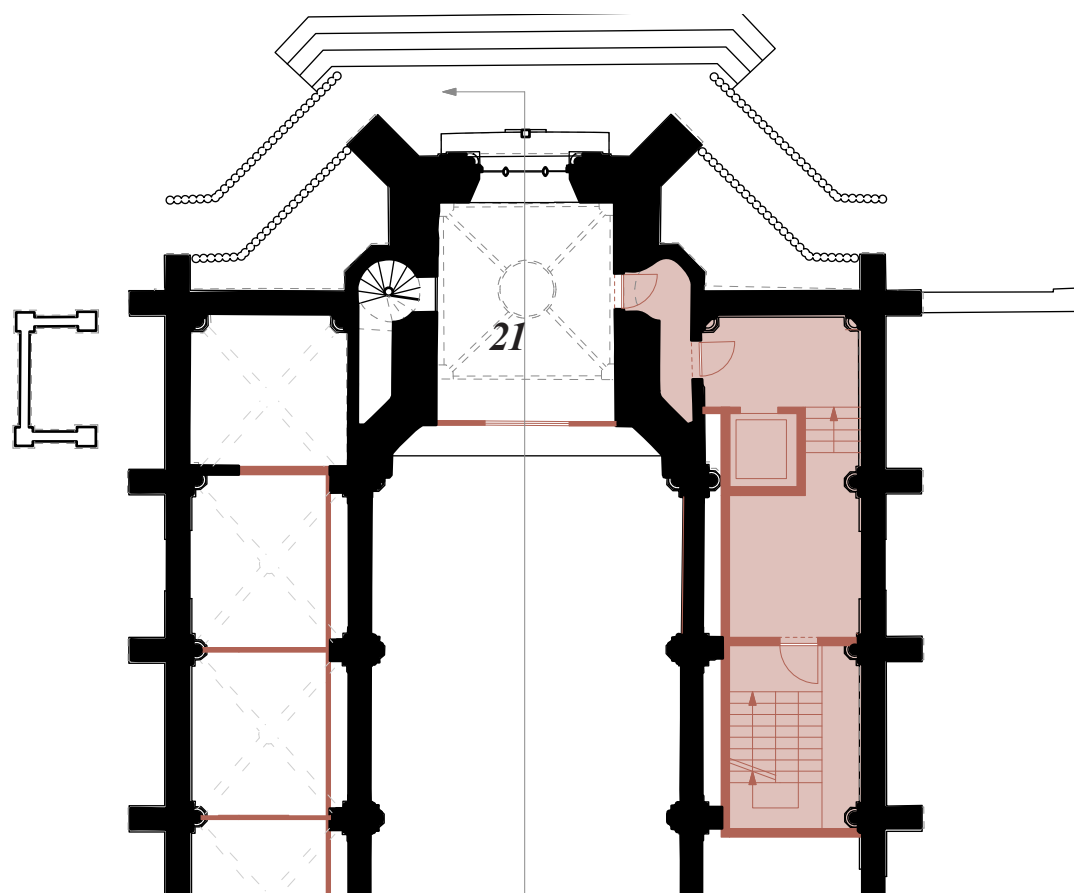
Art. 19: Verticale circulatie zijbeuk noord

Deze tweede circulatie is noodzakelijk voor de brandveiligheid. In een publiek gebouw dient men langs minimum twee zijden te kunnen vluchten. Naargelang de uitwerking van het project kan deze trapkoker een eerder utilitair karakter krijgen, dus eerder voor logistieke bewegingen en veiligheid, of ze kan werkelijk uitgroeien tot een volwaardige publiekscirculatie.

Art. 20: Sanitair

Zie fase 1

Art. 21: Torenruimte

Het zaaltje in de toren is een bijzondere plek die kan gebruikt worden voor bijeenkomsten in kleine groep. De ruimte kan echter ook een meer dienende rol vervullen, bijvoorbeeld als archiefruimte. De torenkamer is bereikbaar via de trap en de lift in noordelijke zijbeuk.

We creëren op de nieuwe verdieping onder de gewelven een reeks van ruimtes van verschillende groottes. Dit zijn vrije ruimtes die polyvalent inzetbaar zijn.

Art. 22a: Foyerruimte

Een eerste ruimte die aan de trapcirculatie grenst is twee beuken lang. De ruimte leent zich tot activiteiten voor kleine groepen. Gezien de positie van de ruimte leent ze zich ook uitstekend tot toegangsruimte of foyerruimte bij activiteiten in de kleine zaal.

Art. 22b: Multifunctionele kleine zaal

Deze ruimte is dubbel zo groot en meet 4 beuken lang. Het is een volwaardige zaal. Door het openen van de achtergevel ontstaat er een mooi zicht op de achtergelegen tuin en groenzone.

Art. 23: Dienende middenzone

Een dienend middenvolume van één beuk diep zorgt voor tegelijk de scheiding als de doorgang tussen de twee voornoemde ruimtes. Ze bevat bovendien de noodzakelijke dienende ruimtes.

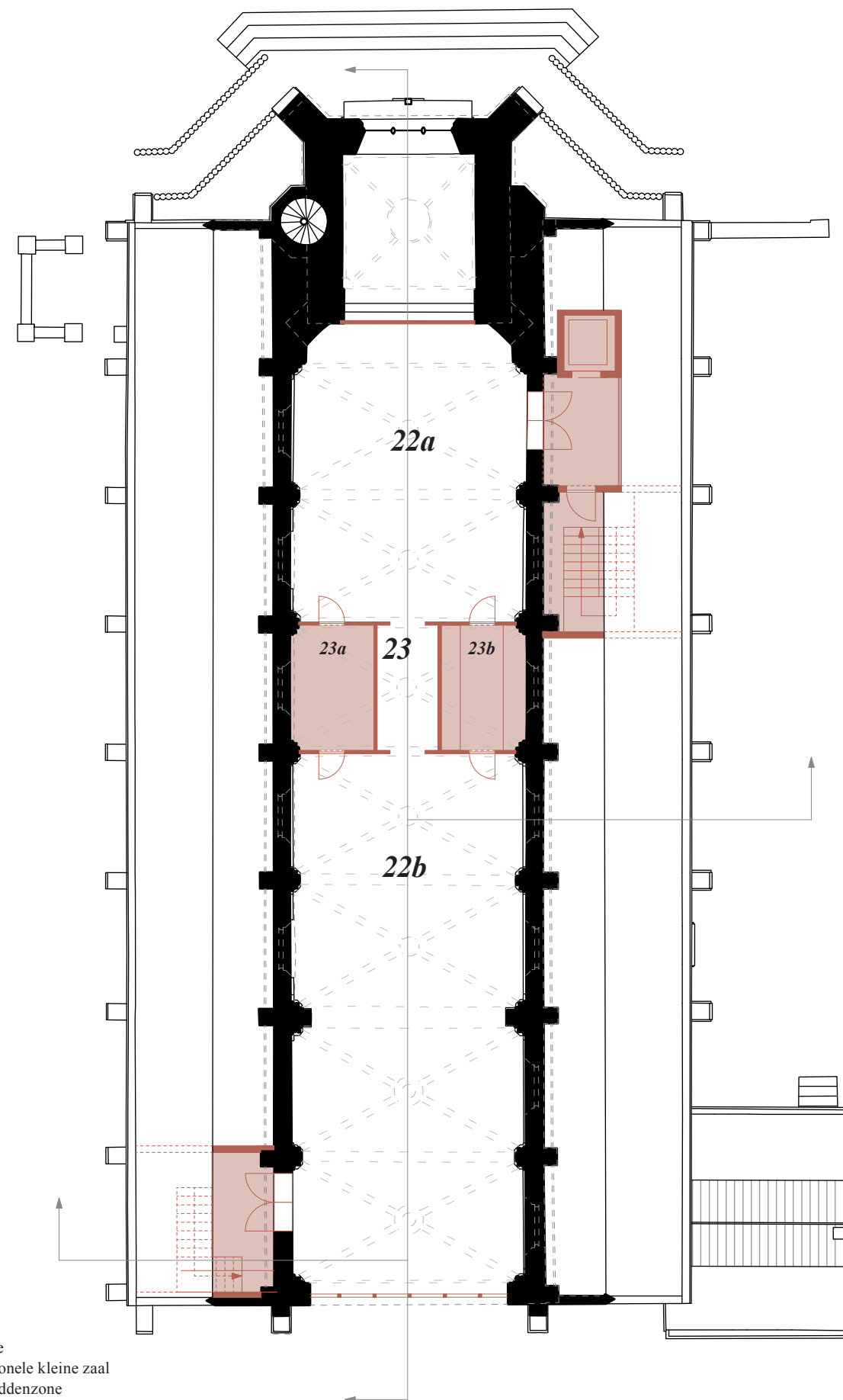
23a: Berging

Door de twee deuren aan weerszijden bedient deze bergruimte zowel de foyerruimte als de kleine zaal. De grootte van de ruimte dient afgestemd te worden op de te verwachten activiteiten. Eventueel bijkomende bergruimte kan gegenereerd worden ter hoogte van de zijbeuken boven de gewelven.

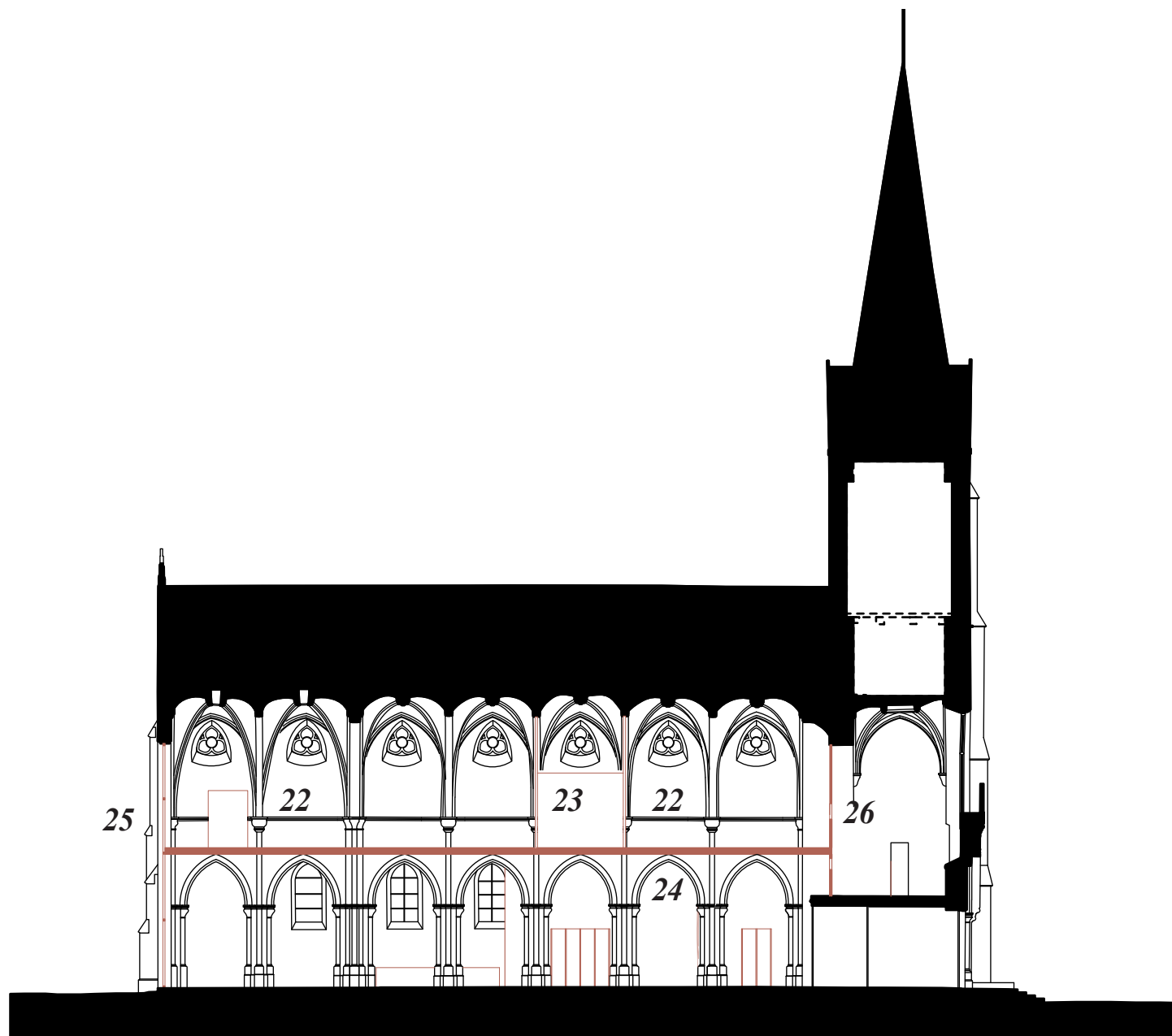
23b: Keuken

Ook deze keuken is met twee deuren aan weerszijden verbonden met zowel foyerruimte als kleine zaal.

In samenspraak met de brandweer dient onderzocht te worden wat de maximum capaciteit is van deze ruimtes, en wat de voorwaarden zijn voor deze twee vluchtwegen.

- 21. Torenruimte
- 22a. Foyerruimte
- 22b. Multifunctionele kleine zaal
- 23. Dienende middenzone
- 23a. Berging
- 23b. Keuken

Art. 24: Verdiepingsvloer

Een verdiepingsvloer beïnvloedt het karakter van de kerkruimte fundamenteel. Daarom moet bij het ontwerp ervan de kenmerkende vorm en ruimtelijkheid van het kerkgebouw zo veel mogelijk zichtbaar gehouden worden. We stellen voor de nieuwe verdiepingsvloer zo te positioneren dat de bogen tussen schip en zijbeuken integraal zichtbaar blijven.

Art. 25: Glazen buitenwand

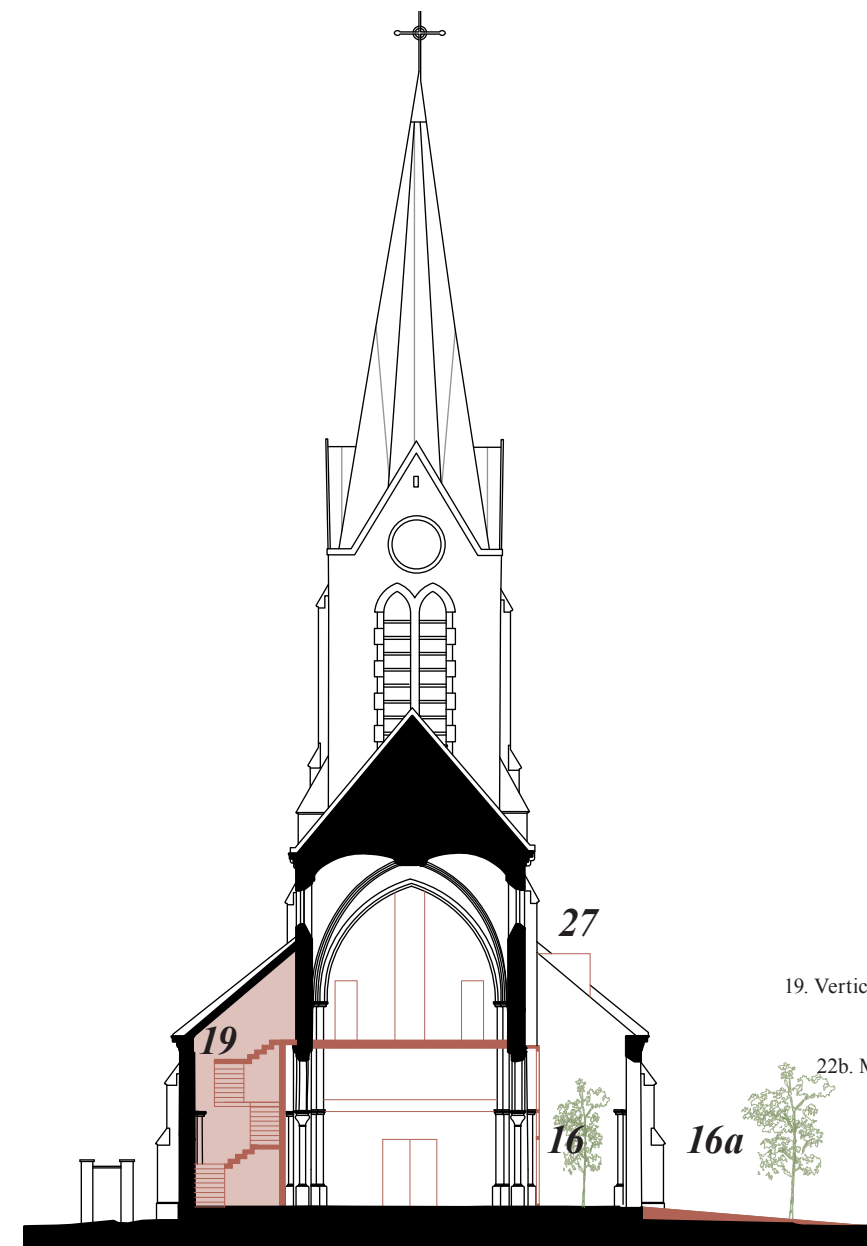
Momenteel is de achtergevel van een bedenkelijke architecturale kwaliteit. Langs de buitenzijde ziet ze er uit als een wachtgevel bekleed met leien. Het openen van deze gevel creëert een nieuwe bijzondere relatie tussen binnen en buiten, zowel op het gelijkvloers als op de verdieping. Dit zowel op de begane grond als op de verdieping. Bijzondere aandacht dient te gaan naar de vorm van de opening en de vormgeving van het raamgeheel. Ook hier verdient de aanpak met de boogconstructies bijzondere aandacht.

Art. 26: Doorzichten

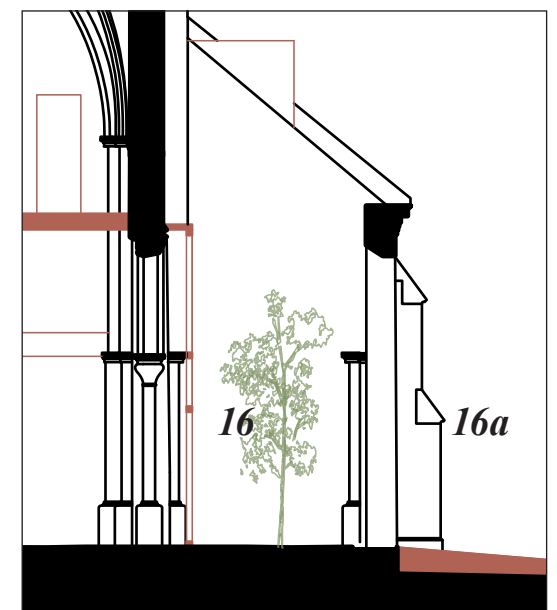
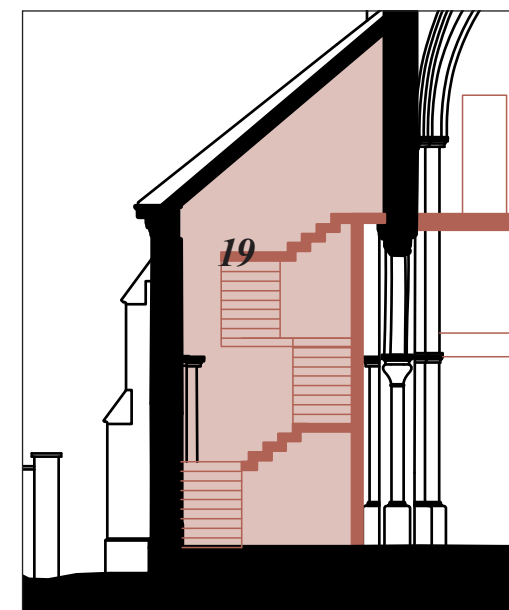
De bovenverdieping en de torenzaal liggen niet op dezelfde hoogte. Een dwarse wand scheidt deze ruimtes onderling. Ramen in deze wand kunnen bijzondere zichten creëren, waarbij men vanaf de ene ruimte verrassend kan uitkijken op een lager gelegen andere ruimte.

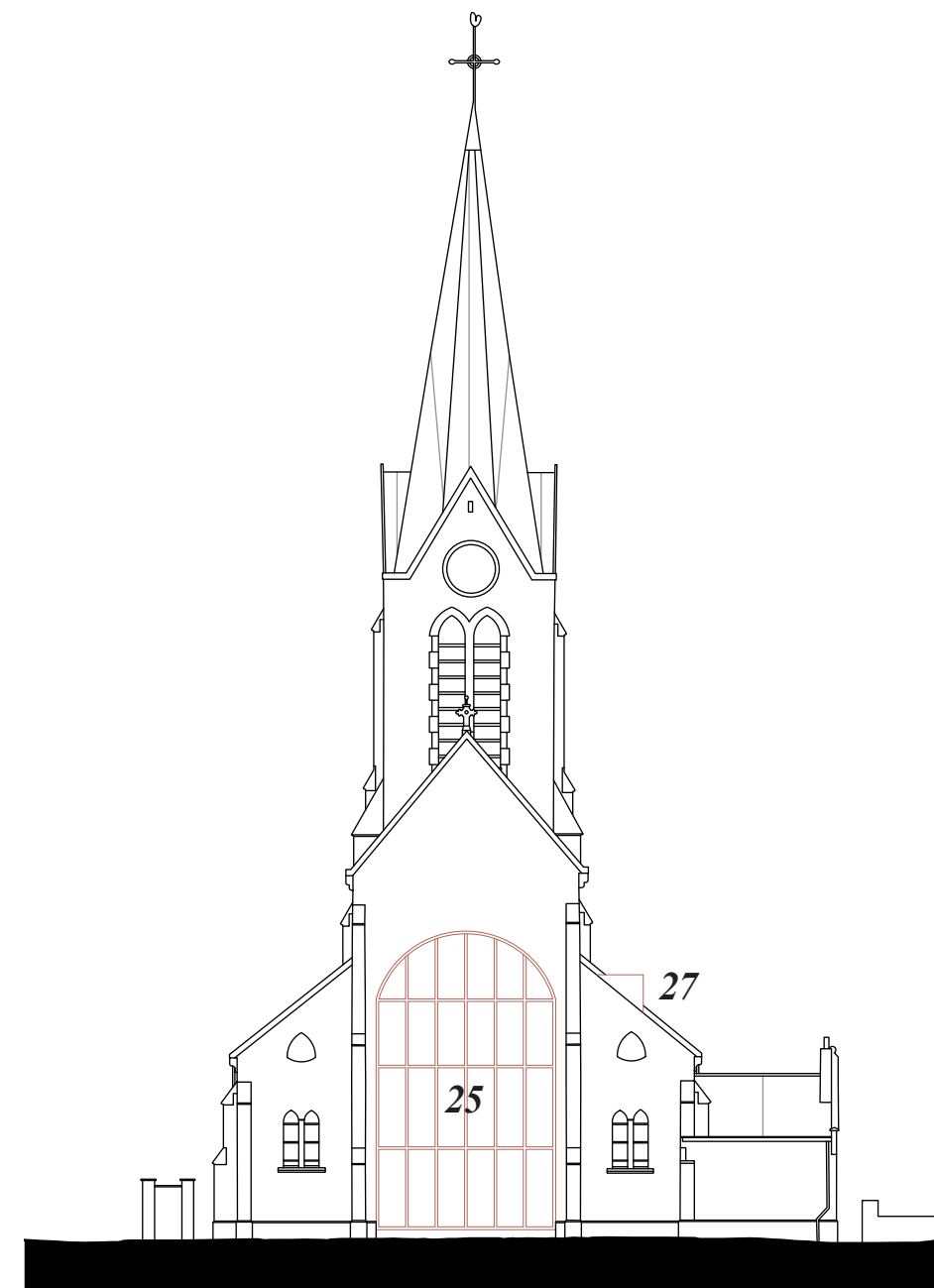
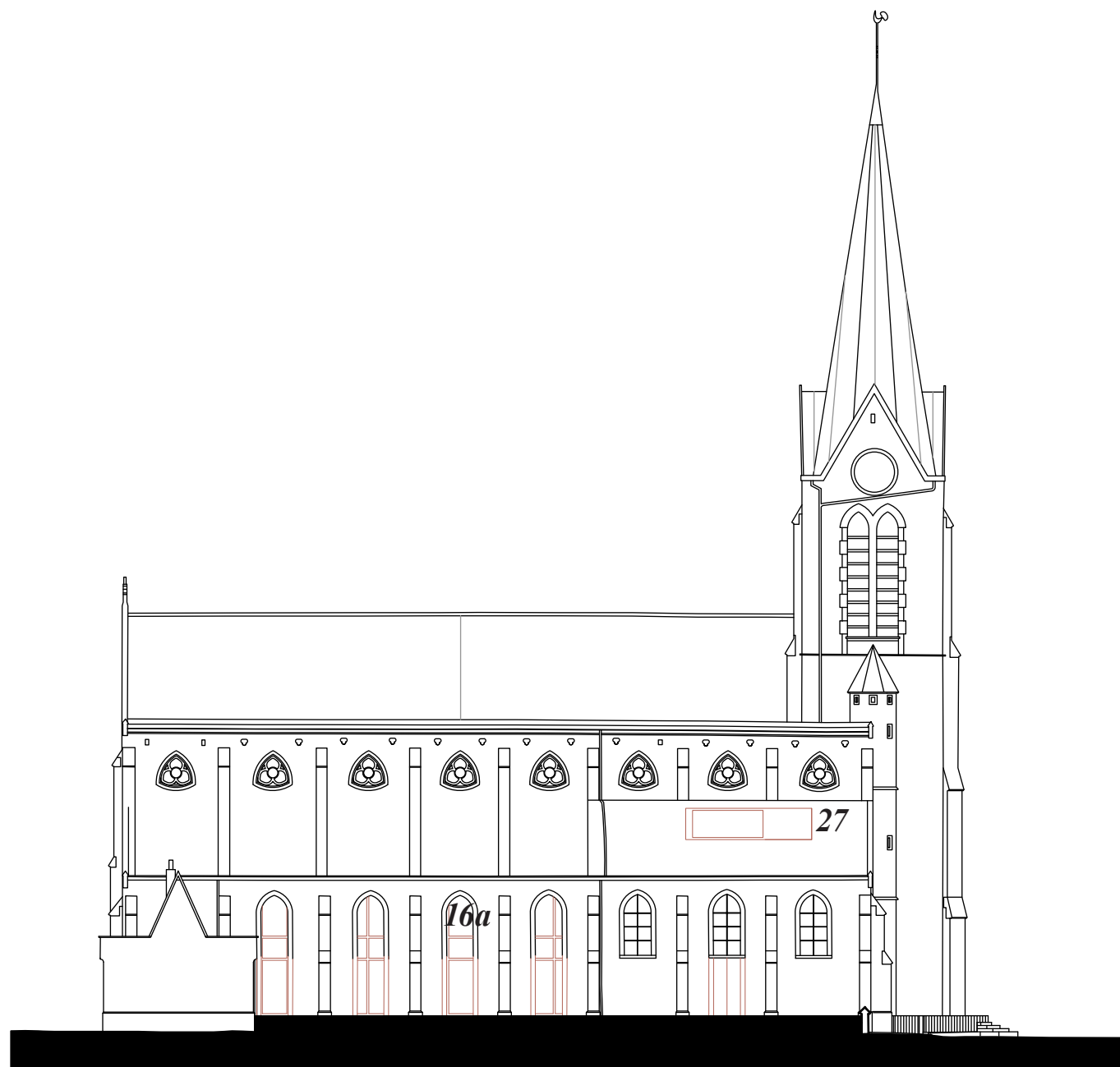
Art. 27: Nieuwe dakkapel

De integratie van de verticale circulaties vraagt een minutieus ontwerp. De opgave ligt er in om zoveel mogelijk binnen het kenmerkend dakprofiel te werken. De trappartijen dienen zo te worden ontworpen dat ze geïntegreerd kunnen worden onder het bestaande dak. Dit zal waarschijnlijk niet lukken ter hoogte van de lift. Hier zou de vormgeving van een dakkapel de nodige hoogte kunnen creëren om de uitloopruimte van de lift in te integreren.

- 16. Tuin in zijbeuk
- 16a. Openen zijgevel
- 19. Verticale circulatie zijbeuk noord
- 21. Torenruimte
- 22a. Foyerruimte
- 22b. Multifunctionele kleine zaal
- 23. Dienende middenzone
- 24. Verdiepingsvloer
- 25. Glazen buitenwand
- 26. Doorzichten
- 27. Nieuwe dakkapel

- 16. Tuin in zijbeuk
- 16a. Openen zijgevel
- 19. Verticale circulatie zijbeuk noord
- 21. Torenruimte
- 22a. Foyerruimte
- 22b. Multifunctionele kleine zaal
- 23. Dienende middenzone
- 24. Verdiepingsvloer
- 25. Glazen buitenwand
- 26. Doorzichten
- 27. Nieuwe dakkapel

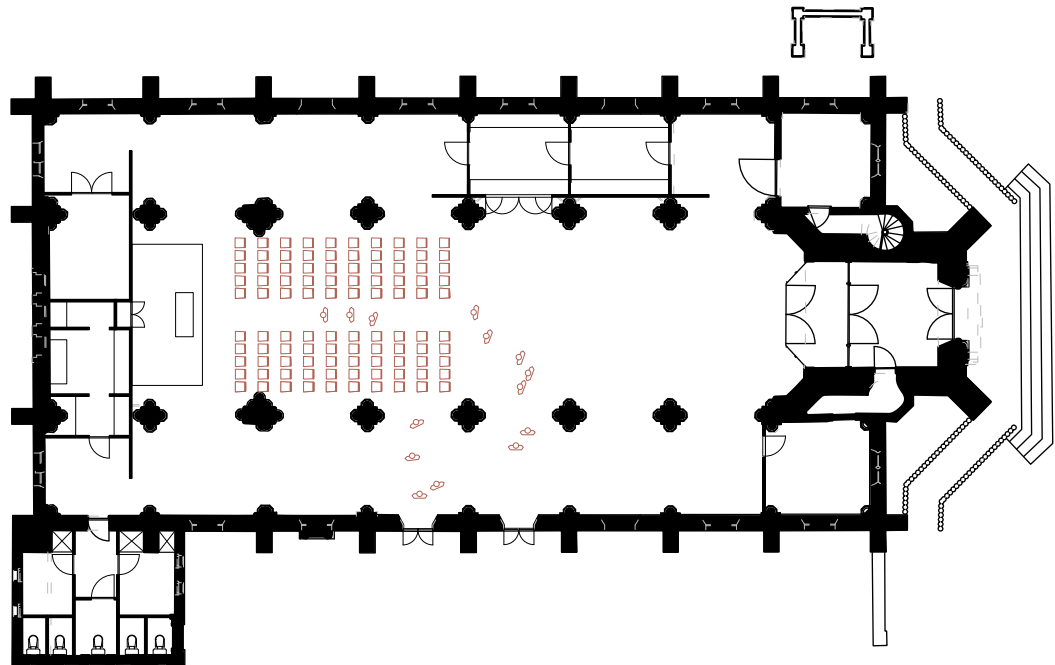
Fase 2: Zicht op de patiotuin in de zijbeuk

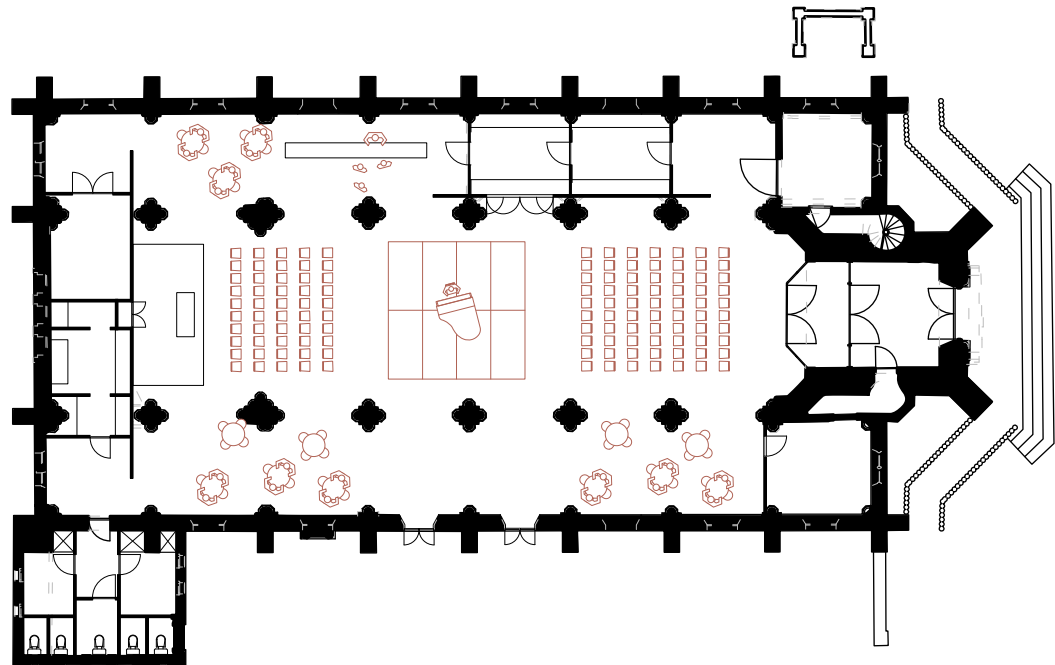
Fase 2: Zicht op de zaal in het schip

Flexibiliteit fase 1: taferelen

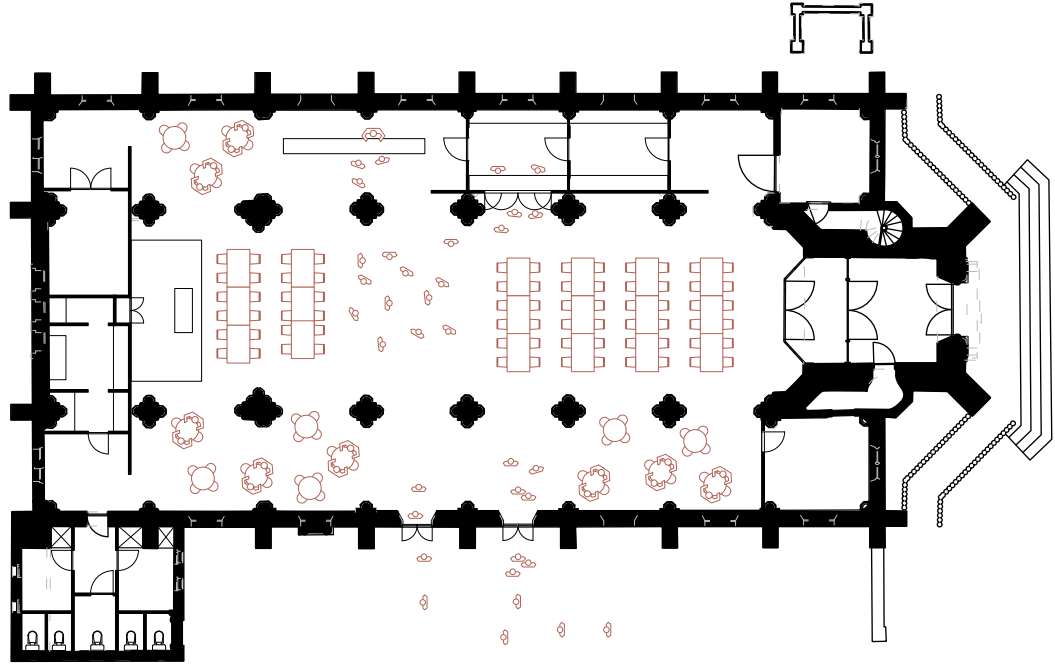
Liturgische dienst
~ 80 personen

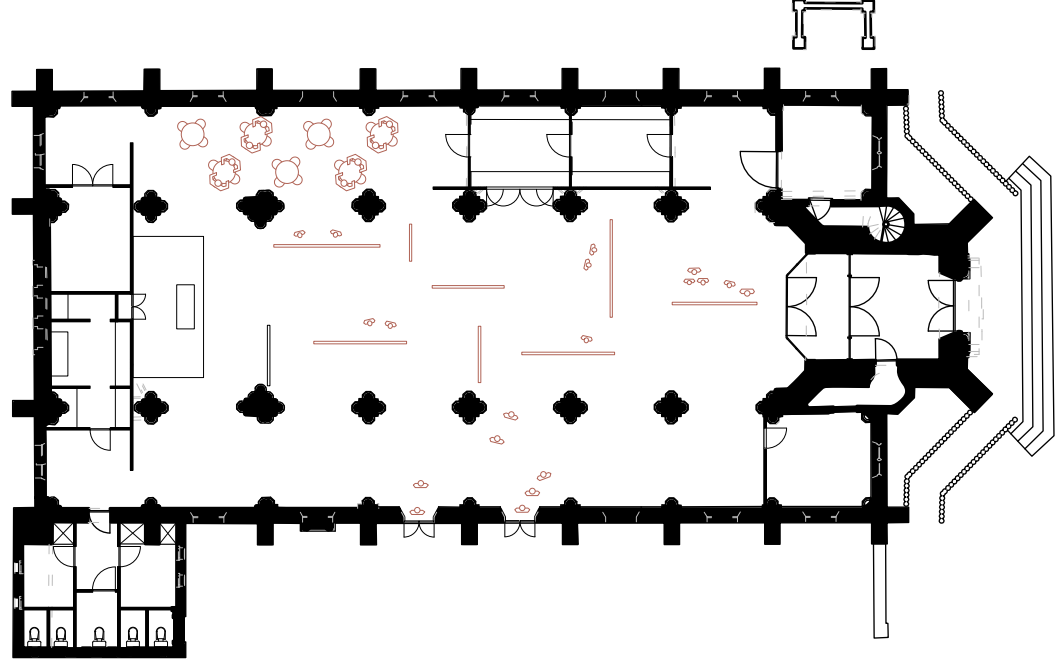
Concert
~ 172 personen

Eetfestijn, verenigingsfeest, ...
~ 128 personen

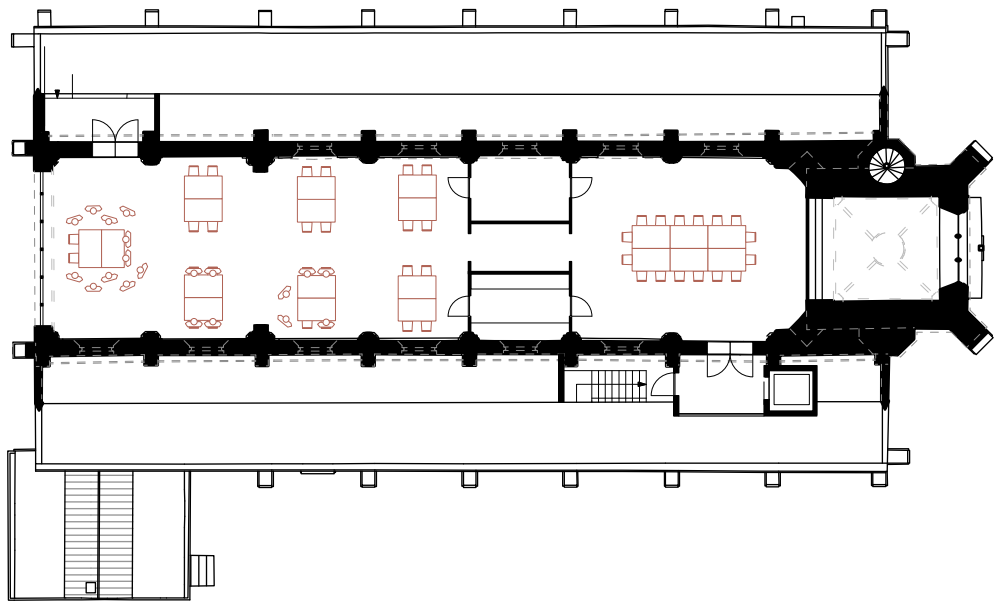

Tentoonstelling

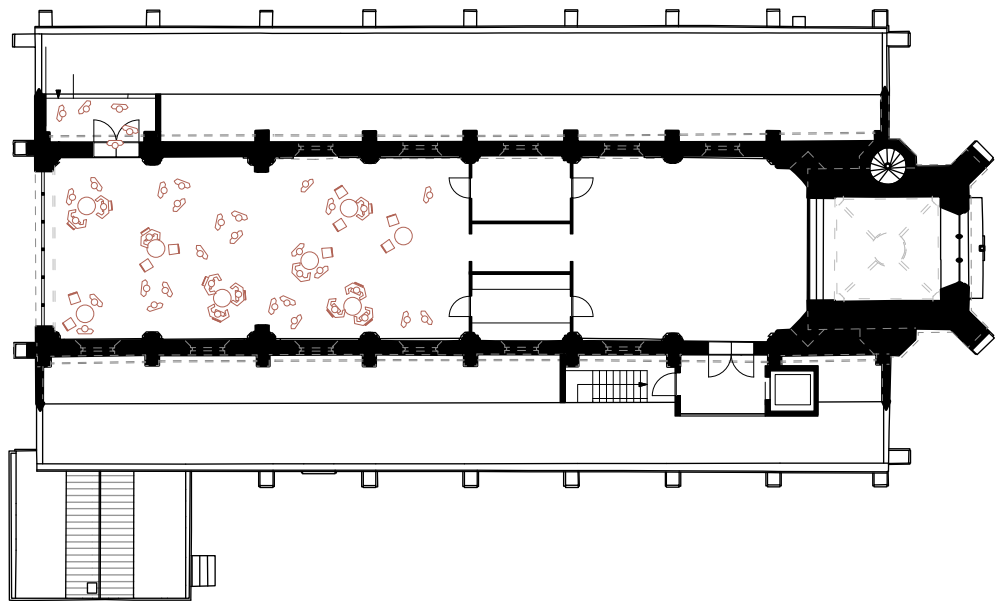

Flexibiliteit fase 2: taferelen

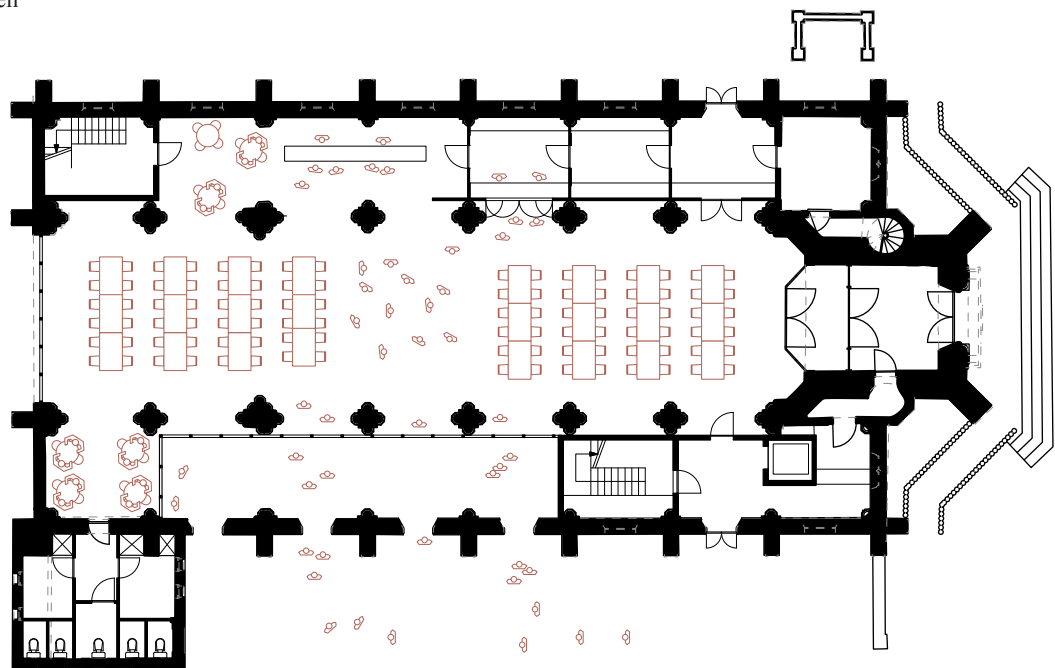
Workshopruimte / vergaderruimte
~ 28 personen / ~ 16 personen

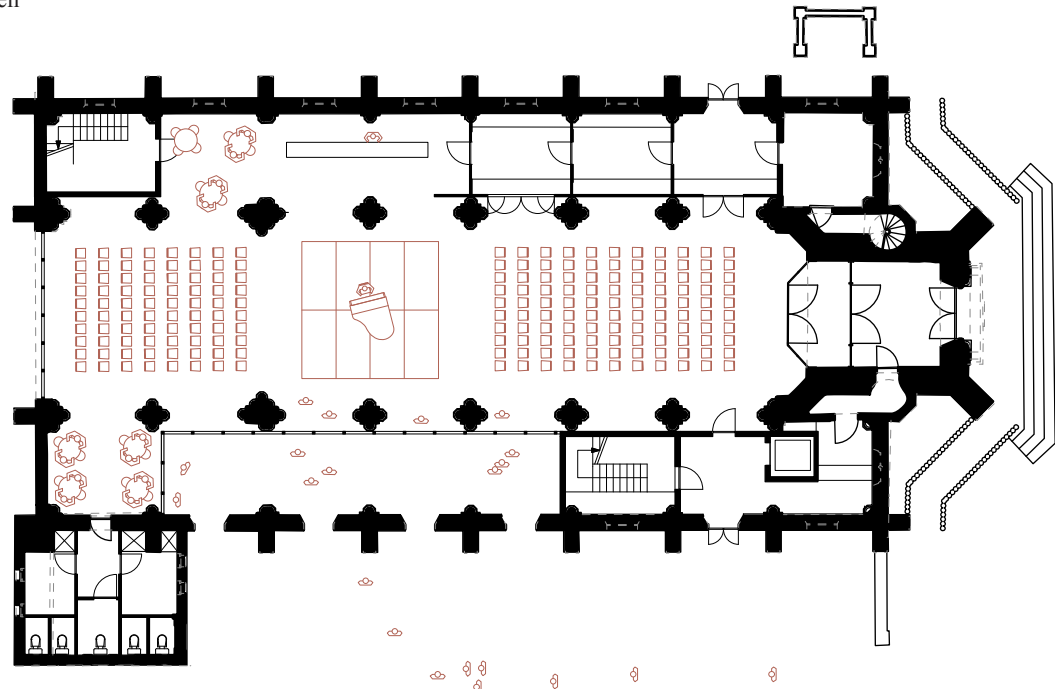
Receptie
~ 100 personen

Feest/voorstelling
~ 124 personen

Concert
~ 190 personen

4. Referenties
Gebruik polyvalente zaal

Theater

Concert

Markt / Tentoonstelling

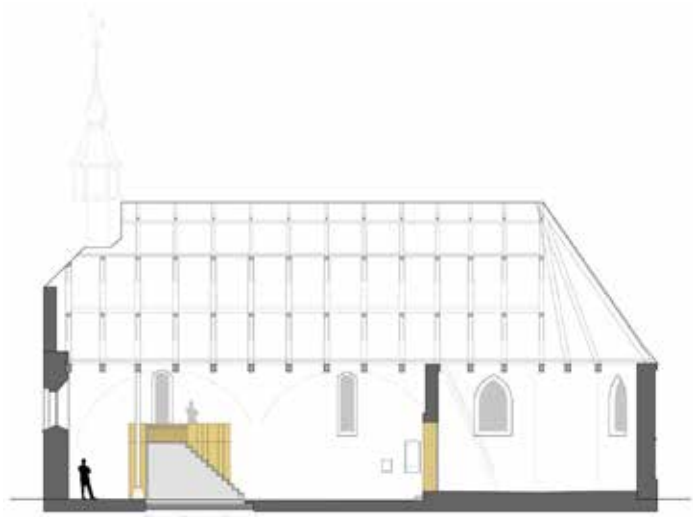
Feest

Afbeeldingen:
1. Amuz Augustinus muziekcentrum Antwerpen.
Bron: <http://crkc.be/amuz-augustinus-muziekcentrum>
2. Ligconcert in Regenboogkerk Hilversum.
Bron: <http://www.ligconcert.nl/>
3. Brocante markt in Laurenskerk Rotterdam, Wim Quist, 1981.
Bron: <https://rotterdam.info/agenda/brocante-fair/>
4. Kulturkirche Altona Hamburg.
Bron: <https://www.fiylo.de/location-hamburg/kulturkirche-altona-2251/>

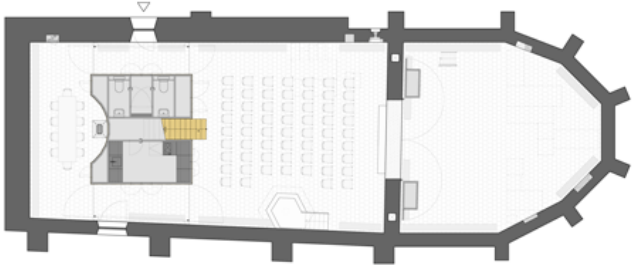
Referenties
Nieuw volume in de kerk

Nieuw volume binnen bestaande
kerkmuren

2

3

4

5

Referenties
Nieuw volume in de kerk

¹
Nieuw volume binnen bestaande
kerkmuren
Gesloten

Kerk klein Wetsinge, Jelle de Jong architecten, 2015.
Bron: <http://www.gebouwvanhetjaar.nl/entry/klein-wetsinge-baken-van-de-toekomst/>

²

Open

Referenties
Poorten in de kerkwand

1
Poorten in kerkwand

2

3

4

5

Links:
1. Herbestemming kerk Anzegem, Graux Baeyens architecten ism Tom Vanhee, 2020
Bron: <https://www.graux-baeyens.be/inprogress.php?soort=inprogress&soortdetail=&id=anzegem>
2. Herbestemming van de Predigerkirche te Zurich, Menzi Burgler, 2014.
Bron: <https://menzi-burgler-architekten.divisare.pro/projects/330906-conversion-of-the-predigerchor-zentralbibliothek-zurich>
3. Tate modern, Herzog & De Meuron, 2012
4+5. Dorpshuis de Trapkes Sprundel, 2014.
Bron: <http://www.beleefsprundel.nl/dorpshuis/>

Referenties
Poorten

1.
Discrete poorten

2.

3.

4.

1. Casa Claudio, Atelier Torre Irene Giubbini, 2016.
Bron: <https://divisare.com/projects/315424-atelier-torre-irene-giubbini-roberto-roncoroni-casa-claudio>
2. Memorial du Camp de Rivesaltes in Salses-le-Chateau, Rudy Ricciotti, 2015.
Bron: <https://divisare.com/projects/312971-rudy-ricciotti-passelac-roques-architectes-kevin-dolmaire-olivier-amsellem-memorial-du-camp-de-rivesaltes-salses-le-chateau-france>
3+4. Tuinberging en werkruimte, Carl-Viggo Holmebakk, Oslo, 1995.
Bron: <https://divisare.com/projects/331354-carl-viggo-holmebakk-jiri-havran-garden-shed-and-workshop>

Referenties
Poorten

1.

Opvallende poorten

2.

3.

4.

Afbeeldingen:
1. Bundner Museum, Chur, Barozzi Veiga, 2016.
Bron: <https://divisare.com/projects/346356-barozzi-veiga-marcela-grassi-bundner-museum>
2. Rehabilitation of the old chapel, Manuel Fernandez, 2012.
Bron: <https://divisare.com/projects/330853-manuel-fernandez-ramirez-hector-fernandez-elorza-montse-zamorano-rehabilitation-of-the-old-chapel>
3. Khan al-Wakala Caravanserai, New Landscapes, Nablus, 2012.
Bron: <https://divisare.com/projects/322066-new-landscapes-davide-pagliarini-khan-al-wakalah>
4. MP HOUSE IN SESMA, ALCOLEA + TÁRRAGO ARQUITECTOS, 2012.
Bron: <https://divisare.com/projects/245726-alcolea-tarrago-arquitectos-inaki-bergera-mp-house-in-sesma>

Referenties
Tuin

1
Tuin

2

3

Links en rechts:
PC Caritas - architecten de vylder vinck taillieu.
Bron: <https://www.archdaily.com/871034/pc-caritas-architecten-de-vylder-vinck-taillieu/>

Referenties
Ruimte onder gewelven

¹
Ruimte onder gewelven

Referenties
Ruimte inbouwen

1
Ruimte inbouwen

2

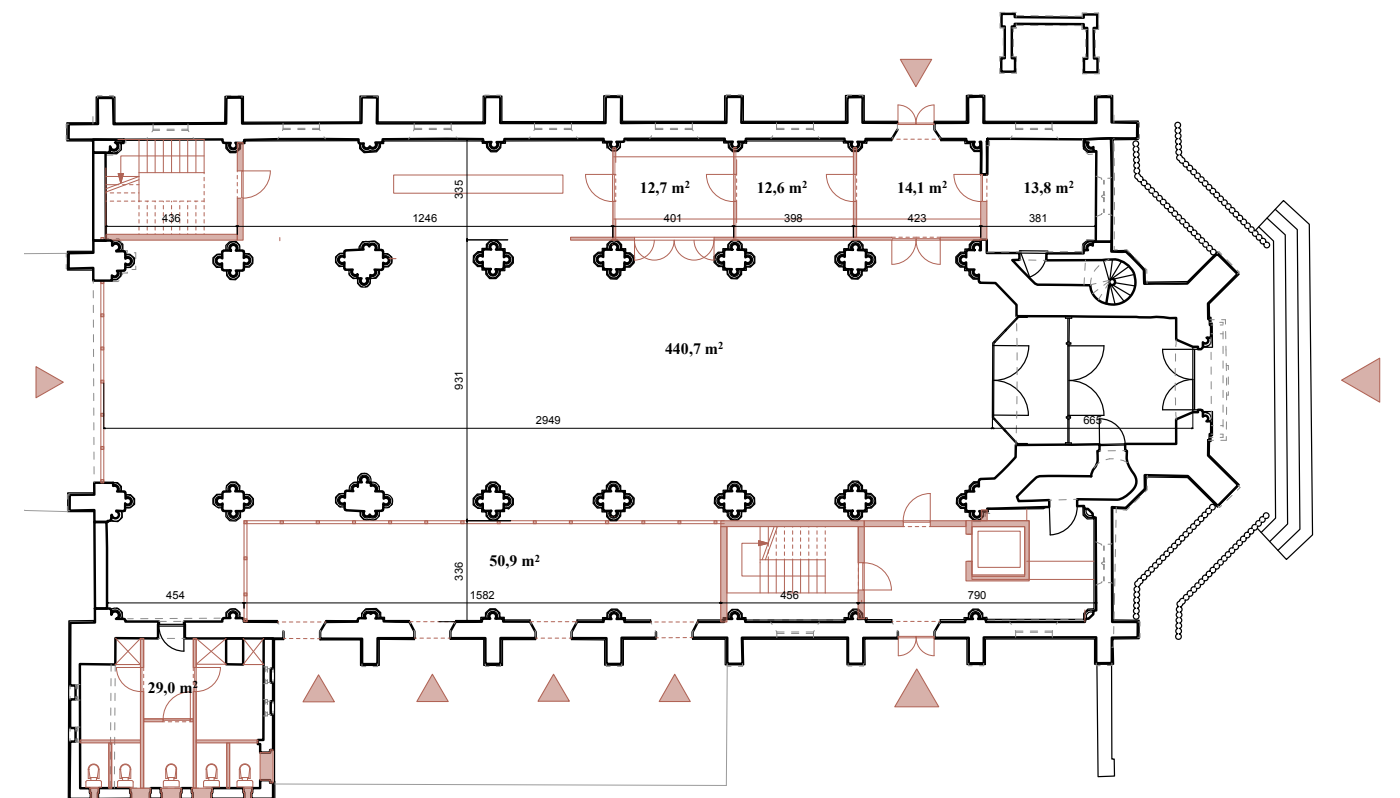
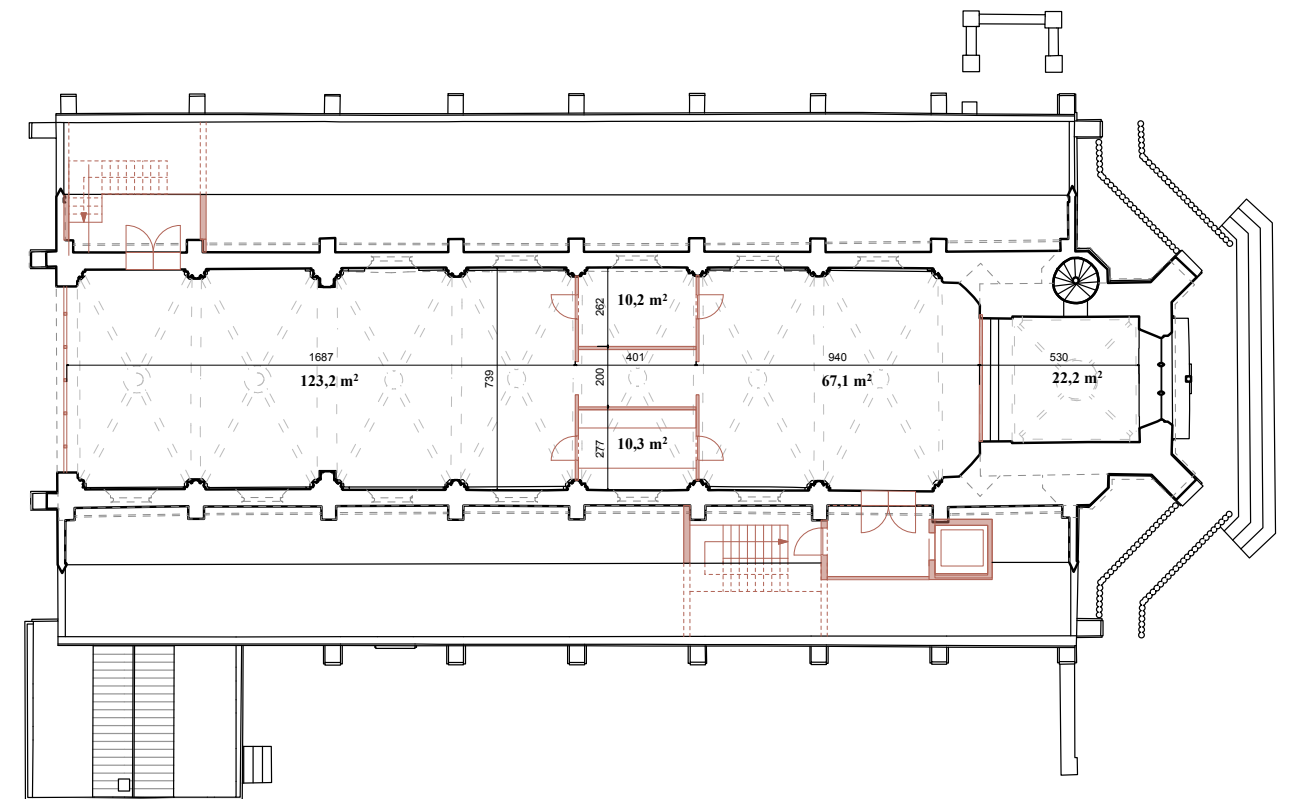

3

Afbeeldingen:
1. Leonarduskerk Helmond, SATIJNplus architecten, 2007.
Bron: <https://www.herbestemming.nu/projecten/gezondheidscentrum-h-leonarduskerk-helmond>
2. Grote kerk Veere.
Bron: http://eusebius.nl/veere_grote_kerk
3. Kapel de Zande in Ruislede, Hootmans Architectuurbureau, 2015.
Bron: <http://www.hootsmans.com>

5. Oppervlaktes en maten

Grote zaal	= 440,7 m ²
Bar	= 12,7 m ²
Keuken	= 12,6 m ²
Berging	= 14,1 m ²
Stookruimte	= 13,8 m ²
Sanitair	= 29,0 m ²
Tuin in zijbeuk	= 50,9 m ²
Torenruimte	= 22,2 m ²
Multifunctionele kleine zaal	= 123,2 m ²
Multifunctionele foyerruimte	= 67,1 m ²
Berging 1e verdieping	= 10,2 m ²
Keuken 1e verdieping	= 10,3 m ²
Breedte hoofdbeuk	= 9,31 m
Breedte zijbeuk	= 3,35 m
Lengte grote zaal	= 29,49 m

COLOFON

Begeleid haalbaarheidsonderzoek voor herbestemming voor de parochiekerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen, Peizegem

In opdracht van:

Kerkbestuur van de kerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen

Leidend ambtenaar: Lucia De Ridder

Nieuwbaan 71

1785 Merchtem (Peizegem)

(contactpersoon: lucia_deridder@hotmail.com)

Projectbegeleiding:

Projectbureau Herbestemming Kerken

Niek de Roo

Paviljoenstraat 9

1030 Brussel

E: projectbureau@herbestemmingkerken.be

Het projectbureau 'Herbestemming Kerken' is een initiatief van:

- **De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands beleid en Onroerend Erfgoed.**
- **De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.**
- **De Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSg), mede-optredend namens het Kenniscentrum Vlaamse Steden en Vlinters (Koepel Vlaamse Streekontwikkelingsorganisaties)**
- **Het Team Vlaamse Bouwmeester van het Departement Kancelarij en Bestuur**
- **Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur**

Het Projectbureau werkt nauw samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur - Team Gesubsidieerde infrastructuur van de Departement Kancelarij en Bestuur.

Dit begeleid haalbaarheidsonderzoek werd mede financieel mogelijk gemaakt door een subsidie van 30% in toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst van 20 december 2013.

Ontwerpbureau

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma

i.s.m. Sven Sterken KU Leuven

Util Struktuurstudies

Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53

1080 Brussel

E: tom.thys@studiothysvermeulen.be

ontwerp: Sofie Beyen, Andriy Bruyninckx, Nicole Fröhlich, Ine Huybreghs, Sven Sterken, Tom Thys

Datum: januari 2019

Alle tekeningen zijn indicatief; de maatvoering is onder voorbehoud en gebaseerd op de gegevens en plannen die aangereikt werden door de opdrachtgever.

Alle foto's zijn gemaakt door TV Studio Thys Vermeulen-Studio Roma tenzij andere bronvermelding.

TV Studio Thys Vermeulen

Studio Roma

i.s.m.

Sven Sterken KU Leuven

Util Strukturstudies

Henk Pijpaert Engineering

Haalbaarheidsonderzoek herbestemming
Parochiekerk OLV Onbevlekt Ontvangen Peizegem

Deel 3
Raming
15.05.2019

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma
i.s.m. Sven Sterken KU Leuven
Util Struktuurstudies
Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53
1080 Brussel
België

T +32 (0)219 07 63
E tom.thys@studiothysvermeulen.be
BTW BE 0871 029 415

Raming herbestemming van de OLV Onbevlekt Ontvangen te Peizegem: FASE 1
Concluderend model

Artikel	Omschrijving	Meetcode	Hoeveelheid	Eenheidsprijs	Totaalprijs
0	Vorbereidende werken voor de herbestemming				€ 12.470
0.1	Werfinrichting, organisatie en coördinatie	GP	7%	€ 178.139	€ 12.470
1	Herbestemming: bouwkundige werken				€ 105.425
1.1	Multifunctionele ruimte				
	Geen bouwkundige werken voorzien in deze fase				
1.2	Dienend volume koor				€ 34.273
1.2.1	Wanden deels met houten bekleding	m2	103	€ 200	€ 20.555
1.2.2	Plafond	m2	32	€ 150	€ 4.868
1.2.3	Enkele binnendeuren	stuk	1	€ 500	€ 500
1.2.4	Dubbele binnendeuren	stuk	1	€ 850	€ 850
1.2.5	Nieuw altaarpodium	budget			€ 7.500
1.3	Dienend volume noordelijke zijbeuk				€ 17.924
1.3.1	Wanden deels met houten bekleding	m2	40	€ 200	€ 7.994
1.3.2	Plafond	m2	26	€ 150	€ 3.866
1.3.3	Enkele binnendeuren	stuk	3	€ 500	€ 1.500
1.3.4	Opengaande panelen	m2	7	€ 650	€ 4.565
1.4	Herinrichting sacristie naar sanitair				€ 24.569
1.4.1	Dicht metselen raamopeningen	m3	2	€ 1.500	€ 3.618
1.4.2	Nieuwe vloeren, uitbreken bestaande inbegrepen	m2	29	€ 250	€ 7.148
1.4.3	Nieuwe lichte wanden en tegels	m2	23	€ 200	€ 4.553
1.4.4	Scheidingswanden sanitair	budget		€ 3.000	€ 3.000
1.4.5	Enkele binnendeuren	stuk	3	€ 500	€ 1.500
1.4.6	Binnendeuren sanitair	stuk	4	€ 450	€ 1.800
1.4.7	Schilderwerken	m2	118	€ 25	€ 2.951
1.5	Herinrichting doopkapel naar bergruimte				€ 3.506
1.5.1	Afbraak hekwerk	budget		€ 200	€ 200
1.5.2	Wanden	m2	14	€ 200	€ 2.806
1.5.3	Enkele binnendeur	stuk	1	€ 500	€ 500
1.6	Openen zijgevel				€ 23.653
1.6.1	Nieuwe gevelopeningen	m3	5	€ 1.200	€ 5.453
	realisatie nieuwe openingne in baksteenparement				
1.6.2	Luiken aan binnenkant	m2	7	€ 700	€ 4.900
1.6.3	Poorten aan buitenkant	m2	14	€ 950	€ 13.300
	lichtdoorlatend				
2	Technieken				€ 68.714
	In fase 1 worden alle leidingen in opbouw voorzien. Er wordt elektrisch verwarmd.				
2.1	Multifunctionele ruimte				€ 0
	Geen aanpassingen aan de multifunctionele ruimte				
2.2	Dienend volume koor				€ 8.113
2.2.1	Verwarming : voorlopig op elektriciteit	m2	32	€ 150	€ 4.868
2.2.2	Elektriciteit	m2	32	€ 100	€ 3.245
2.3	Dienend volume noordelijke zijbeuk				€ 36.443
2.3.1	Verwarming: voorlopig op elektriciteit	m2	26	€ 150	€ 3.866
2.3.2	Elektriciteit	m2	26	€ 100	€ 2.577
2.3.3	Sanitaire installatie, leidingen (opzoekwerk, deels in opbouw)	budget			€ 10.000
2.3.3	Keuken	budget		€ 20.000	€ 20.000
2.4	Herinrichting sacristie naar sanitair				€ 19.238
2.4.1	Verwarming en ventilatie	m2	29	€ 150	€ 4.343
2.4.2	Elektriciteit	m2	29	€ 100	€ 2.895
2.4.3	Sanitair	GP		€ 12.000	€ 12.000
2.5	Bergruimtes: doopkapel en andere bergruimte				€ 4.921
2.5.1	Verwarming en ventilatie	m2	28	€ 75	€ 2.109
2.5.2	Elektriciteit	m2	28	€ 100	€ 2.812
3	Aanpassingen toegankelijkheid				€ 4.000
3.1	Toegankelijk maken nieuwe deuren in zuidelijke zijbeuk				
3.1.1	Helling naar nieuwe deuren zuidelijke zijbeuk	TP			€ 4.000,00
4	Overige kosten				€ 19.061
4.1	Veiligheidsmarge	%	10%	€ 190.608	€ 19.061
5	Erelonen				€ 29.354
5.1	Erelonen architect, technieken, stabiliteit, VC, EPB	%	14%	€ 209.669	€ 29.354
				TOTAAL	€ 239.023
				INCL BTW (21%)	€ 289.218

Raming herbestedding van de OLV Onbevlekt Ontvangen te Peizegem: FASE 2
Concluderend model

Artikel	Omschrijving	Meetcode	Hoeveelheid	Eenheidsprijs	Totaalprijs
0	Voorbereidende werken voor de herbestedding				€ 56.131
0.1	Werfinrichting, organisatie en coördinatie	GP	7%	€ 801.871	€ 56.131
1	Herbestedding: bouwkundige werken				€ 598.471
1.1	Uitbreiden dienend volume in noordelijke zijbeuk				€ 8.545
1.1.1	Wanden <i>Nieuwe bijkomende wanden en verhogen wanden 1e fase</i>	m2	12	€ 120	€ 1.392
1.1.2	Dichtmetselen oude deuropening <i>Tussen stookruimte en dienstentoeegang</i>	m3	0,6	€ 1.500	€ 871
1.1.3	Afbraak metselwerk voor nieuwe deuropening <i>Tussen stookruimte en dienstentoeegang. Afbraak en aanwerken</i>	m3	0,3	€ 800	€ 232
1.1.4	Nieuwe enkele binnendeur	stuk	1	€ 500	€ 500
1.1.5	Nieuwe dubbele binnendeur	stuk	1	€ 750	€ 750
1.1.6	Nieuwe gevelopening	m3	2	€ 1.200	€ 1.800
1.1.7	Nieuwe dubbele buitendeur, inclusief luiken	stuk	1	€ 3.000	€ 3.000
1.2	Verbinden koor met tuin westgevel				€ 95.927
1.2.1	Afbraak lichte constructie dienend volume koor fase 1 <i>Muren, deuren, plafond</i>	m2	32	€ 30	€ 974
1.2.2	Afbraak metselwerk inclusief bekleding <i>Afbraak muren, herstellen aansluitingen, demonteren schrijnwerk</i>	m3	35	€ 800	€ 28.188
1.2.3	Glazen vliesgevel aan koor	m2	70	€ 950	€ 66.766
1.3	Tuin in zuidelijke zijbeuk				€ 109.860
1.3.1	Extra nieuwe gevelopeningen <i>Afbraak en aanwerken metselwerk onder ramen</i>	m3	4,54	€ 1.200	€ 5.453
1.3.2	Glazen vliesgevel tussen zijbeuk en schip	m2	114	€ 850	€ 96.771
1.3.3	Aanleg tuin in zone aan zijbeuk <i>afbraak en demontage vloer en aanleg tuin</i>	m2	51	€ 150	€ 7.637
1.4	Verdiepingsvloer				€ 184.106
1.4.1	Nieuwe vloer: houten structuur en vloerbekleding	m2	283	€ 650	€ 184.106
1.5	Verticale circulatie in zuidelijke zijbeuk				€ 116.750
1.5.1	Afbraak gewelf thv circulatie	m2	46	€ 250	€ 11.500
1.5.2	Afbraak wand fase 1 berging <i>lichte wand incl binnendeur in af te breken wand</i>	m2	14	€ 85	€ 1.193
1.5.3	Nieuwe wanden	m2	46		
1.5.4	Trap	budget	131	€ 120	€ 15.757
1.5.5	Lift	budget		€ 15.000	€ 15.000
1.5.6	Nieuwe dakkapel	GP		€ 50.000	€ 50.000
1.5.7	Nieuwe gevelopening	m3		€ 30.000	€ 30.000
1.5.8	Nieuwe gevelopening	m3	2	€ 1.200	€ 1.800
1.5.8	Nieuwe dubbele buitendeur, inclusief luiken	stuk	1	€ 3.000	€ 3.000
1.6	Verticale circulatie in noordelijke zijbeuk				€ 26.475
1.6.1	Afbraak gewelf thv circulatie	m2	16	€ 250	€ 4.000
1.6.2	Nieuwe wanden	m2	52	€ 120	€ 6.225
1.6.3	Nieuwe binnendeur -- enkele deur	stuk	1	€ 500	€ 500
1.6.4	Nieuwe binnendeur - dubbele deur	stuk	1	€ 750	€ 750
1.6.5	Trap	budget		€ 15.000	€ 15.000
1.7	Torenruimte				€ 7.146
1.7.1	Nieuwe wanden	m2	21	€ 120	€ 2.526
1.7.2	Binnenraam in nieuwe wand	m2	8	€ 550	€ 4.620
1.8	Indeling verdieping				€ 6.871
1.8.1	Wanden	m2	15	€ 120	€ 1.800
1.8.2	Enkele binnendeuren	stuk	4	€ 500	€ 2.000
1.8.3	Verlaagd plafond boven dienende ruimtes	m2	20	€ 150	€ 3.071
1.9	Schilderwerken				€ 42.792
1.9.1	Nieuwe wanden	m2	462	€ 25	€ 11.542
1.9.2	Bestaande wanden en gewelven	m2	1250	€ 25	€ 31.250
2	Technieken				€ 203.400
2.1	Multifunctionele ruimte gelijkvloers				€ 132.222
2.1.1	Verwarming en ventilatie	m2	441	€ 200	€ 88.148
2.1.2	Elektriciteit	m2	441	€ 100	€ 44.074
2.2	Multifunctionele ruimte verdieping				€ 59.400

Artikel	Omschrijving	Meetcode	Hoeveelheid	Eenheidsprijs	Totaalprijs
2.2.1	Verwarming en ventilatie	m2	198	€ 200	€ 39.600
2.2.2	Elektriciteit	m2	198	€ 100	€ 19.800
2.3	Dienende volumes verdieping				€ 5.118
2.3.1	Verwarming en ventilatie	m2	20	€ 150	€ 3.071
2.3.2	Elektriciteit	m2	20	€ 100	€ 2.047
2.4	Torenruimte				€ 6.660
2.4.1	Verwarming en ventilatie	m2	22	€ 200	€ 4.440
2.4.2	Elektriciteit	m2	22	€ 100	€ 2.220
3	Verbetering energieprestatie				€ 122.265
3.1	Isolatie daken <i>isolatie op gewelven</i>	m2	856,16	60	€ 51.369
3.2	Voorzetramen	m2	118,16	600	€ 70.896
4	Omgevingsaanleg				€ 13.209
4.1	Helling naar nieuwe deuren zuidelijke zijbeuk	m3	18	€ 400	€ 7.047,13
4.2	Aanleg pad zijtoegang noord	m2	6	€ 200	€ 1.196,00
4.3	Aanleg pad dienstentoeegang zuid	m2	5	€ 200	€ 972,00
4.4	Aanleg terras oost	m2	20	€ 200	€ 3.994,00
5	Overige kosten				€ 99.348
5.1	Veiligheidsmarge	%	10%	€ 993.476	€ 99.348
6	Erelonen				€ 152.995
6.1	Erelonen architect, technieken, stabiliteit, VC, EPB	%	14%	€ 1.092.824	€ 152.995
				TOTAAL	€ 1.245.819
				INCL BTW (21%)	€ 1.507.441

COLOFON

Begeleid haalbaarheidsonderzoek voor herbestemming voor de parochiekerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen, Peizegem

In opdracht van:

Kerkbestuur van de kerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen

Leidend ambtenaar: Lucia De Ridder

Nieuwbaan 71

1785 Merchtem (Peizegem)

(contactpersoon: lucia_deridder@hotmail.com)

Projectbegeleiding:

Projectbureau Herbestemming Kerken

Niek de Roo

Paviljoenstraat 9

1030 Brussel

E: projectbureau@herbestemmingkerken.be

Het projectbureau 'Herbestemming Kerken' is een initiatief van:

- **De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands beleid en Onroerend Erfgoed.**
- **De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.**
- **De Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VMSG), mede-optredend namens het Kenniscentrum Vlaamse Steden en Vlinters (Koepel Vlaamse Streekontwikkelingsorganisaties)**
- **Het Team Vlaamse Bouwmeester van het Departement Kancelarij en Bestuur**
- **Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur**

Het Projectbureau werkt nauw samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur - Team Gesubsidieerde infrastructuur van de Departement Kancelarij en Bestuur.

Dit begeleid haalbaarheidsonderzoek werd mede financieel mogelijk gemaakt door een subsidie van 30% in toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst van 20 december 2013.

Ontwerpbureau

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma

i.s.m. Sven Sterken KU Leuven

Util Struktuurstudies

Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53

1080 Brussel

E: tom.thys@studiothysvermeulen.be

ontwerp: Sofie Beyen, Andriy Bruyninckx, Nicole Fröhlich, Ine Huybreghs, Sven Sterken, Tom Thys

Datum: januari 2019

Alle tekeningen zijn indicatief; de maatvoering is onder voorbehoud en gebaseerd op de gegevens en plannen die aangereikt werden door de opdrachtgever.

Alle foto's zijn gemaakt door TV Studio Thys Vermeulen-Studio Roma tenzij andere bronvermelding.